

चैत - १

सर्वोच्च अदालत बुलेटिन

पाक्षिक प्रकाशन

वर्ष ३०, अङ्क २३

२०७८ चैत १-१५

पूर्णाङ्क ७१३

प्रकाशक

सर्वोच्च अदालत

रामशाहपथ, काठमाडौं

फोन नं. ४२००७१२, ४२००७२९, ४२००७५०, Ext. २२६९ (सम्पादक), २२७० (सम्पादन शाखा), २१७० (छापाखाना), २२७४ (बिक्री)

टोल फ्री : १६६०-०१-३३३५५, फ्याक्स: ४२००७४९, पो.ब.नं. २०४३८

Email: info@supremecourt.gov.np, admin@supremecourt.gov.np / Web: www.supremecourt.gov.np

सम्पादन तथा प्रकाशन समिति

माननीय न्यायाधीश श्री सपना प्रधान मल्ल, सर्वोच्च अदालत	- अध्यक्ष
माननीय न्यायाधीश श्री हरिप्रसाद फुयाल, सर्वोच्च अदालत	- सदस्य
मुख्य रजिस्ट्रार श्री लालबहादुर कुँवर, सर्वोच्च अदालत	- सदस्य
नायब महान्यायाधिवक्ता श्री कृष्णजीवी घिमिरे, प्रतिनिधि, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	- सदस्य
रजिस्ट्रार श्री निर्मला पौडेल, सर्वोच्च अदालत	- सदस्य
अधिवक्ता श्री रुद्रप्रसाद पोखरेल, कोषाध्यक्ष, नेपाल बार एसोसिएसन	- सदस्य
अधिवक्ता श्री ऋषिराम घिमिरे, सचिव, सर्वोच्च अदालत बार एसोसिएसन	- सदस्य
प्रा.डा.विजय सिंह सिजापति, डिन, त्रिभुवन विश्वविद्यालय, कानून संकाय	- सदस्य
सहरजिस्ट्रार श्री हरिराज कार्की, सर्वोच्च अदालत	- सदस्य सचिव

सम्पादक : श्री ध्रुवकुमार ढकाल

सम्पादन तथा प्रकाशन शाखामा कार्यरत
कर्मचारीहरू

शाखा अधिकृत श्री दिपक पोखरेल
शाखा अधिकृत श्री योमा मुलपती
शाखा अधिकृत श्री नरेश कार्की
नायब सुब्बा श्री निरजकुमार ढुंगाना
नायब सुब्बा श्री भीमराज घिमिरे
सिनियर प्रुफरिडर श्री रेशम शर्मा
कम्प्युटर अपरेटर श्री अर्जुन सुवेदी
कम्प्युटर अपरेटर श्री मञ्जु खडका
कार्यालय सहयोगी श्री अच्युत दाहाल

भाषाविद् : श्री रामचन्द्र फुयाल

बिक्री शाखा

नायब सुब्बा श्री निलदेव रिजाल

मुद्रण शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरू

मुद्रण अधिकृत श्री कान्छा श्रेष्ठ
मुद्रण अधिकृत श्री आनन्दप्रकाश नेपाल
सिनियर हेल्पर श्री तुलसीनारायण महर्जन
नायब सुब्बा श्री शिवहरि अधिकारी
सिनियर प्रेसम्यान श्री योगप्रसाद पोखरेल
सिनियर मेकानिक्स श्री निर्मल बयलकोटी
सिनियर कम्पोजिटर श्री श्यामकृष्ण प्रजापति
सिनियर प्रेसम्यान श्री सविता पोखरेल
कम्पोजिटर श्री प्रमिलाकुमारी लामिछाने
सिनियर प्रेसम्यान श्री अर्जुन घिमिरे
प्रेसम्यान श्री केशवबहादुर सिटौला
बुकबाइन्डर श्री अच्युतप्रसाद सुवेदी
बुकबाइन्डर श्री धनमाया मानन्धर

विभिन्न इजलासहरूबाट सम्पादन शाखामा प्राप्त भई यस अङ्कमा

प्रकाशित निर्णय / आदेशहरू

संयुक्त इजलास	२	इजलास नं. ९	२
इजलास नं. १	७	इजलास नं. १०	३
इजलास नं. २	३	इजलास नं. ११	३
इजलास नं. ४	५	इजलास नं. १२	५
इजलास नं. ५	४	इजलास नं. १३	२
इजलास नं. ६	५	इजलास नं. १४	२
इजलास नं. ७	३		
जम्मा	२९	जम्मा	१७

कूल जम्मा २९ + १७ = ४६

नेपाल कानून पत्रिकामा

प्रकाशित भएका फैसलाहरू (२०१५ सालदेखि हालसम्म)
हेर्न, पढ्न तथा सुरक्षित गर्न

www.nkp.gov.np

मा जानुहोला ।

खोज्ने तरिका

सर्वप्रथम www.nkp.gov.np लगइन गरेपश्चात् देखिने पृष्ठमा **शब्दबाट** भन्ने स्थानमा आफूले खोज्न चाहेअनुसारको कुनै शब्द नेपाली युनिकोड फन्टमा टाइप गरी हरियो बटनमा रहेको खोज्नुहोस् भन्ने बटनलाई थिची खोजी गर्न सक्नुहुनेछ । यसबाट खोजेअनुसारको फैसला प्राप्त गर्न नसकेमा मुद्दाको किसिम, मुद्दाको नाम एवं निर्णय नं. तथा ने.का.प. विवरणमा रहेका विविध शीर्षकबाट आफूले चाहेअनुसार फैसला खोज्न सकिनेछ । त्यस अतिरिक्त **नेकाप प्रत्येक वर्ष** र **हाम्रो बारेमा** समेतबाट हेर्न सक्नुहुनेछ ।

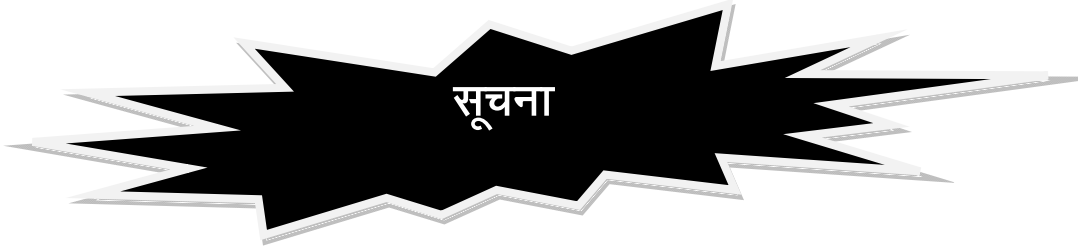
यस पत्रिकाको इजलाससमेतमा उद्धरण गर्नुपर्दा निम्नानुसार गर्नुपर्नेछ:

सअ बुलेटिन, २०७८, - १ वा २, पृष्ठ

(साल) (महिना)

उदाहरणार्थ: सअ बुलेटिन, २०७८, चैत - १, पृष्ठ १

का.जि.द.नं. ३९१०४९१०५०

"नेपाल कानून पत्रिका र सर्वोच्च अदालत बुलेटिन" को "वार्षिक ग्राहक" बन्न चाहनेका लागि २०७६ वैशाख अङ्कदेखि वार्षिक ग्राहक बन्न पाउने गरी सम्पादन तथा प्रकाशन समितिले निर्णय गरेको हुँदा सम्बन्धित सबैको जानकारीका लागि यो सूचना प्रकाशन गरिएको छ ।

समितिको निर्णयानुसार मूल्य समायोजन भई नेपाल कानून पत्रिका रु.७५ र सर्वोच्च अदालत बुलेटिन प्रति अङ्क रु.४० कायम गरिएकोसमेत सबैलाई जानकारी गराइन्छ ।

मूल्य रु.४०।-

मुद्रक: सर्वोच्च अदालत, छापाखाना

विषयसूची

क्र.सं.	विषय	पक्ष / विपक्ष	पृष्ठ
संयुक्त इजलास			१ - २
१.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सन्तोष पटेल	१
२.	मानव अपहरण तथा शरीर बन्धक	नेपाल सरकार वि. ज्वाला भन्ने रविलाल तामाडसमेत	२
इजलास नं. १			३ - ११
३.	झुठा (नक्कली) शैक्षिक प्रमाणपत्र पेस गरी भ्रष्टाचार गरेको	जयेन्द्र संग्रौला वि. नेपाल सरकार	३
४.	वैदेशिक रोजगार कसुर	नेपाल सरकार वि. दिपना अदै	४
५.	साझेदारी सम्बन्धमा गरिएको परिवर्तन निर्णय बदर गरिपाउँ	नारायण तोदी वि. नेपाल बैंक लिमिटेड, प्रधान कार्यालयसमेत, शान्तिकुमार अग्रवाल वि. नेपाल बैंक लिमिटेड, प्रधान कार्यालयसमेत	४
६.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. दीपक गुरुड, नेपाल सरकार वि. सुस्मिता गुरुड	५
७.	ठगी	मदनराज भट्ट वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. मदनराज भट्ट	७
८.	भ्रष्टाचार	बालकृष्ण थापा वि. नेपाल सरकार	९
९.	भ्रष्टाचार (रकम हिनामिना)	नेपाल सरकार वि. खड्कबहादुर राईसमेत	१०
इजलास नं. २			११ - १५
१०.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. हरिप्रसाद जोशी	११
११.	उत्प्रेषण / परमादेश	रुद्रनारायण झा वि. नेपाल सरकार, सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, काठमाडौंसमेत	१२
१२.	कर्तव्य ज्यान	रत्ना उपाध्याय वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. चेतना गड्तौला (उपाध्याय) समेत	१३

इजलास नं. ४			१५ - १९
१३.	उत्प्रेषण	रामउग्रह मिश्र वि. उच्च अदालत तुलसीपुर, बुटवल इजलाससमेत	१५
१४.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	छत्र वि.क. वि. महानगरीय प्रहरी वृत्त, बानेश्वरसमेत	१६
१५.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. दिपराज राई	१७
१६.	परमादेश	लेखनाथ सापकोटा वि. रेशमबहादुर गिरी	१८
१७.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	परिवर्तित नाम बैदाम १ वि. कास्की जिल्ला अदालतसमेत	१८
इजलास नं. ५			१९ - २२
१८.	उत्प्रेषण / परमादेश	ओमकुमार राईसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत	१९
१९.	परमादेश	निलकुमारी थापासमेत वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयसमेत	१९
२०.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	मुना बस्नेत वि. कारागार कार्यालय, भिमफेदी, मकवानपुरसमेत	२१
२१.	उत्प्रेषण	नन्दराज जोशी वि. खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्जको कार्यालय, बाजुरासमेत	२२
इजलास नं. ६			२२ - २९
२२.	ज्यान मार्ने उद्योग, जबरजस्ती चोरी	नेपाल सरकार वि. समिर भन्ने सन्तबहादुर लामासमेत	२२
२३.	ठगी	नेपाल सरकार वि. हेमराज कुँवर	२४
२४.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. सोहागीदेवी यादवसमेत	२५
२५.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	सुमन भन्ने कर्णबहादुर गुरुङ वि. कास्की जिल्ला अदालत, पोखरासमेत	२७
२६.	निर्माणाधीन घरको जगसमेत भत्काई खिचोला मेटाई चलन चलाइपाउँ	बेचन तेली वि. किसनावती कोहाइन	२८

इजलास नं. ७		२९ - ३१	
२७.	लिखत दर्ता बदर दर्ता	रामकली देवी कलवारीन वि. अदित्य गुप्तासमेत	२९
२८.	गैंडा मारी खाग बिक्री व्यवसाय	रोगे भन्ने दिपबहादुर प्रजा वि. नेपाल सरकार	२९
२९.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	परिवर्तित नाम मेलम्ची (ग) वि. ललितपुर जिल्ला अदालतसमेत	३०
इजलास नं. ९		३२ - ३४	
३०.	कर्तव्य ज्यान	डि.के. भन्ने दिपककुमार थिङ वि. नेपाल सरकार	३२
३१.	कर्तव्य ज्यान	खेमाकुमारी अर्याल देवकोटा वि. नेपाल सरकार, नृपराज देवकोटा वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. खेमाकुमारी देवकोटा	३३
इजलास नं. १०		३४ - ३६	
३२.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	निरबहादुर थापा वि. महानगरीय प्रहरी वृत्त महाराजगन्जसमेत	३४

३३.	उत्प्रेषण	पवित्रा राजवंशी वि. गृह मन्त्रालयसमेत	३५
३४.	कर्तव्य ज्यान	दुर्गा न्यौपाने वि. नेपाल सरकार	३५
इजलास नं. ११		३६ - ३९	
३५.	कर्तव्य ज्यान	नेपाल सरकार वि. राजु तिवारी भन्ने राजुप्रसाद तिवारी	३६
३६.	बन्दी प्रत्यक्षीकरण	प्रेमाकुमारी गिरी वि. काठमाडौं जिल्ला अदालत बबरमहल, काठमाडौंसमेत	३७
३७.	वैदेशिक रोजगार कसुर	लालबहादुर लामा वि. नेपाल सरकार	३८
इजलास नं. १२		३९ - ४६	
३८.	लागु औषध (ब्राउनसुगर)	नेपाल सरकार वि. रुथ तोलाङ्गीसमेत	३९
३९.	कर्तव्य ज्यान	विष्णुमाया तामाङ वि. नेपाल सरकार, शम्सेर तामाङ वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. यममाया रिमालसमेत	४१
४०.	उत्प्रेषण	सलमान अंसारीसमेत वि. जयचन्द्र प्रसादसमेत	४३

४१.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. धनसिंह ठगुन्ना	४४
४२.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. गौर सिंह फराल	४५
इजलास नं. १३			४६ - ४८
४३.	कर्तव्य ज्यान	मञ्जिल नेम्वाङ वि. नेपाल सरकार, एम लिम्बू (परिवर्तित नाम) वि. नेपाल सरकार	४६
४४.	मानव ओसारपसार	भिमलाल श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार	४८

इजलास नं. १४			४८ - ५२
४५.	जबरजस्ती करणी	नेपाल सरकार वि. विनोद भन्ने बेदराज डाँगीसमेत	४८
४६.	निर्णय दर्ता बदर हक कायम	शारदा श्रेष्ठसमेत वि. रामेश्वरी श्रेष्ठ	४९

संयुक्त इजलास

१

स.का.मु.प्र.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या. श्री डम्बरबहादुर शाही, ०७४-CR-१२६०, कर्तव्य ज्यान, नेपाल सरकार वि. सन्तोष पटेल

मिति २०७१।८।१९ का दिन जिल्ला पर्सा, वैरियावित्ता गा.वि.स. वडा नं. ८ मा सडी गली हड्डीसमेत छुट्टी झरिसकेको अवस्थामा एउटा शव फेला परेको घटनास्थल लासजाँच मुचुल्काबाट देखिन्छ। सो ठाउँमा फेला परेको साडी र कपालको कारणले सो शव महिलाको हुन सक्ने भन्ने प्रहरी प्रतिवेदनबाट देखिन्छ। सोही क्रममा मिति २०७१।८।२४ मा छोरी नगिना खातुन सन्तोष पटेलसँग भागी विवाह गरेको तर निजहरू बस्ने ठेगाना थाहा नभएकोले खोजतलास गरिपाउँ भनी जुमैदा खातुनले जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पर्सामा निवेदन दिएको देखिन्छ। मिति २०७१।८।१९ मा फेला परेको शवको घाँटीमा भएको अँ लेखिएको माला र शव नजिकै फेला परेको साडी छोरी नगिना खातुनको भएको भनी नजामुद्दिन बैठासमेतले सनाखत गरिदिएका छन्। तत्पश्चात् सन्तोष पटेलले छोरी नगिनासँग विवाह गरी घरमा लगेको अवस्थामा घरमा झै-झगडा हुँदा वीरगन्ज ल्याउने बेलामा घाँटी थिची मारेको भनी जुमैदा खातुनले जाहेरी दिएको देखिन्छ। निज प्रतिवादीले आरोपित कसुरमा साबित भई अनुसन्धानको क्रममा बयान गरेको तर अदालतमा उपस्थित भई बयान गर्दा आरोपित कसुरमा इन्कार रही बयान गरेका

छन्। अनुसन्धानको क्रममा कागज गर्ने व्यक्तिहरूले प्रतिवादी सन्तोष पटेलले कर्तव्य गरी मारेको भनी सुनेको भरमा आफ्नो बेहोरा लेखाए पनि उक्त व्यक्तिहरू घटनाको प्रत्यक्षदर्शी होइनन्। जाहेरी बेहोरालाई प्रमाणित गराउन वादी पक्षले अदालतसमक्ष जाहेरवालीको बकपत्र गराउन सकेको छैन। मृतक जाहेरवालीको जैविक छोरी भएको सम्भावनालाई इन्कार गर्न सकिँदैन भनी केन्द्रीय प्रहरी विधि विज्ञान प्रयोगशालाको DNA परीक्षणबाट देखिए तापनि यी प्रतिवादीले निजकी छोरीलाई कर्तव्य गरी मारेको कुनै प्रत्यक्षदर्शी रहेको देखिँदैन। अनुसन्धानको क्रममा बयान गर्ने मानिसहरूले अनुसन्धानको क्रममा लेखाएको बेहोरा झुठ्ठा हो भनी अदालतमा आई बकपत्र गरेकोले सो कागजहरूलाई प्रमाणको रूपमा ग्रहण गर्न मिल्दैन। DNA परीक्षण गर्ने विशेषज्ञको अदालतमा बकपत्र पनि भएको छैन। फौजदारी मुद्दामा प्रतिवादीको कसुर शंकारहित तवरले पुष्टि हुनुपर्दछ नत्र भने शंकाको सुविधा अभियुक्तले पाउने भनी फौजदारी विधिशास्त्रको सिद्धान्त रहेको छ। प्रस्तुत मुद्दाको मिसिल संलग्न कुनै पनि ठोस सबुद प्रमाणबाट प्रतिवादी सन्तोष पटेलले आरोपित कसुर गरेको हो भनी पुष्टि हुन सकेको नदेखिने।

तसर्थ, प्रतिवादी सन्तोष पटेललाई अभियोग दाबीबमोजिम मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १ र १३(३) नं. को कसुरमा ऐ. को १३(३) नं. बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैदको सजाय हुने ठहर्‍याएको पर्सा जिल्ला अदालतको फैसलालाई उल्टी गरी निज प्रतिवादीले आरोपित कसुरबाट सफाइ पाउने ठहर्‍याई उच्च अदालत

जनकपुर, अस्थायी इजलास वीरगन्जबाट मिति २०७४।४।३१ मा भएको फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: रामु शर्मा

कम्प्युटर: विनोदकुमार बनिया

इति संवत् २०७६ साल जेठ १ गते रोज ४ शुभम्।

२

स.का.मु.प्र.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.

श्री डम्बरबहादुर शाही, ०७२-CR-१५३२,

मानव अपहरण तथा शरीर बन्धक, नेपाल सरकार वि. ज्वाला भन्ने रविलाल तामाङसमेत

प्रस्तुत वारदातका पीडित भनिएका सुदिप हुमागाईंलाई अ.बं.११५ नं. बमोजिम बुझ्ने भनी जिल्ला अदालतबाट आदेश भए पनि निजलाई बुझ्दै नबुझी जिल्ला अदालतबाट फैसला भएकोमा पुनरावेदन अदालतबाट पनि निजलाई बुझ्ने आदेश भएको देखिन्छ। निज पीडित भनिएका सुदिप हुमागाईं पुनरावेदन अदालत पाटनमा उपस्थित भई बकपत्र गर्दा प्रतिवादी राकेश लामा, विकास योज्जन र निजका अन्य साथीहरू भई दाप्चा भन्ने गाउँतिर घुम्न गएका हौं। त्यहाँ ३/४ दिन बसेपछि घरमा फर्की आएका हौं भनी लेखाई दिएका छन्। निजको उक्त बकपत्रबाट पनि प्रतिवादीहरूले आरोपित कसुर गरेको होइन भनी गरेको अदालतसमक्षको बयान बेहोरा समर्थित भएको देखिने।

अनुसन्धानको क्रममा कागज गर्ने च्यांगवा तामाङले पीडित भनिएका सुदिप हुमागाईं र प्रतिवादीहरू आफ्नो घरमा आई बसेको, निजहरू दिउँसो सँगै घुम्न हिँड्थे, बन्धक बनाई राखेका थिएनन् भन्नेसमेत बेहोरा लेखाएको देखिएबाट

पीडित भनिएका सुदिप हुमागाईंले पुनरावेदन अदालत पाटनमा गरेको बकपत्र समर्थित भएको छ। वारदातमा प्रयोग भएको भनिएको ९८०७३८६५६८ नं. को मोबाइल कसको नाममा दर्ता रहेको छ भन्ने बुझ्ने आदेश मिति २०७१।९।२२ मा भएपश्चात् मिति २०७१।१०।१९ को एनसेलको पत्रबाट उक्त नं. सप्तरी जिल्ला, मलहनिया गा.वि.स. वडा नं. २ स्थायी ठेगाना भएका सलिम मियाँको नाममा दर्ता भएको देखिन्छ। प्रस्तुत वारदातमा सलिम मियाँको संलग्नता रहे नरहेकोतर्फ अनुसन्धान पनि भएको छैन, निजलाई प्रतिवादीसमेत बनाइएको देखिँदैन। यी प्रतिवादीहरूले सुदिप हुमागाईंलाई बन्धक बनाएको अवस्थामा निजको उद्धार भएको वा सुदिप हुमागाईं निजहरूको कब्जाबाट उम्की भागी आएको अवस्था नदेखिँदै निज घुम्न गएको र फर्की घर आएको देखिने।

तसर्थ, प्रतिवादीहरू यमबहादुर मोक्तान, ज्वाला भन्ने रविलाल तामाङ, नेवाङ योज्जन, विकास योज्जन, राकेश लामा र दावा तामाङलाई अभियोग मागदाबीबमोजिम आरोपित कसुरमा सजाय गर्ने गरी काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला अदालतबाट भएको फैसलालाई उल्टी गरी निज प्रतिवादीहरूले आरोपित कसुरबाट सफाई पाउने ठहर्‍याई पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०७१।११।१२ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: रामु शर्मा

कम्प्युटर: विनोदकुमार बनिया

इति संवत् २०७६ साल जेठ १ गते रोज ४ शुभम्।

इजलास नं. १

१

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ, ०७३-CR-०२३७, झुठा (नक्कली) शैक्षिक प्रमाणपत्र पेस गरी भ्रष्टाचार गरेको, जयेन्द्र संग्रौला वि. नेपाल सरकार

पुनरावेदक प्रतिवादीले बयानसाथ पेस गरेको प्रमाणपत्रसमेतका कागजहरूसँग पुनः verification गर्नको लागि उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्मा विशेष अदालतको आदेशअनुसार पठाइएको रहेछ । पुनः verification हुँदा पनि पुनरावेदक प्रतिवादीले भारत बिहारबाट प्राप्त गरेको I.A. प्रमाणपत्र क्रम नं. ३०१९२ तथा योग ४५८।९०० को विवरणमा कुनै कम्प्युटर तथा लेजरमा विवरणको रेकर्ड नपाएको भनी भारत बिहारको verification 21 June 1025 को पत्रसमेत राखी उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्बाट मिति २०७२।६।१७ को पत्र प्राप्त भएको देखिने ।

वस्तुतः अभियोगपत्रसाथ पेस भएको प्रमाणपत्र तथा प्रतिवादीले बयानसाथ पेस गरेको शैक्षिक प्रमाणपत्र सम्बन्धित कलेजबाट verification नै हुन सकेको पाइएन । भारत बिहारमा अध्ययन गरी उत्तीर्ण गरेको भनी प्रतिवादीले पेस गरेको शैक्षिक प्रमाणपत्र सोही शैक्षिक संस्थाबाट नै जारी भएको भन्ने तथ्य पुष्टि हुन आएन । सम्बन्धित शैक्षिक संस्थामा विद्यार्थीहरूले अध्ययन गरी परीक्षा दिई उत्तीर्ण भएका शैक्षिक प्रमाणपत्रहरू सोही शैक्षिक संस्थामा अभिलेख रेकर्ड रहेको

हुन्छ । अभिलेख रेकर्ड नै नभएको र पुनरावेदकले प्राप्त गरेको शैक्षिक प्रमाणपत्र सो अवधिमा जारी नै नभएको भनी सम्बन्धित शैक्षिक संस्थाबाट लेखी आएको हुँदा पुनरावेदकले पेस गरेको भारत बिहारको सरला सत्यनारायण यादव कलेजबाट I.A. उत्तीर्ण गरेको शैक्षिक प्रमाणपत्र नक्कली रहेको अभिलेख रेकर्डबाट नै पुष्टि हुने ।

यसर्थ राष्ट्रसेवकले नक्कली प्रमाणपत्र पेस गरेको भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२ अन्तर्गतको कसुरमा २ देखि ६ वर्षसम्म कैद वा जरिवाना वा दुवै सजाय हुने व्यवस्था रहेको देखिँदा प्रतिवादी जयेन्द्र संग्रौलालाई साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२ र २९(२) बमोजिम रु. ५००।- जरिवाना हुने ठहर्‍याएको विशेष अदालतको फैसला मनासिब देखिँदा उक्त फैसला उल्टी गरी प्रतिवादीलाई अभियोग दाबीबाट सफाई हुनुपर्छ भन्ने प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

उपर्युक्त तथ्य, प्रमाण कागजात तथा ऐनका प्रावधानका आधारमा, यी पुनरावेदक प्रतिवादीले आफू प्रहरी सहायक निरिक्षक पदमा नियुक्ति हुँदा पेस गरेको प्रमाणपत्र झुठा एवं नक्कली रहे भएको देखिँदा निजले साबिक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२ बमोजिमको कसुरमा ऐ. को दफा १२ र २९(२) बमोजिम रु. ५००।- (पाँच सय) जरिवाना हुने ठहर्‍याएको विशेष अदालत काठमाडौँबाट मिति २०७२।१०।१९ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: हिरा डंगोल

इतिसंवत् २०७५ साल मङ्सिर ११ गते रोज ३ शुभम् ।

२

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७५-CR-०६७३, वैदेशिक रोजगार कसुर, नेपाल सरकार वि. दिपना अदौ

मिसिल संलग्न वस्तुनिष्ठ प्रमाणको रूपमा रहेको लिखत कागज र जाहेरी दरखास्त एवं जाहेरवालाहरूको बकपत्र बेहोराको मूल्याङ्कन नै नगरी प्रतिवादीलाई सफाइ दिइएको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको भन्ने पुनरावेदन जिकिरतर्फ हेर्दा, प्रतिवादी दिपना अदौले वैदेशिक रोजगारको कागज गरेकोमा र लिखत प्रमाण सर्वोत्तम प्रमाण भएकोमा विवाद देखिँदैन। तर त्यो लिखत सर्वोत्तम प्रमाण हुन निर्विवाद रूपमा प्रमाणित भएको हुनुपर्छ। प्रतिवादीले वैदेशिक रोजगारको लागि रकम लिएको भनी गरिदिएको लिखत नै निज प्रतिवादीले आफ्नो दाइ वीरबहादुर अदौलाई तत्काल छुटाउन मिति ०७२।१।७ मा जमानाको रूपमा गरेको र निजले उक्त रकम असुल नभए आफ्नो नाउँको जग्गाबाट असुलउपर गर्नु भनी वैदेशिक रोजगारको कागज गरेको देखिन्छ। उक्त कागज अन्यथा प्रमाणित भइसकेको देखिँदा त्यस्तो लिखतलाई प्रमाणमा ग्रहण गर्न नमिल्ने हुँदा पुनरावेदन जिकिर तथ्यसङ्गत नदेखिने।

उपर्युक्ततथ्यएवम्कानूनीव्यवस्थाअनुसार यी प्रतिवादी दिपना अदौले वैदेशिक रोजगारको लागि रकम लिएको भन्ने लिखत भए पनि अन्य स्वतन्त्र प्रमाणहरू र परिस्थितिजन्य प्रमाणहरूले यी प्रतिवादीले जाहेरवालाहरूलाई वैदेशिक रोजगारमा पठाउँछु भनी रकम लिएको नभई जाहेरवालाहरूले वीरबहादुर अदौउपर दिएको वैदेशिक रोजगारको

जाहेरीअनुसार निज पक्राउमा परेपछि निजलाई छुटाउन यी प्रतिवादीले वैदेशिक रोजगारको कागज गरी दिएको भए पनि यी प्रतिवादीले वैदेशिक रोजगारमा पठाउन रकम लिएको नदेखिँदा वैदेशिक रोजगार कसुर गरेको मान्न मिलेन। यस अवस्थामा प्रतिवादीलाई कसुरबाट सफाइ दिने गरी वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण काठमाडौँबाट भएको फैसलालाई अन्यथा मान्न सकिएन। वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण, काठमाडौँबाट भएको फैसला उल्टी गरी अभियोग दाबीबमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने।

तसर्थ: प्रतिवादीले कसुरबाट सफाइ पाउने ठहर्‍याई वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणबाट मिति २०७४।१।२८ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत : राजकुमार दाहाल

कम्प्युटर: रमला पराजुली

इति संवत् २०७७ साल जेठ २७ गते रोज ३ शुभम्।

३

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री डम्बरबहादुर शाही, ०६९-RB-००२०, ०६९-RB-००४६, साझेदारी सम्बन्धमा गरिएको परिवर्तन निर्णय बदर गरिपाउँ, नारायण तोदी वि. नेपाल बैंक लिमिटेड, प्रधान कार्यालयसमेत, शान्तिकुमार अग्रवाल वि. नेपाल बैंक लिमिटेड, प्रधान कार्यालयसमेत

विपक्षी बैंकले घरेलु तथा साना उद्योग विभागको निर्णयउपर पुनरावेदन अदालतमा पुनरावेदन गर्ने अधिकार नै छैन भन्ने

पुनरावेदकहरूको मुख्य जिकिरतर्फ विचार गर्दा, साझेदारी ऐन, २०२० को दफा ४० मा “सम्बन्धित विभागले गरेको निर्णयउपर चित्त नबुझ्ने साझेदारले त्यसको सूचना पाएको पैंतिस दिनभित्र सम्बन्धित विभागउपर पुनरावेदन अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्ने छ ।” भन्ने व्यवस्था रहेको पाइन्छ भने ऐ.दफा ३(१) मा साझेदारी भन्नाले “कुनै व्यक्तिहरूले एउटै नाम राखी मुनाफा बन्डा लगाउने गरी सबै साझेदारले प्रत्येक साझेदारका लागि वा कुनै साझेदारले सबै साझेदारका लागि सबै कारोबारमा भाग लिन आपसमा कबुलियत गरी यस ऐनबमोजिम नेपाल सरकारको लगतमा दर्ता गराएको कुनै कारोबारलाई सम्झनुपर्छ ।” भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ । प्रस्तुत कानूनी व्यवस्था हेर्दा विपक्षी बैंक गणेश मोर्डन दाल मिल्सको साझेदार रहेको भन्ने देखिँदैन । उक्त बैंक गणेश मोर्डन दाल मिल्सलाई ऋण लगानी गर्ने संस्था भएकोमा विवाद देखिएन । साझेदारी ऐनबमोजिम कुनै फर्मको साझेदारी बिक्री वितरण वा हक हस्तान्तरण गर्नका लागि उक्त साझेदारको हिस्सा लिने दिने पक्ष साथै फर्ममा कायम रहेका अन्य साझेदारहरू सहमत भई सम्बन्धित विभागमा संयुक्त निवेदन दिएको अवस्थामा फर्मको साझेदारी हस्तान्तरण हुने भन्ने देखिन्छ । यस अवस्थामा घरेलु तथा साना उद्योग विभागबाट नारायण तोदीको नाउँमा रहेको उक्त साझेदारी फर्ममा कायम साझेदार पदमकुमार अग्रवालसमेतको मन्जुरीमा शान्तिकुमार अग्रवालको नाउँमा नामसारी गर्ने गरी गरेको निर्णयउपर पक्षसमेत कायम नभएको बैंकले प्रस्तुत विवादको सम्बन्धमा पुनरावेदन अदालतमा

पुनरावेदन गर्ने अधिकार रहेको नदेखिने ।

गणेश मोर्डन दाल मिल्स र बैंकबिचको सम्झौताबमोजिम सम्पूर्ण दायित्व हाल कायम रहेका साझेदारहरू पदमकुमार अग्रवाल र शान्तिकुमार अग्रवालको नै हुने देखिन्छ । यदि घरेलु तथा साना उद्योग विभागको निर्णयले गणेश मोर्डन दाल मिल्सका साझेदारसँग भएको सम्झौता कार्यान्वयनबाट प्रत्यर्थी बैंकलाई असर परेको अवस्थामा छुट्टै उपचारको अवलम्बन गर्न सकिने कानूनी व्यवस्था रहेको हुँदा सोको माग गर्न बैंकलाई कुनै व्यवधान हुने देखिन नआउने ।

अतः विपक्षी नेपाल बैंक लिमिटेड गणेश मोर्डन दाल मिल्सको साझेदार रहेको भन्ने नदेखिएको अवस्थामा पक्षसरह बैंकले घरेलु तथा साना उद्योग विभागको मिति २०६६।११।११ को निर्णयउपर पुनरावेदन गर्न सक्ने कानूनी अधिकार रहेको देखिएन । यसरी पुनरावेदन अदालत पाटनले क्षेत्राधिकार नहुँदा नहुँदै प्रत्यर्थी बैंकको पुनरावेदन सुनी गरेको फैसला मिलेको नदेखिँदा उक्त फैसला बदर भई पुनरावेदन जिकिरबमोजिम बैंकले पुनरावेदन अदालत पाटनमा दिएको पुनरावेदनसमेत खारेज हुने ।

इजलास अधिकृत: नविन आचार्य

कम्प्युटर: रमला पराजुली

इति संवत् २०७६ साल पुस २१ गते रोज २ शुभम् ।

४

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.श्री उम्बरबहादुर शाही, ०७२-CR-०९३४, ०७४-RC-०१५३, कर्तव्य ज्यान, नेपाल सरकार वि. दीपक गुरुङ, नेपाल सरकार वि. सुस्मिता गुरुङ

बुझिएका मानिसहरूको कागज तथा बकपत्रसमेतबाट वारदातमा दीपक गुरुङको निर्देशन रहेको भनी स्पष्ट उल्लेख गरेको देखिँदैन। सुस्मिता गुरुङले पोल गरेकोबाहेक जन्मिएको बच्चा गाड्न दीपकले निर्देशन दिएको भन्ने विश्वसनीय एवं वस्तुनिष्ठ प्रमाण वादी नेपाल सरकारका तर्फबाट पेस हुन सकेको छैन। सुस्मिताले मलाई दीपक गुरुङले जबरजस्ती करणी गरेको हो भनी जिकिर लिए पनि यसबारे त्यति लामो समयसम्म पनि कतै उजुरी, गुनासो नगर्नु तथा पहिले जिस्क्यायो पछि जबरजस्ती करणी गर्नु भनी गरेको बयानबाट उनीहरूबिचमा सहमतिमै करणी लेनदेन भएको भन्ने देखिन्छ। बच्चा जन्मिएको आसपासको समयमा यी दुई प्रतिवादीबिच भेट भएको भन्ने जिकिर सुस्मिताको पनि छैन भने वारदातको समयमा दीपक गुरुङको उपस्थिति घटनास्थल वरपर रहेको भन्ने कुरा तथ्यले पुष्टि गर्दैन। अदालतमा गरेको स्वतन्त्र बयानमा बच्चा मार्न निर्देशन दिएकोप्रति निज इन्कार छन्। यस्तो अवस्थामा शंकाको सुविधा पनि प्रतिवादीले पाउने नै हुन्छ। आवश्यक अनुसन्धान तथा तहकिकातपश्चात्का स्वतन्त्र प्रमाणबाट पनि आरोपित कसुरमा संलग्न रहेको भन्ने नदेखिएको अवस्थामा विश्वसनीय एवं वस्तुनिष्ठ प्रमाणको अभावमा प्रस्तुत वारदात गराउन प्रतिवादी दीपक गुरुङले सुस्मिता गुरुङलाई आदेश दिएको भन्ने कुरा पुष्टि हुन सक्दैन। वचन दिएको भन्ने वस्तुनिष्ठ प्रमाणको अभाव रहेको र शंकाको सुविधा प्रतिवादीले पाउने नै हुँदा प्रस्तुत कर्तव्य ज्यान जस्तो गम्भीर अपराधमा प्रतिवादी दीपक गुरुङलाई सजाय गर्न मिल्ने नदेखिने।

यसैगरी पुनरावेदन नगर्ने प्रतिवादी सुस्मिता गुरुङको हकमा साधक जाँचका निमित्त प्रस्तुत मुद्दा पेस हुन आएको देखियो। साधक जाँचको रोहमा हेर्दा यी प्रतिवादीले घरैमा नवजात शिशुलाई जन्म दिई कर्तव्य गरी मारेको भनी जाहेरी दरखास्त परेको देखिन्छ। प्रतिवादीले मौकामा बयान गर्दा वारदातलाई स्वीकार गरेको अवस्था छ। बुझिएका मानिसले लेखाइदिएको बेहोरा तथा घटनास्थल प्रकृति मुचुल्काबाट वारदात भएकै देखिन्छ भने लास जाँच प्रतिवेदन तथा चिकित्सकको बकपत्रसमेतबाट शिशुको मृत्यु अस्वाभाविक तवरले नै भएको भन्ने पुष्टि भइरहेको र यस्तो वारदात सुस्मिता गुरुङले नै गराएको भन्ने देखिएको अवस्थामा निज प्रतिवादी सुस्मिता गुरुङको हकमा मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको १३(३) नं. बमोजिम सजाय हुने ठहर्‍याई पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०७१।१२।२२ मा भएको फैसलाउपर पेस हुन आएको साधकसमेत सदर हुने।

अतः प्रतिवादी दीपक गुरुङले शिशुको हत्या गरी गाड्नु भन्ने निर्देशन दिएको भन्ने कुरा स्वतन्त्र प्रमाणबाट पुष्टि नभएको अवस्थामा निज प्रतिवादी दीपक गुरुङले आरोपित कसुरबाट सफाई पाउने गरी तथा प्रतिवादी सुस्मिता गुरुङले अवैध सम्बन्धबाट आफैँले जन्म दिएको नवजात शिशुलाई घाँटी थिची हत्या गरी बारीमा गाडेको भन्ने कुरा पुष्टि हुन आएको अवस्थामा निज प्रतिवादीलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको १३(३) नं. बमोजिम सजाय हुने गरी पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०७१।१२।२२ मा भएको फैसला तथा उक्त फैसलाउपर पेस हुन आएको साधकसमेत मिलेकै

देखिँदा सदर हुने ।

अब प्रतिवादी सुस्मिता गुरुडलाई भएको सजाय चर्को पर्न जाने भनी मुलुकी ऐन, अ.बं. १८८ नं. बमोजिम व्यक्त भएको रायका सम्बन्धमा हेर्दा निज प्रतिवादीले वारदात गराउँदाको परिस्थितिलाई विचार गर्दा निजका पति वैदेशिक रोजगारीमा रहेकै अवस्थामा अर्का प्रतिवादी दीपक गुरुडसँग अवैध सम्बन्ध रहेको देखिन्छ । चर्चमार्फत पुस्तक वितरण गर्ने कार्यमा सँगै संलग्न रही आपसमा चिनजान भएका प्रतिवादी दीपक गुरुडले यी प्रतिवादी सुस्मिता गुरुडलाई विश्वास दिलाई, ललाई फर्काई सम्बन्ध कायम गरेको कुरा मिसिल संलग्न कागजातबाट देखिन आएको छ । यसरी अवैध सम्बन्धबाट गर्भधारण गरेकी प्रतिवादीले सामाजिक लोकलाजका कारण गर्भ रहेको घटनालाई प्रकाशमा ल्याउन सकेको देखिँदैन । स्वयं शिशु जन्मने दिनसम्म पनि सामाजिक प्रतिष्ठाबाट बच्न आफूले जोखिम मोलेरै भए पनि अवैध सम्बन्ध लुकाउने भरमग्दुर प्रयास गरेको देखिन्छ । यस्तो अवस्थामा जन्मिएको शिशुका बारेमा के-गर्ने ? कसो गर्ने भन्ने बिलखबन्दमा परेकी र यस मामलामा निःसहाय अवस्थामा रहेकी २१ वर्षीय किशोरीले वारदात गराउनुमा निजको आपराधिक मनसायभन्दा पनि सामाजिक लोकलज्जाबाट बच्नुपर्ने अझ ठुलो बाध्यताबिच भएको वारदातलाई अन्य आपराधिक मनसायले पूर्वतयारीका साथ गराइएको वारदातसरह सजाय गर्नु मनासिब हुने देखिन नआउने ।

अतः पुनरावेदन अदालत पाटनले प्रतिवादी सुस्मिता गुरुडको हकमा मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको १३(३) नं. बमोजिम सजाय

गर्दा चर्को पर्न जाने भई मुलुकी ऐन, अ.बं. १८८ नं. बमोजिम ५ (पाँच) वर्ष कैद सजाय गर्न मनासिब हुने भनी पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०७१।१२।२२ मा व्यक्त भएको राय पनि चर्के पर्न जाने देखिँदा निज प्रतिवादी सुस्मिता गुरुडलाई प्रस्तुत मुद्दाको रोहमा २ (दुई) वर्ष मात्र कैद सजाय हुने ।

इजलास अधिकृत: सुभाषचन्द्र दाहाल

कम्प्युटर: रमला पराजुली

इति संवत् २०७५ साल फागुन २८ गते रोज ३ शुभम् ।

५

मान्या.श्री दीपककुमार कार्की र मान्या.श्री कुमार रेग्मी, ०७४-CR-०६४८, ०७४-CR-०६६२, ठगी, मदनराज भट्ट वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. मदनराज भट्ट

जाहेरवालाहरू गजेन्द्र डगौरा, अनिता चौधरी, कर्णबहादुर चन्द, दलबहादुर टेरे र पल्टु रानाले प्रतिवादीउपर रकम ठगी गरेको भनी जाहेरी दिएको भए पनि अदालतसमक्ष बकपत्र गर्दा निजहरूले ठगिएको रकमका सम्बन्धमा प्रतिवादीबाट तमसुक गरी लिएको भनी उल्लेख गरेको देखिँदा निज जाहेरवालाहरूको रकम प्रतिवादीले ठगी गरेको नभई प्रतिवादी र जाहेरवालाहरूबिच लेनदेन अन्तर्गत मान्नुपर्ने देखिन्छ । जाहेरवालाहरू सुशिला विष्टले छोराछोरीलाई जागिर लगाउन, धाना जोशीले विदेश जानको लागि, श्यामलाल पन्तले नेपाली सेनामा भर्ना गर्नको लागि, पुष्कर भाटले विदेश कुवेत जानको लागि, श्यामराज भट्टले बैंकबाट ऋण लिई दिएको, इन्द्र मल्लले तीन जनालाई विदेश पठाउनको लागि, चिरन्जीवीनाथले

व्यापार गर्नको लागि भनी विभिन्न मितिमा प्रतिवादीले जाहेरी / निवेदनमा उल्लिखित रकम लिएको भनी बकपत्र गरेको देखिँदा प्रतिवादीले जाहेरवालाहरूबाट उक्त रकम लिएको भन्ने देखिएको छ। जाहेरवालाहरूमध्ये जनकसिंह भाटले आफूलाई विदेश पठाइदिने भनी दुई लाख रुपैयाँ ठगी गरेको भनी जाहेरी परेको भए पनि जनकसिंह बोहोराबाट रकम लिएको कुरामा प्रतिवादी इन्कारी रहेको देखिन्छ। निज जाहेरवाला जनकसिंह बोहोरा अदालतमा आई आफ्नो मौकाको बेहोरा पुष्टि हुने गरी बकपत्र गर्न नसकेको र सो जाहेरी समर्थन हुने अन्य प्रमाण पनि पेस गर्न सकेको देखिँदैन। अर्का जाहेरवाला टेककुमार थापाले पनि जाहेरी बेहोरा प्रमाणित हुने गरी अदालतमा आई बकपत्र गरेको नदेखिए पनि प्रतिवादी स्वयंले जाहेरवाला टेककुमार थापाबाट दुई लाख आठ हजार रुपैयाँ लिएकोमा उक्त रकम सुशिला विष्टलाई फिर्ता गरिदिएको भनी अदालतमा बयान गरेको भए पनि के कुन मितिमा फिर्ता गरेको हो, सोको प्रमाण पेस गर्न सकेको मिसिलबाट देखिएको छैन। यस स्थितिमा जाहेरवालाहरू इन्द्र मल्ल, चिरन्जीवीनाथ, सुशिला विष्ट, श्यामलाल पन्त, धाना जोशी श्यामराज भट्ट, पुष्कर भाट र टेककुमार थापाबाट समेत जाहेरीमा उल्लिखित रकम प्रतिवादी मदनराज भट्टले लिई ठगी गरेको भन्ने तथ्य जाहेरी दरखास्त एवम् निवेदन, प्रतिवादीले मौकामा गरेको बयान, जाहेरवाला एवम् वस्तुस्थिति मुचुल्काका मानिसले गरेको बकपत्रसमेतबाट स्थापित हुने देखिने।

मुलुकी ऐन, ठगीको महलको १ र ४ नं.को कानूनी व्यवस्थाअनुसार कुनै पनि व्यक्तिले

कसैलाई ललाई-फकाई वा जाल परिपञ्च गरी वा आफ्नो हक अधिकार नभएको कुरा आफूसँग छ भनी झुक्याई धोका दिई कसैसँग पनि रकम लिन खान हुँदैन। प्रस्तुत मुद्दामा यी प्रतिवादी मदनराज भट्टले जाहेरवालाहरूमध्ये कसैलाई प्रहरीमा, कसैलाई सेनामा, कसैलाई विदेश पठाइदिने र कसैलाई व्यापार गर्ने भनी विभिन्न बहाना बनाई जाहेरवालाहरूबाट विभिन्न मितिमा झुक्याई जाहेरी / निवेदनमा उल्लिखित रकम लिई ठगी गरेको देखिँदा यी प्रतिवादीको हकमा उक्त कानूनी व्यवस्था आकर्षित हुने देखिन आएकोले निज प्रतिवादीलाई कसुरदार ठहर हुने गरी उच्च अदालत दिपायल, महेन्द्रनगर इजलासबाट मिति २०७४।३।६ मा भएको फैसला मनासिब देखिँदा वादी नेपाल सरकार र प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने।

अतः विवेचित आधार कारणसमेतबाट जाहेरवालाहरू इन्द्र मल्ल, चिरन्जीवीनाथ, सुशिला विष्ट, श्यामलाल पन्त, धाना जोशी, श्यामराज भट्ट, पुष्कर भाट र टेककुमार थापाबाट समेत जाहेरी / निवेदनमा उल्लिखित रकम यी प्रतिवादी मदनराज भट्टले लिई ठगी गरेको भन्ने देखिन आएकोले सुरु फैसला केही उल्टी भई प्रतिवादी मदनराज भट्टले अभियोगपत्रमा उल्लिखित ठगिने व्यक्तिहरूमा इन्द्र मल्लको पाँच लाख असी हजार रुपैयाँ, चिरन्जीवीनाथको असी हजार रुपैयाँ, सुशिला विष्टको दुई लाख रुपैयाँ, श्यामलाल पन्तको चार लाख रुपैयाँ, धाना जोशीको एक लाख रुपैयाँ, श्यामराज भट्टको पाँच लाख रुपैयाँ, पुष्कर भाटको एक लाख पन्ध्र हजार रुपैयाँ र टेककुमार थापाको

दुई लाख आठ हजार रूपैयाँसमेत गरी जम्मा रकम एक्काइस लाख त्रियासी हजार रूपैयाँ ठगी गरेको देखिँदा निज प्रतिवादी मदनराज भट्टलाई मुलुकी ऐन, ठगीको महलको ४ नं. बमोजिम दुई वर्ष कैद र हुन आउने बिगो एक्काइस लाख त्रियासी हजार रूपैयाँबमोजिम जरिवाना हुने र जाहेरवालाहरूको ठगी भएको रकम प्रतिवादीबाट भराई पाउने गरी उच्च अदालत दिपायल, महेन्द्रनगर इजलासबाट मिति २०७४।३।६ मा भएको फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत : रामचन्द्र खड्का

कम्प्युटर : रमला पराजुली

इति संवत् २०७७ साल असार २२ गते रोज ३ शुभम् ।

६

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.डा.श्री मनोजकुमार शर्मा, ०७३-CR-१०७८, भ्रष्टाचार (नक्कली प्रमाणपत्र), बालकृष्ण थापा वि. नेपाल सरकार

एकातिर प्रतिवादीले पेस गरेको बि. एस्सीको चारित्रिक प्रमाणपत्र निज पढेको भनिएको क्याम्पस स्वयंबाट र निजको ट्रान्सक्रिप्ट साधिकार निकाय त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट समेत रूजु हुन नसकेको स्थिति छ भने अर्कोतिर निज प्रतिवादीले आफ्नो प्रमाणपत्र सक्कली नै रहेको भन्ने जिकिर लिएको भए तापनि प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा २७ बमोजिम उक्त आफ्नो प्रमाणपत्र सक्कली नै रहेको भन्ने वस्तुनिष्ठ प्रमाण निजले गुजार्न सकेको देखिँदैन । यस स्थितिमा पुनरावेदकले वि.सं. २०३९ देखि २०४१ सम्म अमृत क्याम्पस पढी बी. एस्सी. उत्तीर्ण गरेको भनी लिएको दाबी स्थापित

हुन नसकेकोले निजले पेस गरेको बी.एस्सीको प्रमाणपत्र सक्कली नै रहेको भन्ने अवस्था देखिन नआउने ।

प्रतिवादी बालकृष्ण थापा नेपाल प्रहरीमा २०४५ सालमा प्र.स.नि. पदमा प्रवेश गरी मिति २०४९/०१/१९ गते प्रहरी निरीक्षक पदमा नियुक्ति लिएको देखिएको र सोही पदमा नियुक्ति पाउनको लागि प्रस्तुत विवादको प्रमाण-पत्र पेस गरी स्थायी नियुक्ति लिएको देखिँदा प्रस्तुत कसुर वि.सं. २०४९ मा भएको भन्ने देखिन आयो । यसप्रकार प्रतिवादीले २०४९ सालमा बि.एस्सीको नक्कली शैक्षिक प्रमाणपत्र पेस गरी नेपाल प्रहरीको निरीक्षक पदमा सेवा प्रवेश गरेको देखिएको र निजको उक्त कार्य प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२ को कानूनी व्यवस्थाविपरीत रहेको र प्रतिवादीउपरको अभियोग दाबीमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२ र २९ बमोजिमको सजायको माग गरेको देखिएको स्थितिमा प्रतिवादी बालकृष्ण थापालाई भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२ र २९(२) बमोजिम रु.५०० (पाँच सय) जरिवाना हुने ठहर्‍याई भएको विशेष अदालतको फैसला अन्यथा देखिएन । यस स्थितिमा प्रतिवादीले आरोपित कसुरमा सफाइ पाउनुपर्दछ भन्ने निजका तर्फबाट रहनुभएका विद्वान् कानून व्यवसायीहरूको बहस जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

तसर्थ: निज पुनरावेदक / प्रतिवादी बालकृष्ण थापालाई नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र पेस गरी गरेको कसुरमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२ को कसुरमा ऐ. ऐनको

दफा १२ र २९(२) बमोजिम रु. ५००।- (पाँच सय) जरिवाना हुने ठहर्‍याई सुरु विशेष अदालत काठमाडौँबाट मिति २०७२।४।२८ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: कमलकान्त जोशी

कम्प्युटर: रमला पराजुली

इति संवत् २०७६ साल जेठ १४ गते रोज ३ शुभम्।

७

मा.न्या.श्री दीपककुमार कार्की र मा.न्या.डा.श्री मनोजकुमार शर्मा, ०७५-CR-२६१५, भ्रष्टाचार (रकम हिनामिना), नेपाल सरकार वि. खड्कबहादुर राईसमेत

प्रतिवादीहरूमध्ये खड्कबहादुर राई एकलैले रु.३२,२६,२५१।३०, विर्सिकामाया राई एकलैले रु.२०,०००।- र प्रतिवादीहरू खड्कबहादुर राई, विर्सिकामाया राई, चन्द्रकुमार राईसमेत ३ जना मिली रु.४,३२,०००।- बराबरको रकम हानि नोक्सानी गरी भ्रष्टाचार गरेको भन्ने आरोपदाबी रहेको देखिन्छ। यी प्रतिवादीहरूले उक्त आरोपित कसुर गरेको ठहर्‍याई प्रतिवादीमध्येका खड्कबहादुर राईले जम्मा रु.३१,०४,४४६।- मध्ये बिल भरपाईबाट पुष्टि हुन नसकेको रु.३,२६,२५१।३० आफूले तिर्नु बुझाउनुपर्ने हो भनी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगसमक्ष स्वीकार गरेको, अदालतमा सो बयान खण्डन गर्न सकेको नदेखिएको र सो रकम बराबरको नियमपूर्वकका बिल भरपाईहरूसमेत पेस गर्न नसकेको हुँदा उक्तअनुसारको रकमको दायित्व निज प्रतिवादी एकलैले तिर्नु बुझाउनुपर्ने साथै प्रतिवादीमध्येकी

विर्सिकामाया राईले खर्च गरेको रु.२,४०,०००।- मध्ये रु.२,२०,०००।- का रीतपूर्वक बिल भरपाई पेस भएका तर रु.२०,०००।- को रीतपूर्वक बिल भरपाई पेस गर्न नसकेकोले उक्त रकमको दायित्व निज एकलैले तिर्नु बुझाउन तथा त्यसको आपराधिक दायित्वसमेत बेहोर्नुपर्ने भनी सुरु अदालतबाट भएको फैसलाउपर कुनै पुनरावेदन परेको नदेखिँदा सोतर्फ विवेचना गरिरहनु पर्ने।

पुनरावेदनपत्रमा प्रतिवादीहरूले खर्च गरेको भनिएको रु.४,३२,०००।- को बिल भरपाई नै सम्बन्धित व्यक्तिले गरेको नभई कित्तै जालसाज प्रकृतिको देखिएकोले उक्तअनुसारको रकमको बिगोबमोजिमको जरिवाना हुनुपर्नेमा उक्त बिगो दामासाहीमा जरिवाना भएको हकसम्म मिलेन भनी जिकिर लिएको देखिन आउँछ। उक्त जिकिरतर्फ विचार गर्दा, यी प्रतिवादीहरूउपर मागदाबी लिइएको भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ८(४) मा उल्लिखित कानूनी व्यवस्थाबमोजिम यी प्रतिवादीहरूलाई जरिवाना गरी सोही जरिवानाबमोजिमको रकम निजहरूबाट सालघारी वन उपभोक्ता समितिलाई भराइदिन उपयुक्त नै देखिने।

जहाँसम्म रु.४,३२,०००।- बिगोको कुरा छ, ऐनको मकसद भनेको हिनामिना भएको बराबरको जम्मा रकम जरिवाना असुलउपर गर्नुपर्ने भन्ने नै देखिन्छ। यस अवस्थामा धेरै प्रतिवादीहरू हुँदा प्रत्येक प्रतिवादीहरूबाट जम्मा बिगो बराबरको जरिवाना असुलउपर गर्नुपर्ने भन्ने अर्थ लगाउन मिल्ने देखिएन। उक्त रकम हिनामिना

गर्नमा यी तीनजना प्रतिवादीहरूको भूमिका बराबर देखिन आउँछ । त्यस अवस्थामा उक्त रकमको दायित्व तीनैजना प्रतिवादीहरूले दामासाहीबाट बेहोर्नुपर्ने नै देखिँदा सो सम्बन्धमा विशेष अदालत काठमाडौँको फैसला नमिलेको भनी वादी नेपाल सरकारले लिएको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

तसर्थ, प्रतिवादीहरूले आरोपित कसुर गरेको पुष्टि हुन आएकोले प्रतिवादी खड्कबहादुर राईलाई बिगो रु.४,३२,०००।- को दामासाहीले हुने रु.१,४४,०००।- र निज एकलैले मसौट गरी हिनामिना गरेको रु.३,२६,२५१।३० सहित जम्मा रु.४,७०,२५१।३० जरिवाना गरी सोहीअनुसारको बिगो रु.४,७०,२५१।३० सालघारी वन उपभोक्ता समितिलाई भराइदिने, विर्सिकामाया राईलाई रु.४,३२,०००।- को दामासाहीले हुने रु.१,४४,०००।- र निज एकलैले मसौट गरेको रु.२०,०००।- सहित जम्मा रु.१,६४,०००।- जरिवाना गरी सोहीअनुसारको बिगो रु.१,६४,०००।- उक्त उपभोक्ता समितिलाई भराइदिने, प्रतिवादी चन्द्रकुमार राईलाई रु.४,३२,०००।- को दामासाहीले हुने रु.१,४४,०००।- जरिवाना गरी सोहीअनुसारको बिगो रु.१,४४,०००।- निजबाट माथि उल्लिखित समितिलाई भराइदिने भनी विशेष अदालत काठमाडौँबाट मिति २०७५।११।५ मा भएको फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: नबिन आचार्य

कम्प्युटर: रमला पराजुली

इतिसंवत् २०७६ सालपौष २२ गते रोज ३ शुभम् ।

इजलास नं.२

१

मा.न्या.श्री केदारप्रसाद चालिसे र मा.न्या.श्री प्रकाशमान सिंह राउत, ०७२-CR-००९४, कर्तव्य ज्यान, नेपाल सरकार वि. हरिप्रसाद जोशीसमेत

कर्तव्य ज्यान मुद्दामा अन्य प्रत्यक्ष वस्तुगत प्रमाणको सर्वथा अभाव रहेको स्थितिमा केवल मौखिक प्रमाणको आधारमा अपराधी घोषित गर्न अदालतले अत्यन्त संयमता अपनाउनु पर्दछ । मौखिक प्रमाण दिने व्यक्ति स्वयम्ले देखेको, सुनेको र अनुभव गरेको कुरा भरपर्दो देखिएमा मौखिक प्रमाणले पनि उत्तम प्रमाणको रूप ग्रहण गर्न सक्ने ।

उमेरदार व्यक्तिलाई निजको इच्छा विरुद्ध सजिलै विष खुवाउन सक्ने अवस्था हुँदैन । इच्छा विरुद्ध विष खुवाउँदा विष खुवाइने व्यक्तिको अनुहारमा खास गरी मुख ओठमा सङ्घर्षको विभिन्न चिह्नहरू पर्न सक्ने अवस्था स्वाभाविक रहन्छ । प्रस्तुत मुद्दामा मृतकको अनुहारमा त्यस किसिमको कुनै घाउचोट रहे भएको भन्ने देखिएको छैन । यस्तो अवस्थामा यी प्रतिवादीहरूले मृतक कल्पनादेवी जोशीलाई विष खुवाएको मान्न नमिल्ने ।

जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय बझाङको रिपोर्टमा कल्पनादेवी जोशीको मृत्यु “Organo phosphorus insecticide” विषदी सेवनबाट भएको भन्ने देखिएको छ । कुटपिट गरी विष खुवाउने कार्यमा यी प्रतिवादीहरूको संलग्नता रहेको भन्ने

मिसिल संलग्न सबुद प्रमाणहरूबाट शंकारहित तवरबाट प्रमाणित भएको देखिँदैन । यस्तो अवस्थामा केवल जाहेरी दरखास्तको आधारमा मृतक कल्पनादेवी जोशीलाई प्रतिवादीहरूले विष खुवाएको भन्ने प्रमाणको अभावमा अभियोग दाबीबमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

तसर्थ, मृतक कल्पनादेवी जोशीको मृत्यु विष सेवनबाट भएको पुष्टि भए तापनि निजलाई प्रतिवादीहरू देवराज जोशी, नन्दमतीदेवी जोशी र हरिप्रसाद जोशीले विष सेवन गराई मारेको पुष्टि हुने प्रत्यक्ष प्रमाणको अभावमा प्रतिवादी देवराज जोशी र नन्दमती देवी जोशीलाई अभियोग दाबीबमोजिम मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १३(२) नं. बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैदको सजाय हुने ठहर्‍याई बझाङ जिल्ला अदालतबाट मिति २०७१।२।१।५ मा भएको फैसला सो हदसम्म उल्टी गरी प्रतिवादी देवराज जोशी र नन्दमतीदेवी जोशीले अभियोग दाबीबाट सफाई पाउने र अर्का प्रतिवादी हरिप्रसाद जोशीलाई अभियोग दाबीबाट सफाई पाउने ठहराएको हदसम्म सुरु जिल्ला अदालतको फैसला सदर हुने ठहर्‍याई पुनरावेदन अदालत दिपायलबाट मिति २०७१।१२।२२ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत : जगतबहादुर पौडेल

इति संवत् २०७५ साल श्रवण २३ गते रोज ४ शुभम् ।

२

मा.न्या.श्री केदारप्रसाद चालिसे र मा.न्या. श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०७३-WO-१११६,

उत्प्रेषणयुक्त परमादेश, रूद्रनारायण झा वि. नेपाल सरकार, सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, काठमाडौंसमेत

निवेदक मिति २०४६।७।२४ मा रा.प.अनं.प्रथम (प्रा) श्रेणीको ओभरसियर पदमा नियुक्ति भई नेपाल सरकारको मिति २०६४।१२।३ को निर्णयानुसार रा.प.तृतीय श्रेणी (प्रा) इन्जिनियर पदमा बढुवा भई हाल खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय, धनुषामा कार्यरत रहेको देखियो । निजले भरेको निजामती कर्मचारीको वैयक्तिक विवरण (सिटरोल) मा निजको जन्ममिति २०१६।४।१९ र ६० वर्ष उमेर पुग्ने मिति २०७६।४।१९ भनी उल्लेख गरेको, निजले जिल्ला प्रशासन कार्यालय, महोत्तरीबाट मिति २०३३।१०।०७ मा प्राप्त गरेको नागरिकता प्रमाणपत्र नं.९०५२०४३१ मा जन्ममिति १६ वर्ष भनी उल्लेख भएको र निवेदकले निजामती किताबखानामा पेस गरेको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि मिसिल संलग्न रहेको नदेखिएता पनि निवेदक आफैँले मेरो शैक्षिक योग्यताको प्रमाण पत्रमा उल्लेख भएको जन्ममिति २०१६।४।१९ नै सिटरोलमा उल्लेख भएको हो भनी स्वीकार गरेको देखिएकोले निजको जन्ममितिमा एकरूपता रहेको नदेखिने ।

निवेदकको शैक्षिक प्रमाण पत्रमा उल्लेख भएको भनिएको जन्ममिति र निजले भरेको वैयक्तिक विवरणमा रहेको जन्ममिति २०१६।४।१९ र निजले मिति २०३३।१०।०७ मा प्राप्त गरेको नागरिकता प्रमाणपत्रमा जन्ममिति १६ वर्ष भनी उल्लेख भएको देखिँ निजको जन्ममिति फरकफरक

रहेको देखिएको हुँदा पूरा जन्ममिति खुलेको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रमा र निजले भरेको वैयक्तिक विवरणमा उल्लेख भएको जन्ममिति २०१६।४।१९ को आधारमा निजको ५८ वर्ष पुग्ने मिति छिटोमा २०७४।४।१९ नै हुने देखिएको अवस्थामा निवेदकको अनिवार्य अवकाशको लागि जन्ममिति २०७४।४।१९ नै कायम हुन आउने।

निवेदकले भरेको निजामती कर्मचारीको वैयक्तिक विवरण (सिटरोल) मा निजको जन्ममिति २०१६।४।१९ र ६० वर्ष उमेर पुग्ने मिति २०७६।४।१९ भनी उल्लेख भएको, निजले जिल्ला प्रशासन कार्यलय, महोत्तरीबाट मिति २०३३।१०।०७ मा प्राप्त गरेको नागरिकता प्रमाणपत्र नं. ९०५२०४३१ मा जन्ममिति १६ वर्ष भनी उल्लेख भएको र निजको शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि मिसिल संलग्न रहेको नदेखिए पनि निज निवेदकले आफ्नो शैक्षिक योग्यताको प्रमाण पत्रमा उल्लेख भएको जन्ममिति २०१६।४।१९ भनी स्वीकार गरेको देखिएको आधारमा निवेदकको अगाडिको जन्ममिति २०१६।४।१९ लाई नै अनिवार्य अवकाशको लागि जन्ममिति कायम हुने देखिएको कारणले सो मितिबाट निवेदक रुद्रनारायण झाको उमेर ५८ वर्ष मिति २०७४।४।१८ मा पूरा हुने देखिएको हुँदा निजलाई मिति २०७४।४।१९ देखि अनिवार्य अवकाश दिई यस विभागलाई जनकारी दिनु हुन भनी लेखी निवेदक रुद्रनारायण झालाई जानकारी दिएको कार्य मनासिब नै रहेको देखिने।

तसर्थ: निवेदक रुद्रनारायण झा आफैँले भरेको वैयक्तिक विवरण फाराम र शैक्षिक योग्यताको

प्रमाणपत्रमा उल्लेख भएको जन्ममितिको आधारमा निजामती किताबखानाबाट निजको मिति २०७४।४।१८ मा ५८ वर्ष पूरा हुने भएकोले मिति २०७४।४।१९ देखि निजलाई अनिवार्य अवकाश दिनु भनी खानेपानी तथा ढल निकास विभाग, काठमाडौँलाई मिति २०७३।७।१ मा भएको पत्राचार कानूनसम्मत नै रहेको देखिएकोले प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने।

इजलास अधिकृत : नारदप्रसाद भट्टराई

कम्प्युटर : अमिररत्न महर्जन

इति संवत् २०७५ साल कात्तिक १३ गते रोज ३ शुभम्।

३

मा.न्या.श्री केदारप्रसाद चालिसे र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७०-CR-११८५, ०७०-CR-१३७४, ०७०-RC-००९९, कर्तव्य ज्यान, रत्ना उपाध्याय वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. चेतना गड्तौला (उपाध्याय) समेत, नेपाल सरकार वि. रत्ना उपाध्याय

प्रतिवादी चेतना गड्तौला मृतककी बुहारी र जाहेरवाला बेनीप्रसाद जोशी छोरा नाताका मानिस भएको पाइन्छ। प्रतिवादी सूर्यप्रसाद उपाध्याय चेतना गड्तौलाको मामा नाताका मानिस रहेको कुरा मिसिल संलग्न कागजातहरूबाट देखिन आएको छ। प्रतिवादी चेतना गड्तौला घरबाट भागी पोखरा गई बसेकोमा प्रतिवादीमध्येकै सूर्यप्रसाद उपाध्याय र मृतक छबिलाल उपाध्यायले घरमा ल्याई राखेपछि निजले आफ्नो घरव्यवहार सम्हाली आएको अवस्था रहेको पाइन्छ। त्यसरी प्रतिवादी चेतना गड्तौलालाई पोखराबाट घरमा ल्याई राखेकोमा निजलाई घरमा राख्न नखोजेकोमा यिनै

प्रतिवादी सूर्यप्रसाद उपाध्यायले ज्यान मार्ने धम्की दिएको भन्ने कुरासम्म प्रतिवादीमध्येकी रत्ना उपाध्यायले अदालतमा गरेको बयानबाट समेत देखिन आउँछ । जाहेरवालाले अदालतमा आई बकपत्र गर्दा प्रतिवादी सूर्यप्रसाद उपाध्यायसमेतको मिलोमतोमा मृतक बुबाको हत्या भएको कुरामा शङ्कासम्म व्यक्त गरेको पाइन्छ । शङ्का र विश्वास मात्रले कसैलाई पनि कसुरदार ठहर्‍याउन मिल्ने नदेखिँदा उल्लिखित विभिन्न आधार र कारणहरूबाट प्रतिवादीहरू सूर्यप्रसाद उपाध्याय र चेतना गड्तौलाको प्रस्तुत वारदातमा संलग्नता भएको भनी भन्न मिल्ने नदेखिँदा पुनरावेदन अदालत नेपालगन्जबाट मिति २०७०।०५।१६ मा यी प्रतिवादीहरूको हकमा आरोपित कसुरबाट सफाइ पाउने गरी भएको इन्साफ मनासिब नै देखिने ।

प्रतिवादीमध्येका रीना जोशी मृतकको छोरी भएकी निजको उमेर वारदात हुँदाका अवस्थामा पन्ध्र वर्षको मात्र रहेको, निज आफ्नो बाबुआमा, भाउजूसमेतको सँगसाथमै घरमा रहेभएको भन्ने कुरा मिसिलबाट समेत देखिन आउँछ । प्रतिवादी रीना जोशीले आफ्नो बाबुलाई कर्तव्य गरी मार्नुपर्नेसम्मको कुनै पनि कारण रिसइवी रहेभएको देखिन आउँदैन । निजले अधिकारप्राप्त अधिकारी एवम् अदालतमा बयान गर्दा, कसुरमा पूर्ण इन्कार भई बयान गरेको अवस्था छ । अन्य प्रतिवादीहरू जनार्दन ज्ञवाली मृतकको साडु दाजु नाताका र भवानीप्रसाद जैसी मृतकको छोरी ज्वाइँ भएको भन्ने कुरा मिसिल संलग्न कागजातहरूबाट समेत खुल्न आएको देखिन्छ । प्रतिवादी जनार्दन ज्ञवाली

र भवानीप्रसाद जैसीलाई अनुसन्धानमा कागज गर्ने केही मानिसहरूले मृतक छबिलाल उपाध्यायलाई मार्नमा संलग्नता रहेभएको भनी शङ्का देखाएको पाइन्छ तापनि निज दुवै जना प्रतिवादीहरूले अधिकारप्राप्त अधिकारी एवम् अदालतमा बयान गर्दा कसुरमा इन्कार रही बयान गरेको देखिन्छ भने यी प्रतिवादीहरूको इन्कारी बयानलाई निजहरूका साक्षीहरूले गरेको बकपत्रबाट पुष्टि भएको अवस्था देखिन्छ । साथै यी प्रतिवादीहरू जनार्दन ज्ञवाली र भवानीप्रसाद जैसीले मृतक छबिलालको घरमा गई निजलाई मार्नुपर्नेसम्मको कुनै कारण रहेभएको कुरा मिसिल संलग्न प्रमाण कागजातहरूबाट पुष्टि हुनसकेको अवस्थासमेत देखिन आउँदैन । अतः उल्लिखित आधार, प्रमाण एवम् कागजातहरूबाट यी प्रतिवादीहरू रीना जोशी, जनार्दन ज्ञवाली र भवानीप्रसाद जैसीसमेतले आरोपित कसुरबाट सफाइ पाउने गरी भएको सुरु बर्दिया जिल्ला अदालतको फैसलालाई सदर गर्ने गरी पुनरावेदन अदालत नेपालगन्जबाट मिति २०७०।०५।१६ मा भएको इन्साफसमेत मनासिब नै देखिने ।

प्रतिवादी रत्ना उपाध्यायले अदालतमा गरेको बयानमा प्रस्तुत घटनापश्चात् आफ्नो घर गाउँमा बस्न नसक्ने परिस्थिति सिर्जना भएकाले घर सल्लाहबमोजिम सरसामान लिई घरमा ताला लगाई कैलाली स्थित टीकापुरमा गई बस्न हिँडेको हो भन्ने बेहोरा लेखाएको देखिन्छ । अदालतमा बरामद भई आएका कपडाहरूमा लागेको रगत परीक्षणका लागि प्रयोगशालामा पठाइएकोमा परीक्षण प्रतिवेदनमा मानव रगत भनी उल्लेख भए पनि सो रगत स-प्रमाण मृतककै हो भनी खुलाउन

सकेकोसमेत पाइँदैन। एकातर्फ यी प्रतिवादी रत्ना उपाध्यायले आफ्नो पतिलाई निर्ममतापूर्वक कर्तव्य गरी मारी मृत लासलाई घर नजिकैको स्थानमा परालले छोपेर राखी आफू सोही स्थानमा बसिरहन सक्ने अवस्थालाई पनि विश्वास गर्न सकिँदैन भने अर्कोतर्फ आफ्नै लोग्नेलाई सामान्य घर झगडाका कारण कर्तव्य गरी मार्नुपर्नेसम्मको अवस्था पनि स्वाभाविक देखिन नआउने।

वस्तुनिष्ठ, स्वतन्त्र र प्रत्यक्ष एवम् विश्वसनीय प्रमाणको अभावमा कसैलाई पनि ज्यान जस्तो गम्भीर प्रकृतिको कसुरमा कसुरदार ठहर्नाउँदा फौजदारी न्यायको सिद्धान्तअनुकूल हुँदैन। आरोपित कसुर शङ्कारहित तवरले प्रत्यक्ष र स्वतन्त्र प्रमाणद्वारा प्रमाणित भई स्थापित भएको देखिनुपर्छ। विश्वास र शङ्काकै भरमा कसैलाई पनि कसुरदार ठहर्नाउन नमिल्ने हुँदा आरोपित कसुर यी प्रतिवादीमध्येकी रत्ना उपाध्यायले गरेको भनी भन्न र ठहर्नाउन मनासिब नहुने।

अतः प्रतिवादी रत्ना उपाध्यायले मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १३(३) नं.बमोजिमको कसुर अपराधमा कसुरदार ठहर गरी निजलाई सर्वस्वसहित जन्मकैद हुने ठहर गरेको सुरु बर्दिया जिल्ला अदालतबाट भएको फैसलालाई सदर गरी मिति २०७०।०५।१६ मा पुनरावेदन अदालत नेपालगन्जबाट भएको फैसला न्याय इन्साफको रोहमा मनासिब देखिन नआउने।

तसर्थ: प्रतिवादीहरू रीना जोशी, जनार्दन ज्वाली, भवानीप्रसाद जैसी, सूर्यप्रसाद उपाध्याय र चेतना गडतौलासमेतलाई सफाइ दिई सुरु बर्दिया जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला

सदर गरी पुनरावेदन अदालत नेपालगन्जबाट मिति २०७०।०५।१६ मा भएको फैसला सो हदसम्म मिलेकै हुँदा सदर हुने। प्रतिवादीमध्येकी रत्ना उपाध्यायलाई सर्वस्वसहित जन्मकैद हुने ठहर्नाई सुरु बर्दिया जिल्ला अदालतबाट भएको फैसलालाई सदर गरी मिति २०७०।०५।१६ मा पुनरावेदन अदालत नेपालगन्जबाट भएको फैसला त्यति हदसम्म मिलेको नदेखिँदा सो हदसम्म केही उल्टी भई प्रतिवादी रत्ना उपाध्यायले आरोपित कसुरबाट सफाइ पाउने ठहर्छ। सफाइ पाएका अन्य प्रतिवादीहरूको हकमा अभियोगपत्रमा उल्लेख भई दाबी लिएबमोजिमको सजाय गरिपाउँ भन्ने पुनरावेदक नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिरसम्म पुग्न नसक्ने।

इजलास अधिकृत: मिनबहादुर कुँवर

कम्प्युटर: विनोदकुमार बनिया

इति संवत् २०७५ साल असोज १० गते रोज ४ शुभम्।

इजलास नं. ४

१

मा.न्या.श्री मीरा खडका र मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०७४-WO-०६५६, उत्प्रेषण, रामउग्रह मिश्र वि. उच्च अदालत तुलसीपुर, बुटवल इजलाससमेत

प्रस्तुत मुद्दामा गोश्वारा धनबाट चल्ने सम्बन्धमा कानूनबमोजिम ठहरेअनुसार हुने नै हुँदा र अंश मुद्दाको रोहबाट ऋणीको अंशसमेत छुट्टिने ठहरी फैसला भइसकेको अवस्था देखिँदा दायित्व बेहोर्नुपर्ने सम्बन्ध कानूनबमोजिम हुने नै हुँदा

फैसलाबमोजिम पाउने ठहर भएको बिगोसम्बन्धी कारबाही नै पूर्णरूपले अवरोध हुने गरी रोक्न मिल्ने देखिदैन । अंश छुट्याउनुपर्नेले साहुलाई अवरोध हुने गरी अंश नै नछुट्याई बसिरहेको अवस्थामा साहुलाई असर पर्न जाने देखिन्छ । साहुलाई ऋण तिर्नुपर्छ भनी अंश नै नछुट्याई बसेको अवस्थामा साहुलाई कानूनी दृष्टिकोणले असर पर्न जाने देखिँदा फैसलाले ठहर भएअनुसारको बिगोको कारबाही रोक्नु कानूनसङ्गत देखिन आएन । उक्त ऋण रकमको दायित्व को कसले बेहोर्नुपर्ने हो सोसमेत यकिन गरी ठहरेबमोजिम हुने गरी निवेदकले भराई पाउने ठहर भएको साँवा ब्याज विपक्षी नेवास अलिले बन्डा नछुट्याएसम्मका लागि बिगो भराउनुपर्ने कार्य स्थगित गर्ने कार्य कानूनसङ्गत नदेखिने ।

अतः रिट निवेदकको बिगो भरिभराउको लागि भएको कामकारबाही स्थगित गरी तामेलीमा राख्ने गरी भएको विपक्षी रूपन्देही जिल्ला अदालतको तहसिलदारको मिति २०७४।०६।२३ को आदेश सदर गरी रूपन्देही जिल्ला अदालतबाट भएको मिति २०७४।०९।७ को आदेशलाई उच्च अदालत तुलसीपुर, बुटवल इजलासबाट सदर गर्ने गरी मिति २०७४।११।१० मा भएको आदेश न्याय तथा कानूनसम्मत नभई त्रुटिपूर्ण देखिँदा उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर हुने ठहर्छ । अब रिट निवेदक रामउग्रह मिश्रले जिल्ला अदालतमा फैसला कार्यान्वयनका सन्दर्भमा दिएको निवेदनअनुसार कानूनबमोजिम बिगो भरिभराउको कार्य सम्पन्न गर्नु भनी विपक्षी रूपन्देही जिल्ला अदालतसमेतका विपक्षीहरूका नाउँमा परमादेशको आदेश जारी

हुने ।

इजलास अधिकृत : सुदिपकुमार भट्टराई

कम्प्युटर : हर्क माया राई

इति संवत् २०७७ साल माघ २५ गते रोज १ शुभम् ।

२

मा.न्या.श्री मीरा खडका र मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम

भण्डारी, ०७७-WH-०१६१, बन्दीप्रत्यक्षीकरण,

छत्र वि.क. वि. महानगरीय प्रहरी वृत्त, बानेश्वरसमेत

रिट निवेदकले आफ्नो निवेदनमा

बदनियत एवं प्रवृत्त भावना राखी थुनामा राखिएको

छ भनी निवेदनमा जिकिर लिएको देखिए पनि यी

रिट निवेदक आफू गैरकानूनी रूपमा पक्राउ परेको

भनी जिकिर लिएको मिति २०७७।०९।०३ देखि

लागु हुने गरी अभद्र व्यवहार मुद्दामा म्याद थप भई

अनुसन्धान भइरहेको भन्ने मिसिल प्रमाणबाट

देखिन्छ । निजउपर अभद्र व्यवहार मुद्दा मिति

२०७७।०९।१५ मा जिल्ला प्रशासन कार्यालय,

काठमाडौंमा दायर भएको भन्ने नेपाल सरकारको

तर्फबाट उपस्थित विद्वान् शाखा अधिकृतले

बहसको क्रममा पेस गरेको अभियोगपत्र तथा

महानगरीय प्रहरी वृत्त, बानेश्वर, काठमाडौंले श्री

महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, काठमाडौंलाई

मिति २०७७।०९।२९ मा पठाइएको पत्रबाट

देखिन्छ । उक्त पत्रमा प्रहरी प्रतिवेदन जाहेरीले

वादी नेपाल सरकार प्रतिवादी यी रिट निवेदक छत्र

वि.क. भएको अभद्र व्यवहार गरेको भन्ने मुद्दामा

निज प्रतिवादीउपर मिति २०७७।०९।१६ गतेको

जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौंमा मुद्दा दायर

भई निजबाट रु.३,०००।- (तीन हजार रुपैयाँ)

धरौंटी माग भएको र यी रिट निवेदकले माग भएको

उक्त धरौटी रु.३,०००।- (तीन हजार रूपैयाँ) उक्त कार्यालयमा बुझाई तारेखमा छुटी गएको भन्ने पत्र मिसिल सामेलसमेत भएको देखिन्छ । यसरी निजउपर कानूनबमोजिम मुद्दा हेर्ने अधिकारीबाट थुनामा राख्ने अनुमति लिई अनुसन्धान कार्य सम्पन्न गरी निजउपर अभियोगपत्र दायर भई मुद्दा सुनुवाइको क्रममा भएको आदेशानुसार माग भएको धरौटीसमेत राखी तारेखमा रही मुद्दाको पुर्पक्ष गरेको अवस्था देखियो । उल्लिखित तथ्यबाट यी रिट निवेदकलाई विपक्षीहरूबाट बदनियत र प्रवृत्त भावना राखी थुनामा राखेको भन्ने अवस्था पनि देखिएन । रिट निवेदक हाल धरौटी राखी तारेखमा बसी थुनाबाट मुक्त भएको अवस्थासमेत देखिँदा रिट निवेदन मागदाबीअनुसार बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी गर्नुपर्ने देखिएन । निवेदक थुनामुक्त भएको देखिँदा प्रस्तुत निवेदन खारेज हुने ।

इजलास अधिकृत: डोलनाथ न्यौपाने
कम्प्युटर: समी नेपाली

इति संवत् २०७७ साल पौष २७ गते रोज २ शुभम् ।

३

मा.न्या.श्री मीरा खडका र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७५-CR-०९८१, जबरजस्ती करणी, नेपाल सरकार वि. दिपराज राई

प्रतिवादी र पीडितबिच करणी भएको भन्ने देखिए पनि प्रतिवादीको इन्कारी बयान, जाहेरवाला, पीडित एवं वस्तुस्थिति मुचुल्का तथा घटना विवरण कागज गर्ने मानिसलगायत प्रतिवादीका साक्षीहरूको बकपत्रसमेतबाट निजहरूबिच जबरजस्ती करणी नभई सहमतिमा नै करणी भएको भन्ने देखिएको, पीडित उमेर नपुगेकी नाबालिका

पनि नरहेको र निजको स्वास्थ्य जाँच प्रतिवेदनबाट निजको शरीरमा जबरजस्ती करणीको कुनै लक्षण, चिह्न पनि नदेखिएको अवस्था हुँदा अनुसन्धानको क्रममा तयार भएको कागज प्रमाणकै आधारमा मात्र प्रतिवादी दिपराज राईले जबरजस्ती करणीको कसुर गरेको भनी भन्न मिल्ने अवस्था नदेखिने ।

प्रतिवादी दिपराज राईले जबरजस्ती करणीको कसुर गरेको वस्तुनिष्ठ प्रमाणबाट पुष्टि हुन सकेको नदेखिँदा निज प्रतिवादीले आरोपित कसुरबाट सफाई पाउने ठहर्‍याएको उच्च अदालत विराटनगर, धनकुटा इजलासबाट भएको फैसलालाई अन्यथा भन्न मिल्ने देखिएन । साथै प्रतिवादी दिपराज राईले साङ्केतिक नाम भोजपुर ड(७) लाई जबरजस्ती करणी गरेको भनी अनुसन्धान अधिकारीलाई विश्वास पर्ने किसिमसँग बेहोरा लेखाई जाहेरी दरखास्त दिने जाहेरवाला साङ्केतिक नाम विमला तथा घटना विवरण कागज गर्ने पीडित भनिएकी साङ्केतिक नाम भोजपुर ड(७) ले लेखाई देखाएको सबुद प्रमाण, पोल उजुरबाट मुद्दा चलिसकेपछि सो कुरा झुट्टा वा बनावटी हो भनी निजहरूले अदालतमा आई बकपत्र गरेको देखिएको र तत्कालीन सरकारी मुद्दासम्बन्धी ऐन, २०४९ को दफा २८(२)(क) मा त्यस्तो झुट्टा पोल उजुर गर्नेलाई सजायको व्यवस्था गरेको तथा हाल प्रचलित मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा ४४ ले समेत सो व्यवस्था गरेको हुँदा तत्कालीन सरकारी मुद्दासम्बन्धी ऐन, २०४९ को दफा २८(२)(क) बमोजिम मुख्य गवाहको रूपमा रहेका निज जाहेरवाला साङ्केतिक नाम विमला र पीडित भनिएकी साङ्केतिक नाम भोजपुर ड(७)

लाई जनही रु.१,०००।- (एक हजार) जरिवाना हुने ठहर गरी उच्च अदालत विराटनगर, धनकुटा इजलासबाट मिति २०७५।२।३० मा भएको फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत : मञ्जु शर्मा

कम्प्युटर: हर्क माया राई

इति संवत् २०७७ साल जेठ १४ गते रोज ४ शुभम्।

४

मा.न्या.श्री मीरा खडका र मा.न्या.डा.श्री मनोजकुमार शर्मा, ०७२-CI-१७६८, परमादेश, लेखनाथ सापकोटा वि. रेशमबहादुर गिरी

नेपालको संविधानको धारा १२६(२) अनुसार मुद्दा मामिलाको रोहमा अदालतले दिएको आदेश वा निर्णयको सबैले पालना गर्नुपर्दछ। रिट निवेदक रेशमबहादुर गिरीले निर्णय बदर हक कायम मुद्दामा गुठी संस्थान शाखा कार्यालय, भक्तपुरको मिति २०६५।३।२ को निर्णय बदर गरी उत्तरतर्फ ०-१४-१-२ जग्गामा हक कायम गरिपाउँ भनी फिराद दाबी लिएकोमा वादीको दाबीबमोजिम निर्णय बदर भई ०-१४-१-२ जग्गामा हक कायम हुने ठहर्नाई तत्कालीन पुनरावेदन अदालत पाटनबाट समेत अन्तिम फैसला भइसकेकोमा सो फैसलाको पालना गरी कार्यान्वयन गर्ने कानूनी दायित्व विपक्षी कार्यालयहरूमा रहेको हुने।

रिट निवेदकले दिएको उक्त निवेदनअनुसार फैसला कार्यान्वयनको सम्बन्धमा कुनै कुराको जानकारी वा अडबड परेमा सो सम्बन्धमा सम्बन्धित अदालतमा पत्राचार गरी बुझ्न सकिने नै हुन्छ। तर विपक्षी कार्यालयहरूले रिट निवेदकले

दिएको निवेदनमा कारबाही गरी कुनै प्रक्रिया नै अघि बढाएको देखिँदैन। आफूसमक्ष परेको निवेदनमा निवेदकको मागबमोजिम हुने हो होइन? निर्णय गर्नुपर्ने विपक्षी कार्यालयहरूको कानूनी दायित्व भएकोमा सो दायित्व पूरा गरेको देखिन नआएको।

अतः भक्तपुर जिल्ला अदालतबाट भएको फैसलाअनुसार गरी पाउन निवेदकले दिएको निवेदनमा कानूनबमोजिम कारबाही गरी निवेदकको उक्त निवेदन मागको सम्बन्धमा अविलम्ब आवश्यक निकास दिनु भनी विपक्षीहरूको नाममा परमादेशको आदेश जारी हुने ठहर्नाएको तत्कालीन पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०७२।८।१।४ को आदेश मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत : डोलनाथ न्यौपाने

कम्प्युटर: समी नेपाली

इति संवत् २०७७ साल साउन १४ गते रोज ४ शुभम्।

५

मा.न्या.श्री मीरा खडका र मा.न्या.डा.श्री कुमार चुडाल, ०७७-WH-०३३१, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, परिवर्तित नाम बैदाम १ वि. कास्की जिल्ला अदालतसमेत

रिट निवेदक परिवर्तित नाम बैदाम १ लाई साधारण चोरीका मुद्दाहरूमा १ वर्ष कैद र रु.४१,६००।- (एकचालिस हजार छ सय) जरिवाना हुने ठहरी भएको फैसलाअनुसार निज निवेदक हाल बालसुधार गृह, सारङकोटमा कैद भुक्तानको अवस्थामा रहेको देखिएकोले गैरकानूनी थुनामा रहेको भन्न नमिल्ने हुँदा बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी गर्नुपरेन। बन्दीप्रत्यक्षीकरणको रिट

खारेज हुने ठहर्छ । तर यी निवेदक परिवर्तित नाम बैदाम १ अठार वर्ष उमेर पूरा नभएको नाबालक भएको हुँदा निज हाल कैद भुक्तानको क्रममा रहेबसेको बालसुधार गृहमा ५० जनाको क्षमता रहेकोमा ८३ जना बालक रहे भएको एवं निज बन्दी परिवर्तित नाम बैदाम १ रुग्ण मनोदशाबाट ग्रसित रहँदै आएको र पटकपटक आत्महत्याको प्रयास गरेकोसमेतको उल्लेख गर्दै निजलाई अभिभावकको जिम्मा लगाई पाउन अनुरोधसमेत गरेको एवं हाल Covid-१९ को महामारीसमेतको अवस्था देखिँदा बालबालिकासम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा १६ बमोजिम निज बालकको सर्वोत्तम हितसमेतलाई दृष्टिगत गरी ऐ. ऐनको दफा ३६(५) बमोजिम निजका अभिभावकले जिम्मा बुझी लिन चाहेमा आवश्यक सर्तहरू उल्लेख गरी निजलाई अभिभावकको जिम्मा लगाइदिनु भनी विपक्षीहरूका नाममा परमादेशको आदेश जारी हुने ।
इजलास अधिकृत: ध्रुवबहादुर कुँवर
कम्प्युटर: हर्क माया राई
इति संवत् २०७८ साल जेष्ठ २ गते रोज १ शुभम् ।

इजलास नं.५

१

मा.न्या.श्री हरिकृष्ण कार्की र मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ, ०७६-WO-०१४०, उत्प्रेषणयुक्त परमादेश, ओमकुमार राईसमेत वि. प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, सिंहदरबारसमेत

कोशी करिडोर २२० के.भी. प्रसारण लाइन

निर्माणको अन्तिम चरणमा पुगेको, सो आयोजनाले धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थललाई सारभूत रूपमा असर पर्ने नदेखिएको, वातावरणमा प्रतिकूल असर परेको नदेखिएको, उक्त आयोजनाले निवेदकहरूको वासस्थानलाई असर पर्ने भई मानव स्वास्थ्यमा प्रतिकूल प्रभाव पर्ने अवस्थासमेत नदेखिएको र नेपाल सरकारद्वारा तोकिएको मापदण्डबमोजिम नै आयोजनाको निर्माण कार्य भइरहेकोमा निर्माणको अन्तिम चरणमा विद्युत् लाइनको एलाइनमेन्ट परिवर्तन गर्न सम्भव पनि नदेखिएको, एलाइनमेन्ट परिवर्तन नगर्दा निवेदकहरूलाई अपूरणीय क्षति हुने अवस्था नदेखिएको र प्रसारण लाइनको निर्माणबाट रिट निवेदकहरूको जग्गाको उपभोगमा लगाएको नियन्त्रणबाट पर्न गएको क्षतिको कानूनबमोजिम पाउने क्षतिपूर्ति साधिकार निकायबाट प्राप्त गर्न सक्ने नै देखिँदा निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी गर्नुपर्ने अवस्था विद्यमान देखिएन । रिट निवेदन खारेज हुने ।

इजलास अधिकृत: तीर्थराज भट्टराई

कम्प्युटर: रवि दुवाल

इति संवत् २०७६ साल कार्तिक १९ गते रोज ३ शुभम् ।

२

मा.न्या.श्री हरिकृष्ण कार्की र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०६८-WO-०३४६, परमादेश, निलकुमारी थापासमेत वि. स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयसमेत

"सेवाका पदहरूमध्ये तेस्रो तहबाट चौथो, चौथो तहबाट पाँचौं, अधिकृत छैठौं तहबाट सातौं, सातौंबाट आठौं र नवौंबाट दशौं तहको पदको पूर्ति स्तर वृद्धिको माध्यमबाट गरिने छ ।" भन्ने

कानूनी व्यवस्था उक्त ऐनको दफा ९ को उपदफा (१) मा रहेको देखिन्छ भने "सुरु नियुक्ति भई पदस्थापन भएका अधिकृत छैठौं तहका कर्मचारी र अधिकृत सातौं तहका मेडिकल अधिकृत, डेन्टल अधिकृत, आयुर्वेदिक चिकित्सक, एकीकृत चिकित्सा अधिकृत वा सोसरहका अन्य चिकित्सा अधिकृतहरूले कम्तीमा एक वर्षजति अति दुर्गम वा दुई वर्ष दुर्गम क्षेत्रमा काम गरी सुरु नियुक्ति भई पदस्थापन भएको मितिदेखि तीन वर्षको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनमा कम्तीमा उत्तम अङ्क प्राप्त गरेका कर्मचारीहरूलाई क्रमशः सातौं र आठौं तहको पदमा स्तर वृद्धि गरिने छ ।" भन्ने कानूनी व्यवस्था उक्त ऐनको दफा ९ को उपदफा (२) मा रहेको देखिएबाट सातौं तहमा स्तर वृद्धि हुन सुरु नियुक्ति छैठौं तहको पदमा हुनुपर्ने र दुर्गम क्षेत्रमा तोकिएको अवधिसम्म काम गरेको हुनुपर्ने भन्ने देखिन्छ । निवेदकहरू राजपत्र अनङ्कित दोस्रो श्रेणी र राजपत्र अनङ्कित प्रथम श्रेणीको चौथो र पाँचौं तहको पदमा सुरु नियुक्ति भएको भन्ने निवेदन बेहोराबाटै देखिएबाट निवेदकहरूले उक्त कानूनबमोजिम स्तरवृद्धि प्राप्त गर्न सक्ने नदेखिने ।

यसका साथै "यो दफा प्रारम्भ हुनुअघि लोक सेवा आयोगको प्रक्रिया पूरा गरी छैठौं र सातौं तहमा नियुक्ति भएका कर्मचारीलाई क्रमशः सम्बन्धित समूहको सातौं र आठौं तहमा" स्तर वृद्धि गरिने छ भन्ने कानूनी व्यवस्था दफा ९ को उपदफा (७क) को देहाय (च) मा रहेको देखिएबाट पनि निवेदकहरूको निवेदन माग कानूनबमोजिम रहेको भन्ने देखिन नआउने ।

यसप्रकार निवेदन दाबीबमोजिमको स्वास्थ्य सेवा (तेस्रो संशोधन, २०६३) ऐन, २०५३ को दफा ९ को उपदफा (७ख) मा उल्लेख भएको कानूनी व्यवस्थाको अर्थ गर्दा उल्लिखित दफा ९ को उपदफा (१), (२), उपदफा (७क) को देहाय (च), उपदफा (७घ) लगायत समुच्चा ऐनको सापेक्षतामा रही गर्नु पर्ने हुन्छ । उल्लिखित कानूनी व्यवस्थाको परिप्रेक्ष्यमा हेर्दा निवेदकहरूको तत्कालीन संविधान तथा प्रचलित स्वास्थ्य सेवासम्बन्धी कानूनद्वारा प्रत्याभूत गरिएको संवैधानिक तथा कानूनी हकमा विपक्षीहरूबाट आघात पुऱ्याएको भन्ने तथ्य युक्तियुक्त तवरबाट पुष्टि भएको नदेखिएकोले निवेदकहरूको निवेदन मागबमोजिम विपक्षीहरूको नाउँमा परमादेशसमेतको आदेश जारी गरिरहनुपर्ने नदेखिने ।

तसर्थ, नेपाल स्वास्थ्य सेवा (तेस्रो संशोधन, २०६३) ऐन, २०५३ को दफा ९ को उपदफा (७ख) मा उल्लेख भएको कानूनी व्यवस्था सोही ऐनको दफा ९ को उपदफा (२) तथा उपदफा (७क) को देहाय (च) बमोजिम २०५४ साल जेष्ठ १४ गतेपश्चात् तह मिलान भई छैठौं तहमा कार्यरत रहेको कर्मचारीलाई मात्र सातौं तहमा स्तर वृद्धि गर्न सक्ने कानूनी व्यवस्था भएको देखिएको र यी निवेदकहरू मिति २०५४।२।१४ पश्चात् पाँचौं तहमा मिलान भई मिति २०६४।२।१४ गतेदेखि लागु हुने गरी छैठौं तहमा स्तर वृद्धि भएको भन्ने देखिएको हुँदा ऐनको दफा ९ को उपदफा (७ख) को उक्त कानूनी व्यवस्था निवेदकहरूको हकमा आकर्षित हुन सक्ने नदेखिएकोले निवेदकहरूको

निवेदन मागबमोजिम परमादेशसमेतको आदेश जारी गरिरहन परेन । रिट निवेदन खारेज हुने ।
इजलास अधिकृत: ऋतबहादुर पुलामी मगर
कम्प्युटर: रवि दुवाल
इति संवत् २०७६ साल मार्ग ८ गते रोज १ शुभम् ।

३

मा.न्या.श्री हरिकृष्ण कार्की र मा.न्या.श्री टंकबहादुर मोक्तान, ०७७-WH-००४८, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, मुना बस्नेत वि. कारागार कार्यालय, भिमफेदी, मकवानपुरसमेत

निवेदकको विरुद्धमा मिति २०७६।०३।०८ मा अभियोग पत्र दायर भई मकवानपुर जिल्ला अदालतले थुनछेकको आदेश गर्दा पुर्पक्षको निम्ति थुनामा राख्ने गरी आदेश भई निवेदक मिति २०७६।०४।१४ गतेबाट थुनामा बसेको देखिन्छ । यसप्रकार जिल्ला अदालतले मुद्दा ग्रहण गरी थुनछेकको आदेश गर्दाको अवस्थामा यी निवेदकलाई लगाएको राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन, २०५२ अन्तर्गत कसुरको सुरु कारबाही र किनारा गर्ने अधिकार उक्त ऐनको दफा १८ ले जिल्ला अदालतलाई नै भएको देखिन्छ । तसर्थ, साधिकार जिल्ला अदालतले कानूनले प्रदान गरेबमोजिम अधिकार क्षेत्र ग्रहण गरी प्रमाणको मूल्याङ्कन गरी पुर्पक्षको निम्ति थुनामा राख्ने गरी भएको आदेशअनुरूप रहेको थुनालाई गैरकानूनी भन्न मिल्ने नदेखिँदा बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुन सक्ने देखिएन । बन्दीप्रत्यक्षीकरणसम्बन्धी निवेदकको निवेदन खारेज हुने ।

मकवानपुर जिल्ला अदालतबाट निवेदकउपर कसुर ठहर गर्ने र सजाय निर्धारण गरी

फैसला गर्नुभन्दा अघि मिति २०७६।१०।२८ मा नै राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन, २०५२ को दफा १८ मा संशोधन भई उपदफा (१) मा “यस ऐनअन्तर्गतको राजस्व चुहावट कसुरसम्बन्धी मुद्दाको सुरु कारबाही र किनारा सम्बन्धित उच्च अदालतबाट हुने छ” र उपदफा (२) मा “यो दफा प्रारम्भ हुँदाका बखत सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा विचाराधीन मुद्दा प्रतिवेदन निवेदन र सोसँग सम्बन्धित मिसिलहरू सम्बन्धित उच्च अदालतमा सर्ने छन्” भन्ने व्यवस्था गरेको देखिन्छ । यस संशोधनबमोजिम राजस्व चुहावट कसुरसम्बन्धी मुद्दाको सुरु कारबाही र किनारा सम्बन्धित उच्च अदालतबाट हुने र उक्त दफा प्रारम्भ हुँदाका बखत सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा विचाराधीन मुद्दा प्रतिवेदन निवेदन र सोसँग सम्बन्धित मिसिलहरू सम्बन्धित उच्च अदालतमा सर्ने व्यवस्था गरेको देखिन्छ । उक्त ऐनको दफा १ को उपदफा २ मा यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुने छ भनी उल्लेख भएको देखिँदा राजपत्रमा सूचना प्रकाशित भएको मिति २०७६।१०।२८ गतेदेखि नै उक्त संशोधित ऐन लागु हुने हुन्छ । कानून जारी गर्दा वा कानून संशोधन हुँदा नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित हुने सूचना प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ५ बमोजिम अदालतले स्वयं न्यायिक जानकारीमा राख्नुपर्ने विषय भएको परिप्रेक्ष्यमा कानून संशोधन भई आफूलाई अधिकारक्षेत्र नै नभएको स्थितिमा मकवानपुर जिल्ला अदालतले अधिकारक्षेत्र ग्रहण गरी गरेको मिति २०७६।११।१५ को फैसला कानूनअनुरूप नभएको हुँदा उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरिदिएको

छ । जिल्ला अदालतको फैसला गैरकानूनी भई बदर भएको हुँदा सोउपरको पुनरावेदनमा केही गर्नुपरेन । जिल्ला अदालतबाट सरिआएको मिसिलबाट सुरु कारबाही र किनारा यथाशक्य चाँडो गर्नु भनी उच्च अदालत पाटन, हेटौँडा इजलासका नाममा परमादेशको आदेशसमेत जारी हुने ।

इजलास अधिकृत: शोभाकर खरेल

कम्प्युटर: चन्दनकुमार मण्डल

इतिसंवत् २०७७ सालभदौ २६ गते रोज ६ शुभम् ।

४

मा.न्या.श्री हरिकृष्ण कार्की र मा.न्या.डा.श्री मनोजकुमार शर्मा, ०७५-WO-११५६, उत्प्रेषणसमेत, नन्दराज जोशी वि. खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्जको कार्यालय, बाजुरासमेत

छडिभेल जलविद्युत् आयोजना र सिचाइँका लागि कुलो निर्माणका लागि पानीको स्रोत एउटै रहेको र सो दुवै आयोजना एउटै गाउँपालिकामा रहेको कुरा निर्विवाद रहेको देखिन्छ । कुलो निर्माण गरी प्राप्त सिचाइँको उपभोक्ता पानीको मुहान रहेको स्थानको नजिक रहेको सोही क्षेत्रबाट बगेर जलविद्युत् रहेको स्थानमा पानी जाने मिसिल संलग्न कागजबाट देखिएको छ । निवेदकको मागबमोजिम उपचार प्राप्त गर्ने हो भने पानीको मुहाननजिक रहेका बासिन्दाहरूले पानीको उपभोग गर्नबाट नै वञ्चित हुने स्थिति हुन जान्छ । त्यसरी पानीको उपभोगबाट वञ्चित गर्नु कानून तथा न्यायको दृष्टिमा उचित हुँदैन । उक्त छेडिभेल खोलाको पानी उक्त खोलाको बहाव क्षेत्रका सबै बासिन्दाहरूले समुचित रूपमा उपभोग

गर्न पाउने गरी व्यवस्थापन गर्नु नै उपयुक्त र न्यायोचितसमेत हुने ।

अतः खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्जमा मुहान रहेको छडिभेल खोलामा निर्माण भएको छडिभेल लघु जलविद्युत् आयोजनालाई कुनै असर नपर्ने भनी दिएको प्राविधिकको प्रतिवेदनको आधारमा मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिको समेत सहमतिमा सोही मुहानबाट मध्यवर्ती क्षेत्रअन्तर्गतको खप्तड छान्ना गा.पा. वडा नं. २ तोली गाउँमा २५ मी.मी. (१ इन्च व्यास) भएको पाइप लाइनबाट सिचाइँ प्रयोजनको लागि पानी उपलब्ध गराउने भनी खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्जबाट भएको निर्णय कानूनबमोजिम नै भएको देखिएको र कानूनबमोजिम भएको निर्णयबाट निवेदकको नेपालको संविधानद्वारा प्रत्याभूत गरिएका हक अधिकारमा प्रतिकूल असर परेको मान्न नमिल्ने ।

तसर्थ, उत्प्रेषणको आदेश जारी हुने अवस्था नदेखिँदा प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने ।

इजलास अधिकृत: तीर्थराज भट्टराई

कम्प्युटर: चन्दनकुमार मण्डल

इति संवत् २०७६ साल साउन ७ गते रोज ३ शुभम् ।

इजलास नं. ६

१

मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या.श्री प्रकाशमान सिंह राउत, ०७२-CR-१४७२, ज्यान मार्ने उद्योग, जबरजस्ती चोरी, नेपाल सरकार वि. समिर भन्ने सन्तबहादुर लामासमेत

प्रस्तुत मुद्दामा घटनास्थलबाट

वारदातमा प्रयोग भएको काठ मात्र बरामद भएको देखिन्छ । पीडित मनकाजी श्रेष्ठलाई सोही काठले प्रहार गरी घाइते बनाएको तथ्य प्रतिवादी समिर भन्ने सन्तबहादुर लामाले अदालतसमक्ष गरेको बयानसमेतबाट पुष्टि भएको छ । पीडितलाई मार्ने उद्देश्यले घातक हतियार प्रयोग भएको पाइँदैन । वारदातमा काठको दाउराबाहेक अन्य हतियारले प्रहार गरेको पनि देखिँदैन । पीडितलाई घाइते बनाएपछि तेस्रो पक्षको हस्तक्षेपबिना घाइते अवस्थामा पीडितको साथमा रहेको सुनको गहना चोरी गरी लिई गएको देखिन्छ । निज प्रतिवादीको ज्यानै मार्ने मनसाय रहेको भए तेस्रो पक्षको अवरोध नरहेको अवस्थामा निजले घाइतेको सजिलै ज्यान लिनसक्ने अवस्था विद्यमान रहेको देखिन्छ । मिसिल संलग्न उक्त तथ्यको आधारमा हेर्दा निज प्रतिवादीको मनसाय ज्यान मार्ने नभई सुनको गहना चोरी गर्नेसम्मको देखिन आएको छ । उपचारपश्चात् पीडितले अदालतसमक्ष उपस्थित भई उक्त घटना र आफ्नो शारीरिक अवस्थाको बारेमा गरेको बकपत्रसमेतबाट निज प्रतिवादीहरूलाई ज्यान मार्ने उद्योगतर्फको अभियोग दाबीबाट सफाई दिने गरी भएको फैसला मिलेकै देखिन आउने ।

वारदातमा संलग्न नभएको भनी अन्य प्रतिवादीहरूले मौकामा र अदालतसमक्ष इन्कारी बयान गरेकोमा प्रतिवादीमध्येका समिर भन्ने सन्तबहादुर लामाले निल देउलाको अहोटेमा एकलै सुत्ने गरेका पीडित मनकाजी श्रेष्ठको घरमा रातिको समयमा आफू एकलै गई काठको दाउराले मनकाजीको टाउकोमा प्रहार गरी घाइते पारी अचेत बनाई सुनको जन्तर लगी डुम्रेस्थित सुनचाँदी

पसलमा रु.७,५६०/- मा “बिक्री गरेको” भनी मौकामा बयान गरेको पाइन्छ भने अदालतसमक्ष मौकामा गरेको बयानका बाँकी बेहोरा स्वीकार गर्दै वारदातमा आफू मात्रै संलग्न रहेको र उक्त जन्तर चोरी गरी रु.७,५६०/- मा सुनचाँदी पसलमा “अडाना राखेको” भनी बयान गरेबाट वारदातमा अन्य प्रतिवादीहरूको संलग्नता रहेको भन्ने नदेखिई प्रतिवादी निल देउलाले चोरी गर्न अहाएको र प्रतिवादी समिर भन्ने सन्तबहादुर लामा मात्र वारदातमा संलग्न रहको देखिन आउँछ । पोख्रेली सुनचाँदी पसलबाट सो जन्तर बरामद भएको छ । बरामदी जन्तर आफ्नो रहेको भनी जाहेरवालाले सनाखतसमेत गरेको देखिन्छ । प्रतिवादी राजेन्द्रकुमार सुनारले आमा बिरामी भएको भनी प्रतिवादी समिर भन्ने सन्तबहादुर लामाले सो जन्तर अडाना राखी रु.७,५६०/- लगेको भनी अदालतमा बयान गरेको देखिने ।

प्रतिवादी सन्तबहादुर लामाले गरेको बयान तथा बरामद भएको दशीको सामानसमेतको आधारबाट प्रस्तुत चोरीको कसुरमा प्रतिवादी निल देउला (नेवार) र समिर भन्ने सन्तबहादुर लामाको मिलेमतो र सरसल्लाहमा उक्त जबरजस्ती चोरीको घटना भएको पुष्टि हुन आउँछ । प्रतिवादी दिपेस सुनारको हकमा निजले कसुरमा इन्कार रही बयान गरेको र वारदातमा संलग्न देखिएका मुख्य व्यक्ति प्रतिवादी सन्तबहादुर लामाले निजको संलग्नता उल्लेख नगरेबाट घटनामा निज प्रतिवादी दिपेस सुनार सहभागी रहेको पुष्टि हुन आएन । अर्का प्रतिवादी राजेन्द्रकुमार सुनारका सम्बन्धमा हेर्दा निजले प्रतिवादीमध्येका सन्तबहादुर लामासँगबाट

चोरीको सुन खरिद गरेको नभई रु.७,५००/- मा अडाना राखी प्रतिवादी सन्तबहादुर लामालाई निजकी आमा बिरामी भएको भनेकाले सहयोग स्वरूप रकम दिएको र उक्त रकम प्रतिवादी सन्तबहादुरले फिर्ता गरेपछि उक्त सुनको जन्तर फिर्ता दिने सर्तमा राखेको भनी उल्लेख गरेको पाइन्छ । उक्त बयान बेहोरा समर्थन हुने गरी प्रतिवादी सन्तबहादुर लामाले अदालतसमक्ष बयान गरेको पाइन्छ । निज प्रतिवादी राजेन्द्रकुमारले चोरीको माल भन्ने जानी जानी खरिद गरेको भन्ने नदेखिने ।

प्रतिवादीहरू दिपेस सुनार र राजेन्द्र सुनारलाई पूर्ण सफाइ दिई प्रतिवादीहरू समिर भन्ने सन्तबहादुर लामा र निल देउला (नेवार) लाई ज्यान मार्ने उद्योगको दाबीतर्फ सफाइ दिने र चोरीतर्फ साबिक मुलुकी ऐन, चोरीको महलको १४(२) नं.बमोजिम जनही एक महिना पन्ध्र दिन कैद सजाय र रु.१,६१,३३४/- जरिवाना हुने ठहर गरी सुरु गोरखा जिल्ला अदालतबाट मिति २०७०/०६/१४ मा भएको फैसला सदर हुने ठहर्‍याएको तत्कालीन पुनरावेदन अदालत पोखराको मिति २०७२/०३/१३ को फैसला सो हदसम्म मिलेकै देखिँदा सदर हुन्छ । प्रतिवादीहरू समिर भन्ने सन्तबहादुर लामा र निल देउला (नेवार) ले चोरी गरेको ठहर भएको सुनको जन्तरसहितको धनमाल बिगो साबिक मुलुकी ऐन, चोरीको १० नं.को देहाय ३ र ऐ.को २१ नं.बमोजिम जाहेरवालालाई भराइदिनुपर्नेमा नभराएको सुरु गोरखा जिल्ला अदालतको मिति २०७०/०६/१४ को फैसला सदर हुने ठहर्‍याएको तत्कालीन पुनरावेदन

अदालत पोखराको मिति २०७२/०३/१३ को फैसला सोहदसम्म मिलेको नदेखिँदा केही उल्टी भई चोरी भएको ठहरेको अभियोग दाबीबमोजिमको बिगो रु.१,१२,०००/- मध्ये अभियोगपत्रसाथ पेस भई अदालतको जिन्सीमा आम्दानी बाँधिएको रु.२०,५५६/- बराबरको सुनको जन्तर साबिक मुलुकी ऐन, चोरीको १० नं.को देहाय ३ र ऐ.२१ नं.बमोजिम जाहेरवालालाई भराइदिई बाँकी रहेको बिगो रु.९१,४४४/- ऐ. महलको १० नं.को देहाय ३ बमोजिम यी दुवै प्रतिवादीहरूबाट जाहेरवालाले दामासाहीले भराइ लिन पाउने ।

इजलास अधिकृत: कृतिबहादुर बस्नेत
कम्प्युटर: देविमाया खतिवडा (देविना)

इतिसंवत् २०७७ साल मङ्सिर २१ गते रोज १ शुभम् ।

२

मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी., ०७५-CR-०१८४, ठगी, नेपाल सरकार वि. हेमराज कुँवर

जाहेरवालाको रकम प्रतिवादी हिक्मत थापाले नदिएको र भनेको काम पनि नगरेकोले काठमाडौँबाट फर्किएपछि जाहेरी दिएको देखियो । प्रतिवादी हेमराज कुँवरले रकम लिए खाएको भन्ने जाहेरवालाहरूको भनाइ छैन । निजले रकम प्राप्त गरेको कुनै प्रमाण छैन । हेमराज कुँवरसँग चिनाजानी भएर नै निजलाई लिएर खोज्न काठमाडौँसम्म आई सम्पर्कसमेत गरेको भन्ने देखिन्छ । दाबीको कसुरमा प्रतिवादी हेमराज कुँवर इन्कारी भई अधिकारप्राप्त अधिकारी र अदालतमा समेत बयान गरेको छ । आफूले दाबी लिएको कुराको प्रमाण पुर्‍याउने भार पुनरावेदक वादी पक्षको हुनेमा प्रमाण ऐनबमोजिम

हेमराज कुँवरले ठगीको रकम खाए चलाएको भन्ने तथ्य वादी पक्षले पुष्टि गर्न सकेको छैन। ठगी जस्तो फौजदारी कसुरमा निश्चित सबुदबिना कसुर ठहर गर्न नमिल्ने।

तसर्थ, पुनरावेदक प्रतिवादी हेमराज कुँवरलाई अभियोग दाबीबमोजिम ठगीको कसुरमा कसुरदार ठहर गरी १(एक) वर्ष कैद तथा रु.५०००।- (पाँच हजार) जरिवाना गर्ने गरी सुरु कञ्चनपुर जिल्ला अदालतबाट मिति २०७३।०९।२१ मा भएको फैसलालाई केही उल्टी गरी प्रतिवादी हेमराज कुँवरलाई अभियोग दाबीबाट सफाइ दिने गरी उच्च अदालत दिपायल, महेन्द्रनगर इजलासबाट मिति २०७४।११।०६ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: मनिता गुरूङ

कम्प्युटर: राधिका घोरासाइने

इति संवत् २०७७ साल पौष १६ गते रोज ५ शुभम्।

३

मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या.श्री टंकबहादुर मोक्तान, ०७५-CR-२११७, ०७६-RC-००३८, कर्तव्य ज्यान, नेपाल सरकार वि. सोहागीदेवी यादवसमेत, नेपाल सरकार वि. सत्यनारायण यादव

मृतक र जाहेरवाला तथा प्रतिवादीहरू नाता सम्बन्धभिन्नका देखिएका छन। निजहरूका बिच जग्गाको साँध, सिमाना, ट्याक्टरले खनजोत गर्दा आलीधुर भत्काइदिएको पूर्वरिसइवी रहेको भन्नेसमेत देखिएको छ। आफू खाना खाइरहेको समयमा मृतक बुहारीले सिमेन्टको खपडाले टाउकोमा प्रहार गर्दा टाउको फुटी रगत आएको

रिसमा बाँसको भाटाले टाउकोमा प्रहार गरेको भनी स्वीकारी मौकामा बयान गरेको र अदालतमा उपस्थित भई बयान गर्दा मार्ने नियतले प्रहार गरेको होइन भनी बयान गरेको देखिन्छ। प्रतिवादीको बयान, घटनास्थल लासजाँच मुचुल्का, शव परीक्षण प्रतिवेदन र बुझिएका व्यक्तिहरूको बकपत्रबाट यिनै प्रतिवादीले मृतकको टाउकोमा बाँस प्रहार गरेको उपचारको क्रममा मृतकको मृत्यु भएको भन्ने देखिएको छ। वारदात हुँदाको परिस्थिति वारदातको प्रकृति हेर्दा बाँसको भाटाले टाउको जस्तो मर्मस्थल, संवेदनशील अङ्गमा प्रहार भएको देखिएको छ। टाउको जस्तो मर्मस्थलमा बाँसले प्रहार गर्दा मानिस मर्न सक्छ भन्ने सामान्य समझको कुरा हो। साँध, सिमाना, आलीधुर जस्तो सामान्य विषयमा विवाद उत्पन्न भएको र मानिस नै मर्न सक्ने गरी प्रतिवादी सत्यनारायण यादवले मृतकलाई प्रहार गरेको र सोही चोट पिरले मरेको देखिएको छ। यस्तो अवस्थामा ज्यानसम्बन्धी महलको १३(३) नं. आकर्षित हुने।

मृतक अम्बिका यादवले प्रतिवादी सत्यनारायण यादवलाई खाना खाइरहेको समयमा सिमेन्टको खपडाले टाउकोमा प्रहार गरेको, टाउकोमा प्रहार गरेको कारण प्रतिवादीको टाउको फुटी रगत बगेको, सोही कारणले प्रतिवादीले बाँसको भाटाले मृतकको टाउकोमा प्रहार गरेको भन्ने तथ्य रहेको छ। आफूले मृतकको टाउकोमा बाँसले प्रहार गरेको भन्ने तथ्यमा प्रतिवादी अदालतमा समेत साबित रहेका छन्। अतः प्रतिवादीले कसुर स्वीकार गरी न्यायिक प्रक्रियामा सहयोग पुऱ्याएको पनि देखिन आएको छ। घटनाको स्वरूप,

प्रकृति एवं प्रतिवादीले अपराध गरेको अवस्था, परिस्थितिलाई हेर्दा प्रतिवादी सत्यनारायण यादवलाई कानूनबमोजिम ठहर भएको जन्मकैदको सजाय गर्दा चर्को पर्ने देखिएको अवस्थामा साबिक मुलुकी ऐन, अदालती बन्दोबस्तको १८८ नं. अनुसार कैद वर्ष १० हुने राय कायम गरिएको उच्च अदालत जनकपुर, राजविराज इजलासको फैसला अन्यथा नदेखिने।

प्रतिवादी धिरेन्द्र यादवको हकमा हेर्दा मौकामा दिएको जाहेरीमा किटान नगरी हुलाकबाट पठाई सनाखत गरेको पछिल्लो जाहेरीमा नाम किटान गरेको देखियो। प्रतिवादी धिरेन्द्रप्रसाद यादव नेपाल प्रहरी सेवाको प्रहरी जवान पदमा महानगरीय ट्राफिक प्रहरी कार्यालय, रामशाहपथमा कार्यरत रहेको भन्ने देखिएको छ। जाहेरवाला र मृतक तथा प्रतिवादीहरू काका काकी र भाइ बहिनी नाताका रहेका, मिति २०७१।९।२ गतेका दिन आफ्नी आमाकी आमा हजुरआमाको मृत्यु भएकाले आमालाई लिई मामाघर ढोक्कीमझौरा गई राति मामाघरमा बसी भोलिपल्ट मिति २०७२।९।३ गते बेलुका ६/७ बजे घरमा फर्की आएकोले घटना हुँदा नरहेकाले जानकारी नभएको भनी आरोपित कसुरमा इन्कार गरी बयान गरेको देखिन्छ। मौकामा वारदात हुँदाको अवस्थामा यी प्रतिवादी घटनामा संलग्न रहेको भए मौकामै जाहेरी दिँदा नाम उल्लेख गर्न सक्नुपर्नेमा सो उल्लेख गरेको छैन। जाहेरवालाले पछि सोचविचार गरी हुलाकमार्फत जाहेरी दिएको देखियो। आफू घटनाको प्रत्यक्षदर्शी रहेको भन्ने जाहेरवालाको कथन रहेकोमा सोचविचार गरी पछि दिएको जाहेरी प्रमाण मूल्याङ्कनको रोहमा

विश्वासिलो मान्न मिलेन। जाहेरवाला अदालतमा उपस्थित हुँदासमेत प्रतिवादी सत्यनारायण यादवबाहेक अन्य प्रतिवादीउपर रिस आवेगमा आई जाहेरी दिएको हुँ। वारदात हुँदा धिरेन्द्र गाउँघरमा थिएनन् भनी बकपत्र गरेको देखिन्छ। प्रतिवादीका साक्षी सोवरात यादवले प्रतिवादी धिरेन्द्र यादव मिति २०७१।९।२ गते नै आफ्नो गाउँघर आई मिति २०७१।९।३ गते बेलुका आफ्नो घरतर्फ गएका हुन् भनी प्रतिवादीको बयानलाई पुष्टि हुने गरी बकपत्र गरेको देखिने।

प्रतिवादी दिलिप यादवको हकमा हेर्दा मौकामा दिएको जाहेरीमा किटान नगरी हुलाकबाट पठाई सनाखत गरेको पछिल्लो जाहेरीमा नाम किटान गरेको देखियो। प्रतिवादी मोडल क्याम्पस राजविराजमा कक्षा १२ मा अध्ययनरत विद्यार्थी रहेको भन्ने देखिन्छ। जाहेरवाला काका र मृतक काकी नाताका रहेका, मिति २०७१।८।२९ मा साइकलबाट लडी पीडा भएकाले मिति २०७१।९।१ गते धरान स्थित वि.पी.कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा उपचारको निमित्त गई मिति २०७१।९।४ गते डिस्चार्ज भई घरमा गएको हुँदा वारदात हुँदा नरहेकाले घटना सम्बन्धमा थाहा जानकारी नभएका भन्ने बयान गरेको देखिन्छ। यी प्रतिवादी मिति २०७१।९।१ मा वि.पि.कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा उपचारमा रहेको र मिति २०७१।९।४ मा डिस्चार्ज भएको भन्ने मिसिल संलग्न कागजातबाट देखिएको छ। प्रतिवादीका साक्षी वैधनाथप्रसाद यादव, वेदनारायण साहले प्रतिवादी मिति २०७१।८।२९ मा साइकलबाट लडी चोट लागेकोले मिति २०७१।९।१ गते

उपचारका लागि धरान गएका थिए भनी प्रतिवादीको बयानअनुकूल बकपत्र गरेको देखिने ।

घटनास्थल लास जाँच मुचुल्का, पोष्टमार्टम रिपोर्टबाट मृतकको शरीरको अन्य भागमा चोटपटक रहेको भन्ने देखिएको छैन । अदालतमा प्रतिवादीहरू आरोपित कसुर गरेको कुरामा इन्कार रही बयान गरेका छन् । प्रतिवादीहरूको इन्कारी बयान निजका साक्षीहरूको बकपत्रबाट पुष्टि भएको छ । जाहेरवालासमेतले यी प्रतिवादीहरूको घटनामा संलग्नता नरहेको भनी अदालतमा बकपत्र गरेको छ । घटनाका मुख्य प्रतिवादी सत्यनारायण यादवले समेत घटनामा यी प्रतिवादीहरूको संलग्नता नरहेको भनी बयान गरेको देखिएको छ । अदालतबाट बुझिएका व्यक्तिहरूको बकपत्रबाट घटनामा प्रतिवादीहरूको स्पस्ट संलग्नता नदेखिएको अवस्थामा यी प्रतिवादीहरूलाई अभियोग दाबीबाट सफाई दिने गरी सुरु सप्तरी जिल्ला अदालतबाट भएको फैसलालाई सदर गर्ने गरेको उच्च अदालत जनकपुर, राजविराज इजलासको फैसला अन्यथा नदेखिने ।

तसर्थ, प्रतिवादीहरू सोहागीदेवी यादव, ललिताकुमारी यादव, दिलिप यादव र धिरेन्द्र यादवउपरको अभियोग दाबी नपुग्ने गरी सुरु सप्तरी जिल्ला अदालतबाट मिति २०७३।५।२० मा भएको फैसला सदर हुने र प्रतिवादी सत्यनारायण यादवलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम सर्वस्वसहितको जन्मकैदको सजाय हुने ठहर्‍याएको सुरु सप्तरी जिल्ला अदालतबाट मिति २०७३।५।२० मा भएको फैसला केही नेपाल कानूनलाई संशोधन, एकीकरण,

समायोजन र खारेज गर्ने ऐन, २०७४ को दफा ३९(२) को प्रावधानअनुसार सर्वस्वको सजाय कायम नहुने भएकाले मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम जन्मकैदको सजाय हुने, प्रतिवादीलाई भएको सजाय चर्को पर्ने देखिएकोले मुलुकी ऐन अ.बं. १८८ नं. अनुसार कैद वर्ष १०(दश) हुने राय मनासिब नै देखिँदा प्रचलित फौजदारी कसुर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४ को दफा १७(क) तथा साबिक मुलुकी ऐन अ.बं. १८८ नं. बमोजिम प्रतिवादीलाई १०(दश) वर्ष कैद हुने भई उच्च अदालत जनकपुर राजविराज इजलासबाट मिति २०७५।५।२७ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा रायसहितको साधक सदर हुने ठहर्छ । प्रतिवादीहरू सोहागीदेवी यादव, ललिताकुमारी यादव, दिलिप यादव र धिरेन्द्र यादवलाई अभियोग दाबीबमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्न नसक्ने ।

इजलास अधिकृत: मदन पराजुली

कम्प्युटर: राधिका घोरासाइने

इति संवत् २०७७ साल असार ३० गते रोज ३ शुभम् ।

४

मान्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मान्या. श्री कुमार रेग्मी, ०७७-WH-०२३०, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, सुमन भन्ने कर्णबहादुर गुरुङ वि. कास्की जिल्ला अदालत, पोखरासमेत

पहिलो पटक कसुर गरी ठहर भएको कैद भुक्तान नगरी फरार रहेको अवस्थामा दोस्रो पटक पुनः कसुर गरेको हुँदा निवेदक पटके कसुरदार रहेको देखिन्छ । साबिक मुलुकी ऐन, दण्ड सजायको

महलको ४१ नं. को मनसाय पनि फरार भई पटकपटक कसुर गर्ने कसुरदारलाई कैद थप गर्नुपर्ने नै देखिएको छ । हाल प्रचलित उक्त फौजदारी कसुर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४ को दफा ३६(२) को कानूनी व्यवस्थाबाट पनि पटके कसुरदारलाई कैद लगतबमोजिम नै थप गरी फैसला कार्यान्वयन गर्नुपर्ने भावना रही पटके कसुरदारउपर कठोर दण्डनीति अपनाएको पाइन्छ । पछि परेको मुद्दा र अघि परेको मुद्दाको फैसलाअनुसारको लगत अघि पछि भएको भन्ने आधारले निजलाई दुई फरकफरक लागु औषध मुद्दाको फैसलाबमोजिम ठहर भएको कैद सजायको लगतको परिणाममा कुनै तात्विक असर पर्नेसमेत नदेखिँदा अदालतको दुवै फैसलाबमोजिमको लगतअनुसार नै निवेदकलाई दिइएको संशोधित कैदी पुर्जा कानूनसङ्गत नै देखिएकोले सो कैदी पुर्जाबमोजिम निवेदकलाई थुनामा राखेको कार्यसमेत गैरकानूनी र त्रुटिपूर्ण देखिन आएन । रिट निवेदक अदालतको फैसलाबमोजिम जारी भएको कानूनबमोजिमको कैदी पुर्जाअनुसार नै थुनामा रहेको देखिएकाले निवेदन मागबमोजिम बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी गर्नुपर्ने अवस्था नदेखिने ।

अतः रिट निवेदकलाई कास्की जिल्ला अदालतबाट मिति २०७३।०३।१९ मा भएको फैसलाबमोजिम लागेको कैद सजाय भुक्तान गर्न सो अदालतको च.नं. ५७२ (लगत नं. ५४९७, १०३६) मिति २०७७।४।२२ को संशोधित कैदी पुर्जा कानूनसङ्गत नै रहेकोले निवेदकलाई सोही कैदी पुर्जाबमोजिम राखिएको कैद गैरकानूनी

नभएकाले बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी गरी निजलाई थुनामुक्त गर्नुपर्ने अवस्था विद्यमान नरहँदा प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने ।

इजलास अधिकृत : मनिता गुरुङ

कम्प्युटर : राधिका घोरासाइने

इति संवत् २०७८ साल वैशाख ६ गते रोज २ शुभम् ।

५

मा.न्या.श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ र मा.न्या. श्री हरिप्रसाद फुयाल, ०७१-८।-०७९३, निर्माणाधीन घरको जगसमेत भत्काई खिचोला मेटाई चलन चलाइपाउँ, बेचन तेली वि. किसनावती कोहाइन

प्रत्यर्थी वादीले आफ्नो जग्गाको दक्षिण सिमानामा भजनको जग्गा रहेको भनी स्वीकार गरेको र नक्सा मुचुल्का हुँदा निज भजनका जग्गा यो यस ठाउँको हो भनी देखाउन, खुलाउनसकेको पनि देखिएन । वादीले खुलाएको चार किल्लाबाट नै दक्षिणी सिमाना भजनको रहेको र वादीको जग्गाको दक्षिणतर्फ नै विवादित न.नं. ६ को जग्गा रहेको छ । अतः विवादित न.नं. ६ को जग्गा साबिकमा “भजन” को जग्गा नै रहेको भन्ने मिसिल संलग्न प्रमाणहरूबाट देखिन आएकोले “भजन” को छोरी पार्वतीबाट मिति २०३३।०५।१५ को घरायसी राजीनामा लिखतबाट यी पुनरावेदक बेचन तेलीको भोग हक भई निजले हालसम्म निरन्तर भोग गर्दै आएको भन्ने पुष्टि हुन आएको ।

प्रस्तुत विवादमा विवादित जग्गा साबिकमा भजनको रहेको, भजनको छोरी पार्वतीबाट मिति २०३३।०५।१५ मा घरायसी लिखतबाट पुनरावेदक प्रतिवादी बेचन तेलीले खरिद गरी घरबास

भोगचलन गर्दै आएको र निजकै स्वामित्वमा रहेको पुष्टि भएको हुँदा सो जग्गा वादीको हक भोगचलन र स्वामित्व रहे भएको देखिन आएन । अतः वादी दाबी पुग्न नसक्ने गरी सुरु जिल्ला अदालतबाट भएको फैसलालाई उल्टी गरी निर्माणाधीन घरको जगसमेत भत्काई जग्गा खिचोला मेटाई वादीले चलन चलाई पाउने ठहर गरी तत्कालीन पुनरावेदन अदालत बुटवलबाट मिति २०७१।०३।०२ मा भएको फैसला कानून र न्यायसङ्गत नदेखिने ।

तसर्थ, पुनरावेदन अदालत बुटवलबाट मिति २०७१।३।२ मा भएको फैसला मिलेको नदेखिँदा उक्त फैसला उल्टी भई निर्माणाधीन घरको जगसमेत भत्काई खिचोला मेटाई चलन चलाई पाउँ भन्ने दाबी नपुग्ने ।

इजलास अधिकृत: शिवहरि पौड्याल

कम्प्युटर: राधिका घोरासाइने

इति संवत् २०७७ साल चैत १९ गते रोज ५ शुभम् ।

इजलास नं.७

१

मा.न्या.श्री ईश्वरप्रसाद खतिवडा र मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी., ०७०-CI-०८७१, लिखत दर्ता बदर दर्ता, रामकली देवी कलवारीन वि. अदित्य गुप्तासमेत

जिल्ला पर्सा, वीरगन्ज उपमहानगरपालिका वडा नं.१० कि.नं. ३८७ को ज.वि. ०,००८४.६५ वर्गमिटर जग्गा मिति २०६३।१२।३० मा कञ्चन गुप्तले रामकलिदेवी कलवारीनलाई लिखत गरी हालैको बकस पत्र गरी दिएकोमा २०६७।०२।२०

मा ३ वर्षपछि फिराद पत्र दायर भएको देखियो । प्रस्तुत लिखत बदर मुद्दामा जग्गा पजनीको १७ नं. को हदम्याद नलाग्ने साथै दानबकसको ५ नं. ले दानबकस दिएको दुई वर्षको अवधि नघाएर फिराद पत्र दिएको देखिँदा सुरु पर्सा जिल्ला अदालतले हदम्यादको अभावमा फिराद खारेज हुने ठहर्‍याएको फैसला सदर गर्नुपर्नेमा ५ भागको ३ भाग लिखत बदर हुने ठहर्‍याई भएको पुनरावेदन अदालत हेटौँडाको मिति २०७०।०५।१० को फैसला मिलेको नदेखिँदा उल्टी भई हदम्याद नाघेकोले हदम्यादविहीन फिरादको तथ्यमा प्रवेश गरिरहनु नपर्ने हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको फिराद अ.बं.१८० नं. बमोजिम खारेज हुने ठहर्‍याई भएको सुरु पर्सा जिल्ला अदालतको मिति २०६८।०२।०२ मा भएको फैसला सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: अम्बिकाप्रसाद दाहाल

कम्प्युटर: मन्दिरा रानाभाट

इति संवत् २०७६ साल पौष २७ गते १ रोज शुभम् ।

- यसमा यसै लगाउको ०७०-CR-११७५, जालसाजी, रामकलीदेवी कलवारीन वि. आदित्य गुप्तासमेत भएको मुद्दामा पनि यसैअनुसारको फैसला भएको छ ।

२

मा.न्या.श्री ईश्वरप्रसाद खतिवडा र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७४-CR-०२५९, गैंडा मारी खाग बिक्री व्यवसाय, रोगे भन्ने दिपबहादुर प्रजा वि. नेपाल सरकार

प्रतिवादी रोगे भन्ने दिपबहादुर प्रजाले बयान गर्दा सहअभियुक्तको पोल बेहोरा झुट्टा हो, आफूले गैंडा मारेको होइन भनी आरोपित कसुरमा

पूर्णतः इन्कार रही निर्दोषिताको जिकिर गरेको पाइयो । विवादित वारदात २०६४ सालमा भएको भन्ने अभियोग दाबी रहेको देखिन्छ । प्रतिवादीले २०६४ सालमा आफू साउदी अरेवियामा रहेको भनी बयान गर्दा जिकिर गरेको देखिन्छ । निज प्र. दिपबहादुर प्रजा २०६३ साल माघमा वैदेशिक रोजगारीका लागि साउदी अरेविया गएको र तीन वर्षपछि २०६७ साल माघमा नेपाल फर्की आएको भन्ने तथ्य पुष्टि हुने राहदानी, प्रवेशाज्ञा, हवाई टिकट तथा साउदी अरेवियाको Almarai Company, Hall Poultry Farm, Riyadh मा रोजगारी गरेको प्रमाणसमेत पेस गरेको पाइयो । यसरी प्रतिवादीले सुरु मुद्दा हेर्ने अधिकारीसमक्ष लिएको विपरीत स्थानमा उपस्थित रहेको जिकिर (Defense of Alibi) सम्बन्धमा सुरु निर्णय तथा पुनरावेदन तहको फैसलामा युक्तियुक्त रूपमा विवेचना गरिएको देखिँदैन । प्रतिवादीले लिएको जिकिर सत्य साँचो र भरपर्दो हो वा होइन भनी प्रमाणको न्यायिक परीक्षण गर्नु मुद्दा हेर्ने अधिकारीको जिम्मेवारी हुन्छ । तर प्रस्तुत मुद्दाका सन्दर्भमा यस प्रकारको न्यायिक जिम्मेवारी स्वच्छतापूर्वक निर्वाह गरेको देखिन आएन । न्यायिक सुनुवाइमा स्वच्छता र निष्पक्षता अनिवार्य हुन्छ । जसरी पनि प्रतिवादीउपरको कसुर ठहर गर्नुपर्छ भन्ने कुरा न्यायिक मान्यता र फौजदारी न्यायको सिद्धान्तअनुकूल हुँदैन । वारदातको अवस्थामा साउदी अरेवियामा रहेको भनी प्रतिवादीले लिएको जिकिरको समर्थनमा प्रमाणसमेत पेस गरेको अवस्थामा सोतर्फ अन्देखा गरी केवल सहअभियुक्तले गरेको संदिग्ध प्रकृतिको बयानका आधारमा मात्र कसुरदार ठहर गर्नु

न्यायोचित नदेखिने ।

माथि विवेचना गरिएअनुसार प्रतिवादी रोगे भन्ने दिपबहादुर प्रजाउपरको अभियोग दाबी वादी पक्षले भरपर्दो र विश्वसनीय प्रमाण पेस गरी प्रमाणित गर्न सकेको देखिएन; प्रतिवादीले लिएको निर्दोषिताको जिकिर प्रमाणबाट पुष्टि भएको देखियो; अन्य कुनै पनि स्वतन्त्र प्रमाणबाट समर्थित नभएको केवल सहअभियुक्तको पोलकै आधारमा कसुरदार ठहर गर्नु न्यायोचित हुँदैन; गैंडा मारिएको छ भन्दैमा अभियोग दाबी प्रमाणित हुन नसकेका व्यक्तिउपर निरपेक्ष रूपमा शंका गरी कसुर गरेको ठहर गर्नु विवेकपूर्ण हुँदैन । यसरी हेर्दा प्रतिवादी रोगे भन्ने दिपबहादुर प्रजालाई कसुरदार ठहर गरी भएको सुरु फैसला सदर गरेको उच्च अदालत पाटन, हेटौँडा इजलासको मिति २०७४/२/२३ को फैसला निजको हकमा त्रुटिपूर्ण देखियो । अतः उल्लिखित फैसला उल्टी भई निज प्रतिवादी रोगे भन्ने दिपबहादुर प्रजाले प्रस्तुत मुद्दाको अभियोग दाबीबाट सफाइ पाउने ।

इजलास अधिकृत: अम्बिकाप्रसाद दाहाल

कम्प्युटर: मन्दिरा रानाभाट

इति संवत् २०७७ साल असार १७ गते रोज ४ शुभम् ।

३

मा.न्या.श्री ईश्वरप्रसाद खतिवडा र मा.न्या. श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७६-WH-०४०८, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, परिवर्तित नाम मेलम्ची (ग) वि. ललितपुर जिल्ला अदालतसमेत

निवेदक "मेलम्ची ग" मुद्दाको रोहमा साधिकार अदालतबाट भएको फैसलाअनुसार ठहर भएको कैदबापत बाल सुधार गृहमा रहेको

देखिन्छ । निजलाई हुने ठहर भएको ५ (पाँच) वर्ष कैदमध्ये ३ (तीन) वर्षभन्दा केही बढी भुक्तान हुन बाँकी नै रहेकोसमेत पाइयो । बाल सुधार गृहमा राखिएको कार्य स्वयम्मा कैद असुलीको एक वैकल्पिक सुधारात्मक प्रक्रिया हो । कुन अवस्थाका बालबालिकालाई सुधार गृहमा राख्ने र कुन अवस्थामा अभिभावकको जिम्मा लगाउने भन्ने कुरा तथ्यगत आधारमा अदालतले मुद्दाको रोहमा निर्धारण गर्ने विषय देखिन्छ । पक्षले रोजेको विकल्प नै प्रदान गरिनुपर्दछ भन्ने कुनै कानूनी अनिवार्यता देखिँदैन । यो अदालतको तजबिजको कुरा पनि हो । सोहीअनुसारको तजबिज प्रयोग गरी निवेदक “मेलम्ची ग” लाई बाल सुधार गृहमा राखिएको देखिएको छ । यसका अतिरिक्त सजाय असुलीको विकल्प परिवर्तन गरिपाउँ भनी ललितपुर जिल्ला अदालतमा परेको सन्दर्भमा तहतह अदालतले कानूनी आधार र कारण खुलाई निवेदकउपर जबरजस्ती करणीको कसुर ठहर भएको, मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १५९ मा जबरजस्ती करणीलाई गम्भीर प्रकृतिको कसुर मानेर माफी मिन्हा दिन नमिल्ने प्रकृतिको अपराध भनी उल्लेख भएको भन्ने आधारमा अभिभावकको जिम्मा लगाउन नमिल्ने भनी आदेश भएको देखिन आयो । यस प्रकार सुधार गृहमा रहेको कुरालाई गैरकानूनी थुना भन्न मिल्ने नदेखिने ।

निवेदकले यस अदालतको पूर्ण बैठकबाट मिति २०७६/१२/७ मा भएको निर्णयलाई पनि कानूनी आधारको रूपमा उल्लेख गरेको पाइयो । उल्लिखित मिति २०७६/१२/७ को पूर्ण बैठकको निर्णय अदालतको नीतिगत तथा

प्रशासनिक प्रकृतिको निर्णय भएकाले यसैलाई बन्दीप्रत्यक्षीकरणका लागि कानूनी आधार वा नजिरको रूपमा ग्रहण गर्न मिल्ने देखिँदैन । यसका अतिरिक्त उक्त निर्णयले सुधार गृहमा रहेका जुनसुकै बालबालिकालाई अभिभावकको जिम्मा लगाई छाड्नु भनिएको पनि देखिँदैन । पूर्ण बैठकको निर्णयमा केवल महामारीको सन्दर्भलाई लिएर केही प्रक्रियागत सरलीकरण गर्ने अभिप्राय रहेको देखिन्छ । यसलाई सजाय उन्मुक्ति पाउने अधिकारको रूपमा ग्रहण गर्न नमिल्ने ।

अतः निवेदक परिवर्तित नाम “मेलम्ची ग” उपर चलेको ०७४-CR-००९८ को जबरजस्ती करणी मुद्दामा ललितपुर जिल्ला अदालतबाट मिति २०७५/५/१४ मा निजलाई ५ वर्ष कैद हुने ठहरी फैसला भएको, सो फैसला अन्तिम भएको, बालबालिकासम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३६ को उपदफा (५) को देहाय (च) बमोजिमको विकल्प अपनाई फैसलाको कार्यान्वयन गरिएको र निवेदक हाल फैसला कार्यान्वयनका सिलसिलामा बाल सुधार गृह भक्तपुरमा रहेको देखिँदा यसलाई गैरकानूनी थुना भनी मान्न मिलेन । निवेदकले गरेको मागबमोजिम सजायको स्वरूप परिवर्तन नहुने भनी सुरु ललितपुर जिल्ला अदालतबाट २०७७/३/१ मा र उच्च अदालत पाटनबाट २०७७/३/१६ मा भएको आदेशमा कुनै कानूनी त्रुटि नदेखिएको हुँदा निवेदन मागबमोजिम बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने अवस्था नदेखिने । रिट निवेदन खारेज हुने ।

इजलास अधिकृत: मुकुन्द निरौला

इति संवत् २०७७ साल असार २६ गते रोज ६ शुभम् ।

इजलास नं. ९

१

मा.न्या.श्री अनिलकुमार सिन्हा र मा.न्या.श्री प्रकाशकुमार ढुङ्गाना, ०७५-CR-२२२०, कर्तव्य ज्यान, डि.के. भन्ने दिपककुमार थिङ वि. नेपाल सरकार

प्रतिवादी डि.के. भन्ने दिपककुमार थिङले विजय गुरुङलाई ज्यान मार्ने नियतले छाती जस्तो संवेदनशील अङ्गमा २ पटकसम्म फलामको धारिलो हतियार छुरी प्रहार गरी घाइते बनाएको भन्ने तथ्य प्रतिवादीको मौकाको र अदालतको बयान, जाहेरवालीको किटानी जाहेरी एवम् बकपत्र, घाइते स्वयंले मौकामा गरेको कागज एवम् बकपत्र, घटनाको प्रत्यक्षदर्शी घाइते विजय गुरुङकी श्रीमती एलिसा गुरुङले गरेको मौकाको कागज तथा बकपत्र, घाइतेको घाउ केस फाराम र घाउ केस फाराम गर्ने विशेषज्ञ चिकित्सकको बकपत्रसमेतका वस्तुनिष्ठ प्रमाणहरूबाट पुष्टि भएको देखिँदा निजको प्रतिवादी डि.के. भन्ने दिपककुमार थिङले विजय गुरुङलाई छुरी प्रहार गरी ज्यान मार्ने उद्योगको कसुर गरेको तथ्य स्थापित भइरहेको देखिन आउने।

ज्यानसम्बन्धी महलको १५ नं.को कानूनी व्यवस्था हेर्दा, ज्यान मार्ने मनसायले गोली चलाउने वा बम हान्ने वा घातक हतियारले काट्ने वा मार्नका लागि अरु जुनसुकै कुराको उद्योग गरी मार्नेसम्मको काम गरेकोमा कुनै कारणले ज्यान मर्न पाएको रहेनछ भने त्यस्तो काम गर्ने र गर्न लगाउने

तथा सो ठाउँमा गई वचन दिने वा मद्दत गर्नेलाई ५ वर्षदेखि १२ वर्ष कैद गर्नुपर्छ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको पाइन्छ। सोअनुसार ज्यान मार्ने उद्योग हुनलाई मनसाय, तयारी, मर्नेसम्मको काम र तेस्रो पक्षको उपस्थितिको कारण ज्यान मर्न नपाएको अवस्था पुष्टि हुनुपर्ने देखिन्छ। तथापि कतिपय अवस्थामा वारदातको प्रकृति, वारदातमा प्रयोग भएको हतियारले यी अवस्था गौड पनि हुन सक्ने हुन्छ। प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीले छुरी जस्तो जोखमी हतियारले विजय गुरुङको छाती जस्तो संवेदनशील अङ्गमा प्रहार गरी घाइते बनाएकोमा तत्काल निजको श्रीमतीलगायतका मानिसले उपचारको लागि अस्पताल लगेको र उपचार पाएको कारण बाँचेको भन्ने देखिन्छ। वारदातमा जोखमी हतियारको प्रयोग भई शरीरको संवेदनशील अङ्गमा प्रहार गरेको देखिएबाट मनसाय र तयारी तत्त्वको पारदर्शिताको आवश्यकता पर्ने देखिएन। घाइतेको श्रीमती वारदात स्थलमा नै रहेको कारण प्रतिवादीले विजय गुरुङलाई छुरी प्रहार गरी घाइते बनाई छोडी भागेको र घाइतेको श्रीमतीसमेतले तत्काल उपचारको लागि अस्पताल लगेकोले तेस्रो पक्षको उपस्थितिको कारण विजय गुरुङको ज्यान मर्न नपाएको भन्ने देखिँदा निज प्रतिवादी डि.के.भन्ने दिपककुमार थिङलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १५ नं. बमोजिम ५ (पाँच) वर्ष कैद सजाय गर्ने गरी उच्च अदालतबाट भएको फैसलालाई अन्यथा भन्न मिलेन। यस प्रकार प्रतिवादी डि.के.भन्ने दिपककुमार थिङले विजय गुरुङलाई ज्यान मार्ने नियतले छाती जस्तो संवेदनशील अङ्गमा पटकपटक फलामको धारिलो

हतियार छुरी प्रहार गरी घाइते बनाएको भन्ने तथ्य स्थापित भई एकजनाको मृत्युसमेत भएको अवस्थामा निजलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १५ नं. बमोजिम ५ (पाँच) वर्ष कैद सजाय गर्नु कानूनसङ्गत देखिएकोले प्रस्तुत वारदात कुटपिटअन्तर्गतको हो भनी पुनरावेदक प्रतिवादीले लिएको पुनरावेदन जिकिर मनासिब नदेखिने।

प्रतिवादी डि.के. भन्ने दिपककुमार थिडले छाती तथा काखी जस्तो संवेदनशील अङ्गमा छुरी प्रहार गरी कर्तव्यबाट मृतक सोनाम भन्ने योगेश तामाङको मृत्यु भएको र निज प्रतिवादीले नै सोही वारदातमा विजय गुरुङको छातीमा छुरी प्रहार गरी ज्यान मार्ने उद्योगको कसुर गरेको तथ्य पुष्टि भइरहेको देखिँदा निज प्रतिवादीलाई अभियोग दाबी मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १३(३) र १५ नं. बमोजिमको कसुरदार ठहर्‍याई भएको सुरु फैसलालाई सदर गर्ने गरी उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७५।५।१२ मा भएको फैसला मनासिब नै देखिँदा ज्यान मुद्दामा ज्यानसम्बन्धी महलको ७(१) नं. अन्तर्गतको सुविधा पाउँ भन्ने र ज्यान मार्ने उद्योग मुद्दा कुटपिटमा परिणत हुनुपर्ने भन्ने प्रतिवादीले लिएको पुनरावेदन जिकिर र प्रतिवादीतर्फबाट रहनुभएका विद्वान् वैतनिक अधिवक्ताहरूको बहस जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने।

प्रतिवादी डि.के. भन्ने दिपककुमार थिडले सोनाम भन्ने योगेश तामाङलाई छुरी प्रहार गरी कर्तव्य गरेर मारेको कसुरमा निज प्रतिवादीलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १३(१) नं. बमोजिम जन्मकैदको सजाय ठहर गरी ऐ.अ.बं.१८८ नं. अनुसार १२ (बाह्र) वर्ष कैद सजाय हुने भनी व्यक्त

गरेको राय र प्रतिवादीले विजय गुरुङलाई ज्यान मार्ने उद्देश्यले छुरी हानी घाइते बनाई ज्यान मार्ने उद्योगतर्फको कसुर ठहर गरी प्रतिवादीलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १५ नं. बमोजिम ५ (पाँच) वर्ष कैद सजाय गर्ने गरी सुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट मिति २०७४।३।१४ मा भएको फैसला सदर हुने ठहर्‍याई उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७५।५।१२ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने। प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर पुन नसक्ने।

इजलास अधिकृत: सोनी श्रेष्ठ

कम्प्युटर: शान्ति तामाङ

इति संवत् २०७७ साल असार ८ गते रोज २ शुभम्।

२

मा.न्या.श्री अनिलकुमार सिन्हा र मा.न्या.श्री कुमार रेग्मी, ०७२-CR-१३५०, ०७२-CR-१३७८, ०७२-CR-१६१५, कर्तव्य ज्यान, खेमाकुमारी अर्याल देवकोटा वि. नेपाल सरकार, नृपराज देवकोटा वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. खेमाकुमारी देवकोटा

प्रतिवादीहरूले आरोपित कसुरबाट बचन फर्जी प्रमाण खडा गरेको तथ्य भेरी अञ्चलको दर्ता रजिस्टरबाट देखिन्छ। यो प्रमाणले मृतकको मृत्यु विष सेवन गराई कर्तव्यबाट भएको भन्ने देखिएकोले मृतक आफैँ विष सेवन गरी आत्महत्या गरेकी भन्न सकिने कुनै तथ्य विद्यमान नदेखिएको र दुवै प्रतिवादीहरू वारदातको दिन कैलालीबाट एउटै मोटर साइकलमा सँगै आई मृतकसमेत भएको होटलमा बसेको देखिन्छ। होटलमा मृतक र यी प्रतिवादीहरू मात्र रहेको तथ्य मिसिलबाट

देखिन्छ । उक्त तथ्यमा दुवै प्रतिवादीहरूको स्वीकारोक्ति गरेको पाइन्छ । मृत्युपूर्व प्रतिवादी खेमाकुमारीसँग मृतकको विवाद रहेको कुरा प्रतिवादी नृपराज देवकोटाको अनुसन्धानको बयान, जाहेरी दरखास्त, जाहेरवाला तथा मौकामा कागज गर्ने सिर्जना शाहको कागज बेहोरा तथा अदालतको बकपत्रबाट देखिन्छ । डा. रूपानन्द अधिकारीले मृतकले सेवन गरेको विषादीको सेवनले मानिसको मृत्यु ४ देखि ४८ घण्टाभित्र हुन्छ भनी बकपत्र गरेको देखिन्छ । वारदात घटिसकेपछि मृतकलाई उपचारको लागि अस्पताल लिएको वा नजिकको प्रहरीलाई खबर गरेको अवस्था पनि देखिँदैन । यसरी दुवै प्रतिवादीहरू र मृतक वारदात स्थलको होटलमा रहे भएको साथै घरको विवाद र तत्पश्चात् मृतकको लास फेला पर्नुलाई सो घटना र मृत्युबिचको कार्यकारणको सम्बन्ध नरहेको भन्न मिल्ने अवस्था रहेन । तसर्थ, विवेचित परिस्थितिजन्य प्रमाणहरूबाट प्रतिवादीहरू मृतक अक्कलकुमारी शाहको हत्या गर्ने मतलबमा परेको पुष्टि हुन आएकोले यी दुवै प्रतिवादीहरू नृपराज देवकोटा र खेमाकुमारी देवकोटा अर्याललाई निर्दोष हुन् भनी भन्न नसकिने ।

प्रतिवादी खेमाकुमारी देवकोटा वारदात स्थलमा मौजुद रहिरहेको देखिएको छ । मृतकलाई मार्ने कार्य हुँदा यिनी मृतकसाथ रहेको नदेखिए पनि मतसल्लाहमा पसेको थिएन भन्न सकिएन । यसरी परिस्थितिजन्य प्रमाणहरूसमेतबाट मृतकलाई मार्नेसम्मको कार्यमा मत सल्लाहमा पसेको देखिन आएकोले निजको हकमा पुनरावेदन अदालत नेपालगन्जबाट मिति २०७२।६।१९ मा

भएको फैसला मिलेको नदेखिँदा उक्त फैसलामा केही उल्टी भई प्रतिवादी खेमाकुमारी अर्याल देवकोटालाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १७(३) नं. बमोजिम १ (एक) वर्ष कैद सजाय हुने ।

अर्का प्रतिवादी नृपराज देवकोटाका हकमा पुनरावेदन अदालत नेपालगन्जको मिति २०७२।५।१९ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने । वादी नेपाल सरकार र प्रतिवादीहरूको पुनरावेदन जिकिर सो हदसम्म पुग्न नसक्ने ।

इजलास अधिकृत: दिपेन्द्रनाथ योगी

कम्प्युटर: विष्णुदेवी श्रेष्ठ

इति संवत् २०७७ साल असार ३० गते रोज ३ शुभम् ।

इजलास नं. १०

१

मा.न्या.श्री प्रकाशमान सिंह राउत र मा.न्या. श्री टंकबहादुर मोक्तान, ०७७-WH-०२०७, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, निरबहादुर थापा वि. महानगरीय प्रहरी वृत्त महाराजगन्जसमेत

उल्लिखित कसुरमा विपक्षीहरूबाट निवेदक निरबहादुर थापालाई अनुसन्धानको लागि म्याद थप गर्दाको औचित्य पुष्टि गर्ने कारण र आधार उल्लेख गरेको नदेखिएको र निवेदकउपर प्रवृत्त भावना राखी बिनाकारण र आधार थुनामा राखेको देखिँदा निज निवेदक बन्दीको थुनालाई कानूनसम्मत मान्न मिलेन । तसर्थ, निवेदकको थुना गैरकानूनी र प्रवृत्त भएको देखिएकाले नेपालको संविधानको धारा १६, १७, १८ द्वारा प्रदत्त मौलिक हकको सन्दर्भमा ऐ.को धारा १३३(२),(३) तथा

सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७४ को नियम ३७(क), (ख) बमोजिम बन्दी निवेदक निरबहादुर थापालाई थुनाबाट मुक्त गर्नु भनी विपक्षीहरूको नाममा बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने ।

इजलास अधिकृत: हेमराज शर्मा

इति संवत् २०७७ साल माघ १४ गते रोज ४ शुभम् ।

२

मा.न्या.श्री प्रकाशमान सिंह राउत र मा.न्या.श्री सुष्मालता माथेमा, ०७०-WO-०७३९, उत्प्रेषण, पवित्रा राजवंशी वि. गृह मन्त्रालयसमेत

प्रस्तुत रिट निवेदनमा २०६२ सालको वारदातलाई लिएर २०७० सालमा जाहेरी दिन गएको उक्त जाहेरीमा पीडकहरूको स्पष्ट विवरण पनि उल्लेख नगरेको भन्ने निवेदन बेहोराबाट देखिएको, मुलुकी ऐन, अ.बं. ४० नं. को हदम्याद कटाई धेरैपछि मात्र पर्न आउने निवेदनमा अनुसन्धानको प्रक्रिया अगाडि बढाउन कानूनबमोजिम सकिने अवस्था नरहेको भन्ने गृह मन्त्रालयसमेतको तथा निवेदकले यस कार्यालयमा कुनै जाहेरी निवेदन नदिएको भन्ने जिल्ला प्रहरी कार्यालय, मकवानपुरसमेतको लिखित जवाफबाट देखिएबाट धेरैअधिको घटनाको विषयलाई प्रचलित कानूनले तोकेको हदम्यादसमेत नाघिसकेको अवस्थालाई जाहेरी दर्ता गरी दिएको भनी पर्न आएको प्रस्तुत रिट निवेदनको औचित्य देखिन नआउने ।

रिट निवेदिकाको मागबमोजिम जाहेरी दर्ता गरी कारबाही गर्नु भन्ने आदेश जारी गर्न नमिल्ने ।

इजलास अधिकृत: नवराज कार्की

कम्प्युटर: सुप्रभा अर्याल

इति संवत् २०७६ साल असोज १ गते रोज ४ शुभम् ।

३

मा.न्या.श्री प्रकाशमान सिंह राउत र मा.न्या.श्री हरिप्रसाद फुयाल, ०७५-CR-०३२८, कर्तव्य ज्यान, दुर्गा न्यौपाने वि. नेपाल सरकार

प्रतिवादी दुर्गा न्यौपानेलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १३(१) नं.बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैद हुने ठहर गरेको सुरु कपिलवस्तु जिल्ला अदालतको फैसलालाई सदर गरेको उच्च अदालत तुलसीपुर, बुटवल इजलासको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ । तर प्रस्तुत मुद्दामा यी प्रतिवादी दुर्गा न्यौपानेलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १३(१) नं.बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैद हुने ठहर गरेको सुरु कपिलवस्तु जिल्ला अदालतको फैसलालाई सदर गरेको उच्च अदालत तुलसीपुर, बुटवल इजलासको फैसला साबिक कानूनी व्यवस्थाको सन्दर्भमा मिलेको देखिए तापनि “मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा ४०(२) मा कानूनमा कुनै कसुरबापत सर्वस्वको सजाय हुने रहेछ भने यो संहिता प्रारम्भ भएपछि त्यस्तो कसुरमा सजाय गर्दा सर्वस्व हुने गरी सजाय गरिने छैन” भन्ने र केही नेपाल कानूनलाई संशोधन, एकीकरण, समायोजन र खारेज गर्ने ऐन, २०७४ को दफा ३९(२)(ख) मा “कुनै कानूनअन्तर्गत कुनै अदालतमा दायर भएको कुनै फौजदारी कसुरका मुद्दामा सजाय गर्नुपर्दा सोही कानूनबमोजिम नै गर्नुपर्ने छ तर कुनै फौजदारी कसुरको सजाय मुलुकी अपराध संहितामा लेखिएभन्दा बढी रहेछ भने मुलुकी अपराध संहितामा लेखिएको हदसम्म मात्र सजाय हुने छ” भन्ने कानूनी व्यवस्था रही

मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ मा सर्वस्वको सजाय गर्ने व्यवस्था नभएकोले प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादी दुर्गा न्यौपानेलाई सर्वस्वको सजाय हुने देखिएन । तसर्थ निज प्रतिवादीलाई जन्मकैदको मात्र सजाय हुने ठहर्छ । साथै सर्वस्वको सजाय नहुने भएकोले निजको अंश भागमा पर्न आउने चल अचल सम्पत्ति प्रस्तुत मुद्दाको रोहबाट रोक्का राखिएको भए फुकुवासमेत हुने ।

इजलास अधिकृत: टिकेन्द्रवीर जंग राणा

कम्प्युटर: मन्जिता ढुंगाना

इति संवत् २०७७ साल माघ २५ गते रोज १ शुभम् ।

इजलास नं. ११

१

मा.न्या.श्री सपना प्रधान मल्ल र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७७-RC-०११३, कर्तव्य ज्यान, नेपाल सरकार वि. राजु तिवारी भन्ने राजुप्रसाद तिवारी

प्रतिवादीको बयान र निजकी श्रीमती बालकुमारी तिवारीको कागज बेहोराबाट पनि विगत १९ वर्षदेखि मानसिक रोगको औषधी सेवन गरी आएको भन्ने देखिन्छ । प्रतिवादी मानसिकरूपले अस्वस्थ रहेको अवस्थामा आफ्नै अढाई वर्षकी अवोध छोरीलाई कुटपिट गरेको र सोही चोटको कारणबाट निजको मृत्यु भएको देखिन्छ । प्रतिवादीले अदालतमा समेत आफूले छोरीलाई कुटपिट गरेको कारण मृत्यु भएको तथ्य स्वीकार गरी बयान गरेको, प्रतिवादीले निजको २ वर्ष ६ महिनाकी छोरीलाई मार्नुपर्ने कुनै कारण नभएको,

निज प्रतिवादी मानसिक रोगको बिरामी देखिएको, प्रतिवादीकी पत्नी बालकुमारी तिवारीले प्रतिवादीको ३ दिन औषधी छुट्न गई रोगको असर बढेको भनी प्रतिवादीको असन्तुलित मानसिक अवस्था र व्यवहारको सम्बन्धमा उल्लेख गरी मौकामा र अदालतमा बकपत्र गर्दासमेत उल्लेख गरेको एवं प्रतिवादीले अन्य सामान्य र स्वस्थ व्यक्तिले गर्ने व्यवहार र कार्यभन्दा फरक एवं अनपेक्षित व्यवहार र कार्य गरेकोसमेतका आधारमा प्रतिवादी राजु तिवारी भन्ने राजुप्रसाद तिवारीलाई साबिक मुलुकी ऐनबमोजिम जन्मकैदको सजाय गर्न न्यायसम्मत हुने देखिन नआएकोले निज प्रतिवादीलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १ नं. विपरीत १३(३) नं. कसुरमा सोही महलको १३(३) बमोजिम सजाय ठहर गरी मुलुकी ऐन, अ.बं.१८८ नं. बमोजिम घटी सजाय गर्ने गरी सुरु तनहुँ जिल्ला अदालतबाट प्रस्तुत भएको राय सदर हुने र मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा ४०(२) अनुसार प्रतिवादीको सर्वस्व गर्नसम्म नपर्ने ठहर्‍याई उच्च अदालत पोखराबाट मिति २०७६।११।२० मा भएको फैसला मिलेकै देखिने ।

अतः प्रतिवादी राजु तिवारी भन्ने राजुप्रसाद तिवारीलाई साबिक मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १३(३) नं. बमोजिम सर्वस्वसहित जन्मकैद हुने र प्रतिवादी मानसिक सन्तुलनमा नरहेको हुँदा सर्वस्वसहित जन्मकैदको सजाय गर्दा मर्का पर्ने देखिई प्रतिवादीलाई तोकिएको सजायबाट घटाई दुई वर्ष कैद सजायसम्म गर्न मनासिब देखिई साधक जाहेरसमेत गर्ने ठहर गरी सुरु तनहुँ जिल्ला अदालतबाट मिति २०७५।०८।१८ मा भएको

फैसला सदर हुने र मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा ४०(२) अनुसार प्रतिवादीको सर्वस्व गर्नसम्म नपर्ने ठहर्‍याई उच्च अदालत पोखराबाट मिति २०७६।११।२० मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा साधक सदर हुने।

इजलास अधिकृत: इन्द्रकुमार श्रेष्ठ

कम्प्युटर : चन्द्रा तिमल्सेना

इति संवत् २०७८ साल असोज ४ गते रोज २ शुभम्।

२

मा.न्या.श्री सपना प्रधान मल्ल र मा.न्या.श्री कुमार रेग्मी, ०७७-WH-०२२०, बन्दीप्रत्यक्षीकरण, प्रेमाकुमारी गिरी वि. काठमाडौं जिल्ला अदालत बबरमहल, काठमाडौंसमेत

काठमाडौं जिल्ला अदालतको च.नं. १०३८ मिति २०७७।०९।१५ को कैदी पुर्जोबाट फैसलाले ठहरेको कैद ११।१।० (एघार वर्ष नौ महिना), कार्यान्वयन हुने कैद ६।०।० (छ वर्ष), बाँकी बेरुजु कैद ५।६।२० (पाँच वर्ष छ महिना बिस दिन), कैद कट्टा हुने मिति २०७७।०८।२२ गते, कैदबापत थुनामा राख्नुपर्ने अवधि २०८३।०३।१९ सम्म, ठहरेको बेरुजु जरिवाना रु. २,४५,१९९।५० (दुई लाख पैतालिस हजार एक सय उनान्सय पैसा पचास), बेरुजु जरिवानाबापत हुने कैद अवधि २।३।८ (दुई वर्ष तीन महिना आठ दिन), जरिवाना नतिरे कैदमा राख्नुपर्ने मिति २०८५।०६।१९ सम्म र कैदमुक्त गर्नुपर्ने मिति २०८५।०६।२० उल्लेख गरी कैदी पुर्जो दिएको देखिन्छ। यसैगरी सोही अदालतको च.नं. ९८९ मिति २०७७।०९।२२ को कैदी पुर्जोबाट फैसलाले ठहरेको कैद ९।०।० (नौ वर्ष), बेरुजु कैद ८।१।०।२१ (आठ वर्ष

दस महिना एक्काइस दिन), कैद कट्टा हुने मिति २०७७।०९।०७ गते, कैदबापत थुनामा राख्नु पर्ने अवधि २०८६।०७।२७ सम्म, ठहरेको बेरुजु जरिवाना रु.९,६६३।- (नौ हजार छसय त्रिसठ्ठी मात्र), जरिवाना नतिरे हुने कैद अवधि ०।१।३ (एक महिना तीन दिन), जरिवाना नतिरे कैदमा राख्नुपर्ने मिति २०८६।०८।३० सम्म र कैद मुक्त गर्नुपर्ने मिति २०८५।०९।०१ उल्लेख गरी कैदी पुर्जो दिएको देखिन्छ। उक्त सबै मुद्दाहरू अन्तिम भई फैसला कार्यान्वयनको रोहमा प्रतिवादी वीरबहादुर श्रेष्ठ हालसम्म कारागार कार्यालयमा न्यायिक थुनामा रहेको देखिएको हुँदा निजको थुनालाई गैरकानूनी थुना मान्न मिल्ने नदेखिँदा निवेदन मागबमोजिम बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी हुने अवस्था नदेखिने।

प्रतिवादी वीरबहादुर श्रेष्ठ मुद्दा पुर्पक्षका निमित्त ०।१।९ (एक महिना नौ दिन) बसिसकेको र निज प्रतिवादी मिति २०७३।११।२१ देखि कारागार कार्यालय, भिमफेदीमा न्यायिक थुनामा बसेकोले निजलाई कायम हुन आएको कैद वर्ष ५ मध्ये पुर्पक्षका निमित्त हिरासतमा बसेको अवधि ०।१।९ कटाउँदा बाँकी कैद अवधि ४।१।१।२१ (चार वर्ष एघार महिना एक्काइस दिन) हुने र निजको बाँकी कैद अवधि हाल कैदमा रहेको मिति २०७३।११।२१ देखि मिति २०७८।१०।११ मा भुक्तान हुने हुँदा निजलाई कायम भएको जरिवाना तिरे मिति २०७८।१०।१२ मा कैद मुक्त हुने देखियो। जरिवानातर्फ कायम हुन आएको रकम २,७८,३५८।५० (दुई लाख अठहत्तर हजार तीन सय अन्ठाउन्न पैसा पचास) निवेदक प्रतिवादी

वीरबहादुर श्रेष्ठले जिल्ला अदालत तथा उच्च अदालतसमेतमा पुर्पक्षको क्रममा नं. ०७४-CS-१३७५ को नकबजनी चोरी मुद्दामा धरौटी रकम रु. ७६,१२५।- राखेको, नं. ०७४-CS-१३७२ को नकबजनी चोरीमा धरौटी रकम रु. ६५,८७५।- राखेको, नं. ०७४-CS-१३७३ को नकबजनी चोरी मुद्दामा धरौटी रकम रु. ४४,२५०।- राखेको, नं. ०७४-CS-१३७४ को नकबजनी चोरी मुद्दामा धरौटी रकम रु. १०,०००।- राखेको, नं. ०७४-CS-१३७१ को नकबजनी चोरी मुद्दामा धरौटी रकम रु. ५,०००।- राखेको, नं. ०७४-CS-१३७० को नकबजनी चोरी मुद्दामा धरौटी रकम रु. ७२,७५०।- राखेको र नं. ०७४-CS-२६०९ को नकबजनी चोरी मुद्दामा धरौटी रकम रु. १०,५०००।- राखेकोसमेत पुर्पक्षको सिलसिलामा र मुद्दाहरूको फैसलामा चित्त नबुझाई पुनरावेदन दायर गर्दा राखेको जम्मा धरौटी रकम रु.३,७९०००।- बाटै असुलउपर हुने देखिन आएको अवस्थामा जरिवानाबापत समेत कैद ठेकी विभिन्न कैदी पुर्जीहरूमा फरकफरक अवधि कायम गरी जारी भएको कैदी पुर्जी कानूनसम्मत नदेखिँदा उक्त कैदी पुर्जीहरू उत्प्रेषणको आदेशले बदर हुने।

काठमाडौं जिल्ला अदालतको फैसला केही उल्टी गरी उच्च अदालत पाटनबाट भएको फैसलाबमोजिम कायम हुन आएको लगतबमोजिम काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट जारी भएको कैदी पुर्जीहरू उत्प्रेषणको आदेशले बदर भइसकेको अवस्था हुँदा निवेदक प्रतिवादी वीरबहादुर श्रेष्ठलाई कायम हुन आएको कैद ५ वर्ष निज पुर्पक्षको निमित्त हिरासतमा रहेको ०।१।९ कटाई

बाँकी हुन आउने कैद ४।१।१।२१ दिन निज थुनामा रहेको मिति २०७३।१।१।२१ देखि कट्टा हुने गरी मिति २०७८।१।१।१ मा असुल हुने र असुलउपर गर्नुपर्ने कायम भएको जरिवाना रु.२,७८,३५८।५० (दुई लाख अठहत्तर हजार तीन सय अन्ठाउन्न रुपैयाँ पचास पैसा) निज प्रतिवादीले उल्लिखित मुद्दाहरूको पुर्पक्षको सिलसिला र पुनरावेदन दायर गर्दा राखेको धरौटी रकमबाटै असुलउपर हुने देखिएकोले काठमाडौं जिल्ला अदालतमा कायम रहेको निजको नाउँको कैद र जरिवानाको लगत एवं लगतबमोजिम सो अदालतबाट जारी भएको कैदीपुर्जी संशोधन गरी संशोधित कैदी पुर्जी जारी गरिदिनु भनी काठमाडौं जिल्ला अदालतका नाउँमा परमादेशको आदेश जारी गरिदिएको छ। प्रकरण १७ मा उल्लिखित मुद्दाहरूको फैसला कार्यान्वयनकै रोहमा निज निवेदक थुनामा रहेको हुँदा निजको थुना गैरकानूनी देखिएन। रिट निवेदकको मागबमोजिम बन्दीप्रत्यक्षीकरणको आदेश जारी गरिरहनुपरेन। प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने।

इजलास अधिकृत : तारादेवी महर्जन

इति संवत् २०७८ साल भदौ २ गते रोज ४ शुभम्।

३

मा.न्या.श्री सपना प्रधान मल्ल र मा.न्या.श्री सुष्मालता माथेमा, ०७५-CR-२४१३, वैदेशिक रोजगार कसुर, लालबहादुर लामा वि. नेपाल सरकार

पुनरावेदकप्रतिवादीलेन्यायाधिकरणसमक्ष बयान गर्दा जाहेरवालाबाट लेनदेन स्वरूप रु. २,२५,०००।- लिएकोमा समयमा रकम तिर्न नसकी जाहेरवालाले झुक्याई लेनदेनको कागज

हो भनी वैदेशिक रोजगारको कागज गराएको भन्ने जिकिर लिएको र यी जाहेरवाला आफैं भिजिट भिषामा घुम्न दुबई गएको भन्ने पुनरावेदन जिकिरतर्फ हेर्दा, लिखतमा जाहेरवाला मात्र नभई अन्य २५ जनासँग रोजगारमा दुवई पठाई काम दिलाइदिन्छु भनी जम्मा रु. २२,२५,०००।- लिएको भन्ने बेहोरा उल्लेख भएको देखिन्छ । जाहेरवाला एकलैसँग मात्र लिखत कागज नगरी २५ जनासँग लेनदेन गरी एउटै लिखत गरेकोबाट निजलाई झुक्याएर कागज गराएको भन्ने तर सो कार्यप्रति कानूनी उपचारको मार्गसमेत अवलम्बन गरेको नदेखिएको अवस्थामा निज पुनरावेदक प्रतिवादीको तर्कसँग सहमत हुन नसकिने ।

तसर्थ, प्रतिवादी लालबहादुर लामालाई वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा १० र ४३ विपरीतको कसुरमा दफा ४३ बमोजिम तीन वर्ष कैद र तीन लाख रुपैयाँ जरिवाना हुने तथा अभियोग दाबीअनुसारको जाहेरवालाको बिगो रकम दुई लाख पच्चिस हजार र सोको ५०% ले हुने हर्जानासमेत निज प्रतिवादीबाट जाहेरवालाले भराई पाउने ठहर्‍याएको वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण काठमाडौंको फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: हिरा डंगोल

इति संवत् २०७८ साल असोज १० गते रोज १ शुभम् ।

इजलास नं. १२

१

मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी. र मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी, ०७६-CR-०६८३, लागु

औषध (ब्राउनसुगर), नेपाल सरकार वि. रूथ तोलाङ्गीसमेत

प्रतिवादीहरूमध्येका रूथ तोलाङ्गीलाई अभियोग दाबीबमोजिम सजाय हुनुपर्नेमा सफाइ दिएको मिलेन भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर रहेको पाइन्छ । प्रतिवादी रूथ तोलाङ्गीउपर लागु औषध नियन्त्रण ऐनको दफा १४ को देहाय (ड) बमोजिम सजायको अभियोग मागदाबी लिएकोमा यी प्रतिवादीबाट लागु औषध ब्राउनसुगर बरामद भएको अवस्था छैन । यी प्रतिवादीले अनुसन्धानको क्रममा प्रतिवादीमध्येका गगनबहादुर शाहीसँग रु. ५०,०००।- (पचास हजार रुपैयाँ) को ब्राउनसुगर किनेको भन्ने कसुरमा साबिती भई बयान गरेको देखिए पनि निजले अदालतमा आई बयान गर्दा अनुसन्धानको क्रममा भएको बयानमा लेखिएको बेहोरा झुट्टा हो भनी कसुरमा इन्कार रही बयान गरेको देखिनुका साथै प्रतिवादी गगनबहादुर शाहीले निज प्रतिवादीलाई अनुसन्धानको क्रममा लागु औषध बिक्री गरेको भनी पोल गरेको भए पनि प्रतिवादी गगनबहादुर शाहीले उक्त पोल बयानलाई अदालतको बयानमा किटानीका साथ भन्न सकेको पाइँदैन । प्रतिवादी रूथ तोलाङ्गीबाट दशीको लागु औषध बरामद भएको अवस्था छैन । यी प्रतिवादी रूथ तोलाङ्गी मिति २०७४।१।१० मा पक्राउ परी प्रहरी हिरासतमा रहेको अवस्थामा सात दिनपछि मिति २०७४।१।१७ मा प्रतिवादी खडानन्द पौडेलबाट लागु औषध बरामद भएको भनिएको लागु औषधको कसुरमा यी प्रतिवादीको संलग्नता हुनसक्ने अवस्था नरहने ।

प्रतिवादी रूथ तोलाङ्गीलाई अनुसन्धानको क्रममा भएको बयानमा लागु औषध बिक्री वितरण गरेको भनी प्रतिवादीमध्येका गगनबहादुर शाहीले पोल गरेको भए पनि अदालतको बयानमा पोल गर्नसकेको अवस्था छैन। दशी बरामद नभएको अवस्थामा सामान्यतः सहअभियुक्तको पोललाई प्रमाणमा लिन मिल्दैन। निज प्रतिवादीले कसुरमा इन्कार रही बयान गरेकोमा निजको सो बयानलाई निजका साक्षीले प्रतिवादी रूथ तोलाङ्गी लागु औषध बिक्री वितरण गर्ने व्यक्ति होइनन्, निजबाट लागु औषध बरामद भएको अवस्थासमेत छैन भनी यी प्रतिवादीको कसुरमा इन्कार रही गरेको बयानलाई समर्थित हुने गरी बकपत्र गरेको अवस्थामा उच्च अदालत सुर्खेतबाट निज प्रतिवादी रूथ तोलाङ्गीको हकमा सफाइ दिने गरी भएको फैसला अन्यथा गर्नुपर्ने देखिन नआउने।

प्रतिवादी गगनबहादुर शाहीले अनुसन्धानको क्रममा कसुरमा साबिती रही बयान गरेको भए पनि निजले अदालतमा गरेको बयानमा आफूले लागु औषध ब्राउनसुगर सेवन गरेको छैन र बिक्री वितरण पनि गरेको छैन र मबाट लागु औषध बरामद भएको पनि छैन भनी लेखाएको पाइन्छ। यी प्रतिवादीको उल्लिखित कसुर अपराधमा पूर्णइन्कार रही गरेको बयानलाई निजका साक्षी विष्णु शाहीले पनि यी प्रतिवादी लागु औषध सेवन गर्ने तथा बिक्री वितरण गर्ने मानिस होइनन् भनी निजको इन्कारी बयानलाई समर्थन हुने गरी अदालतमा आई बकपत्रसमेत गरेको देखियो। प्रतिवादीहरू रूथ तोलाङ्गी र खडानन्द पौडेलले

यी प्रतिवादी गगनबहादुर शाहीलाई लागु औषधका कारोबारी हुन् भनी पोल बयान गरेको भए पनि प्रतिवादी गगनबहादुर शाहीबाट लागु औषध बरामद नभएको अवस्थामा सो पोललाई कानूनीरूपमा निज प्रतिवादीको विरुद्धमा प्रमाणमा लिन मिल्ने नदेखिने।

प्रतिवादी गगनबहादुर शाहीले प्रस्तुत लागु औषध मुद्दामा प्रतिवादीमध्येका खडानन्द पौडेलबाट बरामद भएको भनिएको लागु औषध आफ्नो होइन भनी कसुरमा पूर्णइन्कार रही बयान गरेका छन् भने निजले अनुसन्धानको क्रममा गरेको बयानको बेहोरा आफ्नो होइन, आफूले लागु औषध सेवन पनि नगरेको र बिक्री वितरण पनि नगरेको भनी अभियोग दाबीलाई चुनौती दिई अदालतको बयानमा स्पष्टरूपमा लेखाई दिएको पाइन्छ। साथै अन्य प्रतिवादीहरू रूथ तोलाङ्गी, खडानन्द पौडेल र उदयबहादुर हमालले आफूप्रति लागु औषध कारोबार गरेको भन्ने पोल बयान निराधारयुक्त भएको भनी कसुरमा इन्कार रही अदालतमा गरेको बयानलाई निजबाट दशीको रूपमा लागु औषध बरामद नभएको अवस्था र निजका साक्षी विष्णु शाहीले यी प्रतिवादी लागु औषध सेवनकर्ता र बिक्री वितरण गर्ने मानिस होइनन् भनी गरेको बकपत्रसमेतबाट समर्थित भएको हुँदा प्रतिवादी गगनबहादुर शाहीको उक्त वारदातमा संलग्नता रहे भएको तथ्य वस्तुनिष्ठ तवरबाट पुष्टि हुन नआएकाले उच्च अदालत सुर्खेतबाट प्रतिवादी गगनबहादुर शाहीका हकमा सफाइ दिने गरी भएको फैसला अन्यथा गर्नुपर्ने देखिन नआउने।

प्रतिवादी खडानन्द पौडेलले

अनुसन्धानको क्रममा र अदालतमा बयान गर्दा आफूबाट बरामद भएको लागु औषध आफ्नो नभई उदयबहादुर हमालले गगनबहादुर शाहीबाट खरिद गरी निजको पाइन्टमा घरमा राखेको सो लागु औषध प्रहरी हिरासतमा रहेका उदयबहादुर हमाललाई दिन जाँदा सोही बखत आफ्नो शरीर खानतलासी हुँदाका अवस्थामा आफू पक्राउ परेको भनी अदालतमा बयान गरेको देखिनुका साथै प्रतिवादी उदयबहादुर हमालले निज खडानन्द पौडेलउपर पोल बयान गरी बरामद भएको उक्त लागु औषध आफ्नो नभएको र सो लागु औषध निजै खडानन्द पौडेलको नै हो भनी लेखाएको अवस्थामा निज प्रतिवादी उदयबहादुर हमालको सो पोल बयानलाई यी प्रतिवादी खडानन्द पौडेलले शंकारहित तवरबाट खण्डन गर्नसकेको पाइँदैन। यी प्रतिवादीले ३२० मिलिग्राम लागु औषध आफूबाट बरामद भएको होइन भन्ने तथ्यलाई पुष्टि हुने कागज एवं प्रमाणहरू पेस गर्नसकेको नदेखिँदा यी प्रतिवादी खडानन्द पौडेलले लागु औषध सेवनतर्फ कसुर अपराध गरेको तथ्य स्थापित हुन आउने।

अतः प्रतिवादीहरूमध्येका रूथ तोलाङ्गी र गगनबहादुर शाहीलाई सफाइ दिने गरी उच्च अदालत सुर्खेतबाट मिति २०७६।०३।१५ मा भएको फैसला मिलेको नै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। साथै प्रतिवादी खडानन्द पौडेललाई लागु औषध नियन्त्रण ऐन, २०३३ को दफा ४(छ) को कसुरमा सोही ऐनको दफा १४(१)(ड) बमोजिम १ वर्ष कैद र रु.१०,०००।- (दश हजार रूपैयाँ) जरिवाना हुने ठहर्नुलाई भएको फैसलासमेत मिलेको नै देखिँदा सदर हुने।

तसर्थ, अभियोग मागदाबीबमोजिम प्रतिवादीहरू खडानन्द पौडेल र गगनबहादुर शाहीलाई लागु औषध नियन्त्रण ऐन, २०३३ को दफा ४ को (घ), (ङ) र (च) अनुसारको कसुरमा निजहरूलाई सोही ऐनको दफा १४ को (छ)(१) बमोजिम र अर्का प्रतिवादी रूथ तोलाङ्गीलाई सोही ऐनको दफा ४ को (छ) अनुसारको कसुर अपराधमा सोही ऐनको दफा १४ को (ङ) अनुसार सजाय गरिपाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्न नसक्ने।

इजलास अधिकृत : मिनबहादुर कुँवर

कम्प्युटर : प्रेमबहादुर थापा

इति संवत् २०७७ साल असार १ गते रोज २ शुभम्।

२

मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी. र मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ, ०७३-CR-१२६६, ०७३-CR-१२८४, ०७४-CR-१७९०, कर्तव्य ज्यान, विष्णुमाया तामाङ वि. नेपाल सरकार, शम्सेर तामाङ वि. नेपाल सरकार, नेपाल सरकार वि. यममाया रिमालसमेत

प्रतिवादी विष्णुमाया तामाङको उक्त वारदातमा मतसल्लाह र संलग्नता थियो भनी अन्य सहप्रतिवादीहरूले निजको भूमिका कहींकतै उल्लेख गरेकोसमेत पाइँदैन। प्रत्यक्ष वस्तुनिष्ठ प्रमाणको अभावमा कसैलाई पनि कसुरदार ठहर गरी सजाय गर्नु न्यायसङ्गत नहुने हुँदा केवल शंका र अनुमानका आधारमा यी प्रतिवादी विष्णुमाया तामाङको उक्त कसुरमा संलग्नता थियो भनी भन्न नमिल्ने।

सहप्रतिवादीहरू कोही कसैले पनि

वारदातमा निजको संलग्नता र यो यस्तो भूमिका थियो भनी उल्लेख गर्न नसकेको अवस्थाको साथै सहप्रतिवादी जितबहादुर तामाङले मृतक नन्दलाल रिमाललाई राम तामाङ, बिरे तामाङ, प्रकाश तामाङ र मसमेत ४ जनाले मात्र फालेको हो भनी उल्लेख गरी लेखाएको अवस्थासमेत देखिँदा केवल शंका र अनुमानको भरमा यी प्रतिवादी विष्णुमाया तामाङको उक्त वारदातमा मतसल्लाह र संलग्नता थियो भनी भन्न मिल्ने नदेखिँदा मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १७(३) नं. बमोजिम १ वर्ष कैद सजाय गर्ने गरेको सुरु अदालतको फैसला सदर गरेको उच्च अदालत पाटनको फैसला निजको हकमा उल्टी भई अभियोग दाबीबाट निज विष्णुमाया तामाङले सफाई पाउने ।

मृतक नन्दलाल रिमाल र यी प्रतिवादी शम्सेरबहादुर तामाङबिच घर बनाउन काठ लिने रकमको विषयलाई लिएर भएको विवादमा प्रतिवादी शम्सेर तामाङले हिकाएको चोटको कारण लडी मृत्यु भएपश्चात् मृतकलाई उचालेर अन्य प्रतिवादीहरूसमेत भई भिरबाट फालेको मिसिल संलग्न प्रमाणबाट पुष्टि भएको देखिँदा यी प्रतिवादी शम्सेर तामाङले मृतक नन्दलाल रिमाललाई कर्तव्य गरी मारी लास फाल्ने कसुर गरेकोमा मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धीको महलको १३(३) नं. बमोजिम जन्म कैदको सजाय गर्ने गरी सुरु अदालतबाट भएको फैसला सदर गरेको उच्च अदालत पाटनको फैसला मनासिब नै देखिँदा अभियोग दाबीबाट सफाई पाउँ भन्ने पुनरावेदक प्रतिवादी शम्सेरबहादुर तामाङको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन । निजको हकमा उच्च अदालत

पाटनबाट भएको फैसला मिलेकै देखिएको ।

जाहेरवालाको जाहेरी बेहोरामा उल्लिखित नन्दलालको जेठी श्रीमती यममाया आफूखुसी परपुरुष अमृतबहादुर बुढाथोकीसँग अनैतिक सम्बन्ध राखी हिँडेको कारण लग्ने स्वास्नीबिच विवाद भई अदालतमा मुद्दासमेत चलेको जस्ता तथ्यहरू देखाई मृतकका दाजु जाहेरवाला, आमा र नाता सम्बन्धका अन्य व्यक्तिहरूले यी प्रतिवादीहरूउपर शङ्कासम्म गरेको आधारमा मात्र वस्तुनिष्ठ प्रमाणको अभावमा निजहरूलाई कसुरदार ठहर गर्ने हो भने फौजदारी न्यायको सिद्धान्तविपरीतसमेत हुने देखिन्छ । केवल शंकाको भरमा कसैलाई पनि कसुरदार ठ्याउनु मनासिब नहुने र शंकाको सुविधा सधैं अभियुक्तको पक्षमा रहने भएकाले केही व्यक्तिले शङ्कासम्म गरेकै आधारमा उक्त कसुरमा यी प्रतिवादीहरू यममाया रिमाल, अमृत बुढाथोकी र मोहन प्रधानको संलग्नता थियो भनी भन्न मिल्ने नदेखिँदा आरोपित कसुरबाट यी प्रतिवादीहरू यममाया रिमाल, अमृत बुढाथोकी र मोहन प्रधानलाई सफाई दिने गरी सुरु अदालतबाट भएको फैसला सदर गरेको उच्च अदालत पाटनको फैसला निजहरूको हकमा मनासिब भई मिलेकै देखिँदा अभियोग मागदाबीअनुसार सजाय गरिपाउँ भन्ने पुनरावेदक वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्न नसक्ने ।

यसरी प्रतिवादी शम्सेरबहादुर तामाङको कुटपिटबाट मृत्यु भई लडेका मृतकलाई उचालेर अन्य प्रतिवादीहरू राम तामाङ, प्रकाश तामाङ, जितबहादुर तामाङ र वीरबहादुर तामाङले भिरबाट फालेको भन्ने देखिँदा निजहरू मृतकको लास

फाल्ने कार्यसम्मको मतलबी भएको पुष्टि हुन आएको अवस्था हुँदा सुरु अदालतबाट यी प्रतिवादीहरू राम तामाङ, प्रकाश तामाङ, जितबहादुर तामाङ र वीरबहादुर तामाङलाई ज्यानसम्बन्धी महलको १७(३) नं. बमोजिम जनही १ वर्ष कैद सजाय गर्ने गरी सुरु अदालतबाट भएको फैसला सदर गरेको उच्च अदालत पाटनको फैसला मनासिब नै देखिँदा यी प्रतिवादीहरू राम तामाङ, प्रकाश तामाङ, जितबहादुर तामाङ र वीरबहादुर तामाङलाई सुरु अभियोग दाबीबमोजिम नै सजाय हुनुपर्दछ भन्ने पुनरावेदक वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने।

तसर्थ, प्रतिवादीहरूमध्येका अमृतबहादुर बुढाथोकी, यममाया रिमाल र मोहन प्रधानलाई अभियोग दाबीबाट सफाइ दिई प्रतिवादीहरू राम तामाङ, प्रकाश तामाङ, जितबहादुर तामाङ र वीरबहादुर तामाङलाई मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १७(३) नं. बमोजिम जनही १ वर्ष कैद र प्रतिवादी शम्सेरबहादुर तामाङलाई अभियोग दाबीबमोजिम जन्मकैद हुने ठहर गरी सुरु दोलखा जिल्ला अदालतबाट मिति २०७२।६।१९ मा भएको फैसला सदर गरी प्रतिवादी शम्शेरबहादुर तामाङ र मृतक नन्दलाल रिमालबिच ज्यान मार्नेसम्मको कुनै प्रकारको पूर्वरिसइवी, मनसाय र योजना नभएको, वारदातको बेला दुवैजनाले मादक पदार्थ सेवन गरेको र सुरु अदालतमा बयान गर्दा ज्यान मार्ने उद्देश्य थिएन भनी न्यायिक प्रक्रियामा सहयोग पुऱ्याएकोसमेत देखिँदा यी प्रतिवादी शम्सेरबहादुर तामाङलाई १० वर्ष कैद सजाय

हुने भनी अ.बं. १८८ नं. बमोजिम रायसमेत व्यक्त भएको उच्च अदालत पाटनको फैसला सो हदसम्म मिलेकै देखियो। प्रतिवादी विष्णुमाया तामाङको हकमा माथि विवेचना भई उल्लेख भएको आधार र कारणसमेतबाट निजले आरोपित कसुरबाट सफाइ पाउने हुँदा प्रतिवादी विष्णुमाया तामाङको हकमा मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १७(३) नं. को कसुर ठहर गरी सजाय गर्ने गरेको सो हदसम्म मिलेको नदेखिँदा उच्च अदालत पाटनबाट मिति २०७३।१०।१९ मा भएको फैसला केही उल्टी हुने।

इजलास अधिकृत : माधव भण्डारी

कम्प्युटर: अमिररत्न महर्जन

इति संवत् २०७७ साल पौष २ गते रोज ५ शुभम्।

३

मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी. र मा.न्या.श्री सुष्मालता माथेमा, ०७५-WO-०८८०, उत्प्रेषण, सलमान अंसारीसमेत वि. जयचन्द्र प्रसादसमेत

विवादित बिगो मुद्दाको कपाली तमसुक मिति २०६९।८।२३ मा हुँदा निवेदकहरू उक्त लिखतका ऋणी हसहुल्लासँग एकासगोलमा रहेकोमा विवाद देखिँदैन। निवेदकहरूले मिति २०७१।२।२९ मा अंश मुद्दाको फिराद दायर गरी निजहरूबिच ८ खण्डको १ खण्ड अंश पाउने गरी मिति २०७१।५।८ मा मिलापत्र भएको छ भने कपाली तमसुकका धनी जयचन्द्रप्रसादले हसहुल्ला अन्सारीलाई प्रतिवादी बनाई मिति २०७१।३।९ गते लेनदेन मुद्दाको फिराद दिएको देखिन्छ। सो मुद्दामा सावाँ रु.४,००,०००।- र सोको भरिभराउ

मितिसम्मको ब्याजसमेत भराइपाउने गरी पर्सा जिल्ला अदालतबाट मिति २०७१।१।१२ गते भएको फैसला पुनरावेदन अदालत हेटौँडाबाट मिति २०७३।३।८ गते सदर भएपछि बिगो भराउनको लागि निवेदन परी कारबाही चलेको देखियो । सो क्रममा तहसिलदारबाट लिलामीको लागि भएको मिति २०७४।१।२१ को आदेश जिल्ला न्यायाधीशबाट २ जना नाबालकको अंश हकसम्म बदर गर्ने गरी भएको मिति २०७५।२।११ को आदेश नै उच्च अदालत जनकपुर, अस्थायी इजलास वीरगन्जबाट मिति २०७५।१।५ गते सदर भएपश्चात् मिति २०७५।१।१२ गते तोकिएको पहिलो लिलामी हुन नसकी मिति २०७५।१।३० गते तोकिएको दोस्रो लिलामीमा निज वादीले नै पञ्चकिर्ते मूल्याङ्कनभन्दा कम मूल्यमा सकार गरेको देखिने ।

अतः बिगोको कारबाहीको क्रममा तह तह बेरितको आदेश बदरको लागि निवेदन परी उच्च अदालत जनकपुर, अस्थायी इजलास वीरगन्जबाट मिति २०७५/०९/०५ मा भएको आदेशानुसार पर्सा जिल्ला अदालत तहसिल शाखाबाट मिति २०७५/१०/२२ मा भएको पहिलो डाँक लिलाम मुचुल्का तथा मिति २०७५/११/३० मा वादीले आफ्नो बिगो रु.८,००,१०२।- मूल्य बराबरमा नाबालक दुईजनाको अंशहकबाहेक गरी कानूनबमोजिम बाँकी घरजग्गा डाँक लिलाम सकार गरेको मुचुल्कासमेत भइसकेको अवस्था देखिएकोले निवेदकको मागबमोजिमको उत्प्रेषणको आदेशसमेत जारी गरिरहनुपरेन । प्रस्तुत रिट

निवेदन खारेज हुने ।

इजलास अधिकृत: लोकबहादुर हमाल

कम्प्युटर: रवि दुवाल

इति संवत् २०७६ साल वैशाख १० गते रोज ३ शुभम् ।

४

मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी. र मा.न्या.श्री कुमार रेग्मी, ०७६-CR-१३९०, जबरजस्ती करणी, नेपाल सरकार वि. धनसिंह ठगुन्ना

पीडितको शारीरिक परीक्षण प्रतिवेदन, निजको शारीरिक परीक्षण गर्ने विशेषज्ञको बकपत्र, पीडितको आमा बेलु ठगुन्नाको बकपत्रका साथै पीडित स्वयम्ले निजलाई प्रतिवादीले गालामा हिर्काएको हो, जबरजस्ती करणी गरेको होइन भनी अदालतसमक्ष गरेको बयान बेहोरासमेतबाट प्रस्तुत मुद्दामा जबरजस्ती करणी जस्तो गम्भीर अपराध स्थापित भएको देखिन आयो भन्न सकिने नदेखिने ।

वस्तुस्थिति मुचुल्का एवं घटना विवरण कागज गर्ने कसैले पनि यी प्रतिवादीले पीडितलाई जबरजस्ती करणी गरेका हुन् भनी गढाउ गरी भन्न सकेका छैनन् । जबरजस्ती करणीको कसुरमा पीडित नै घटनाको एक मात्र चशमदिद गवाह हुने भएकोले पीडितले अदालतमा व्यक्त गरेको कुरा अन्य वस्तुनिष्ठ प्रमाणले अन्यथा साबित नगरेसम्म महत्त्वपूर्ण प्रमाणको रूपमा ग्राह्य हुन्छ । प्रस्तुत वारदातका सम्बन्धमा पीडित जाहेरवालीले मौकामा व्यक्त गरेकोभन्दा पृथक् एवं प्रतिकूल बेहोरा अदालतमा लेखाएको र त्यसलाई मिसिल संलग्न अन्य स्वतन्त्र वस्तुनिष्ठ प्रमाणहरूले

समर्थन गरेकोलाई अनदेखा गरी मौकाको साबितीकै आधारमा यी प्रतिवादीउपर जबरजस्ती करणी जस्तो फौजदारी कसुर ठहर गरी सजाय गर्नु न्यायसङ्गत नदेखिँदा अभियोग दाबीबमोजिम नै सजाय गरिपाउँ भन्ने पुनरावेदक वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन र पुनरावेदनलाई समर्थन गर्दै विद्वान् उपन्यायाधिवक्ताले प्रस्तुत गर्नु भएको बहस जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

तसर्थ, प्रतिवादीलाई मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको ३(३) नं. बमोजिम ६ वर्ष कैद र हाडनाता करणीको १ नं. बमोजिम थप १० वर्ष कैदसमेत गरी जम्मा १६ वर्ष कैद सजाय हुने ठहर्‍याएको सुरु कञ्चनपुर जिल्ला अदालतको फैसला उल्टी गरी यी प्रतिवादी धनसिंह ठगुन्नालाई अभियोग माग दाबीबाट सफाइ दिने गरी उच्च अदालत दिपायल, महेन्द्रनगर इजलासबाट मिति २०७५।११।२१ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: माधव भण्डारी र मनोज बराल
कम्प्युटर: अमिररत्न महर्जन

इति संवत् २०७७ साल पौष १५ गते रोज ४ शुभम् ।

५

मा.न्या.श्री तेजबहादुर के.सी. र मा.न्या. श्री हरिप्रसाद फुयाल, ०७५-CR-१४५३, जबरजस्ती करणी, नेपाल सरकार वि. गौर सिंह फराल

प्रतिवादीले अदालतसमक्ष बयान गर्दा रिक्सा चढ्ने क्रममा पीडित ७१(च) सुस्त मनस्थितिको महिला मेरो पछि पछि लागी मलाई जबरजस्ती करणी गऱ्यो भनी हो-हल्ला गरेको हुँदा

वरिपरिका मानिस जम्मा भई मलाई समातेका हुन् । मैले पीडितलाई जबरजस्ती करणी गरेको होइन भनी आरोपित कसुरमा इन्कार रहे तापनि मौकामा बयान गर्दा मैले मादक पदार्थ सेवन गरेको सुरमा पीडितलाई बाटोमा एकलै देखी निजसँग यौन इच्छा पूरा गर्ने मनसायले बाटोभन्दा केही पर रहेको सामुदायिक भवनमा लगी आफ्नो काखीमा च्याप्ने, किस खाने, निजको स्तन समात्ने र निजलाई घोप्ट्याई माथि चढ्ने कार्य गरेको हुँ भनी आरोपित कसुर स्वीकार गरेको देखिन्छ । अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष बयान गर्दा मैले पीडितको योनिमा लिङ्ग घुसाएको होइन भनी बेहोरा लेखाए तापनि पीडितको स्वास्थ्य परीक्षण प्रतिवेदनमा पीडितको कन्याजाली च्यातिएको र बायाँ कानको तल सानो कोतारिएको पाइएको भनी उक्त प्रतिवेदनमा उल्लेख भएको परिप्रेक्ष्यमा प्रतिवादीले व्यक्त गरेको कथनलाई सत्य मान्न सकिने अवस्था नहुने ।

जबरजस्ती करणीको वारदात स्थापित हुन पीडितको योनिमा वीर्य स्खलन हुनै पर्ने, लिङ्ग प्रवेश गरेको हुनुपर्ने भन्ने पुरातन मान्यतामा परिवर्तन गरी जबरजस्ती करणीसम्बन्धी विधिशास्त्रीय मान्यता र यस सम्बन्धमा कानूनी प्रावधान विकास भइसकेको देखिन्छ । अतः पीडितको कन्याजाली च्यातिएको अवस्थामा रहेको र बायाँ कानको तल सानो कोतारिएको छ भन्ने पीडितको स्वास्थ्य परीक्षण प्रतिवेदनबाट देखिएकोले प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा २७(२) अनुसार कन्याजाली अन्य कारणबाट च्यातिएको भन्ने प्रमाण पुनरावेदक प्रतिवादीले पुऱ्याउनुपर्ने हुन्छ । तर प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक र प्रतिवादीले अन्य कारणबाट च्यातिएको

प्रमाण स्थापित गर्न नसकेको अवस्थामा निजले जबरजस्ती करणीको कसुर गरेको पुष्टि हुने ।

जबरजस्ती करणी वारदातको महत्त्वपूर्ण कडी वा प्रमाण भनेको स्वयं पीडित हो । प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादी गौर सिंह फरालले जबरजस्ती करणी गरेको हो भनी पीडितले घटना घटेको लगत्तै स्थानीय मानिसहरूलाई भनी रोई कराई हार गुहार गरेको र सोही अवस्थामा प्रतिवादी नसाको सुरमा पीडितको पछिपछि आएको र स्थानीयले सोधपुछ गर्दा पीडितउपर भएको जबरजस्ती करणी गरेको हो भनी स्वीकार गरी घटना सार्वजनिक भएको स्थितिसमेत देखिन्छ । प्रस्तुत मुद्दामा घटना विवरण कागज गर्ने व्यक्तिहरूले अदालतमा गरेको बकपत्र, जाहेरवाला प्र.ह.पदमबहादुर रावलले गरेको बकपत्र, वस्तुस्थिति मुचुल्का कागजसमेतबाट जबरजस्ती करणीको वारदात स्थापित भएको एवं घटनास्थल प्रकृति मुचुल्कामा उल्लिखित बेहोरालाई वारदातको प्रकृति र वस्तुस्थिति मुचुल्कामा उल्लिखित व्यक्तिको भनाइ तथा पुनरावेदक प्रतिवादीले मादक पदार्थ सेवन गरेको भनी अधिकारप्राप्त अधिकारीसमक्ष गरेको बयानलाई स्वास्थ्य परीक्षण प्रतिवेदनबाट प्र.ह. शारदा र सृजना आचार्यको रोहबरमा भएको कागजबाट पनि समर्थित भएको हुँदा यी परिस्थितिजन्य भौतिक प्रमाणहरूबाट वारदातको पुष्टि भई प्रतिवादीउपरको कसुर स्वतन्त्र तथा शंकारहित तरिकाले प्रमाणित भएको पाइन्छ । मिसिल संलग्न प्रमाण एवं कागजातहरूबाट प्रतिवादी गौर सिंह फराल प्रहरी पदमा कार्यरत राष्ट्रसेवक भएको तथ्य खुल्न आएकोमा राष्ट्रका जनताको जिउ ज्यान र सम्पत्तिको संरक्षणमा आफ्नो कर्तव्य

पूरा गरी जिम्मेवारी वहन गर्नुपर्नेमा यी प्रतिवादीले कानूनविपरीतको कार्य गरेको हो भनी प्रस्ट देखिन आएकोले उच्च अदालत दिपायलको फैसलालाई अन्यथा मान्न नमिल्ने ।

तसर्थ, सुरु कैलाली जिल्ला अदालतले यी प्रतिवादीलाई अभियोग माग दाबीबमोजिमको आरोपित कसुरबाट सफाइ दिने गरी भएको फैसला बदर गरी यी प्रतिवादी गौर सिंह फराललाई अभियोग दाबीबमोजिम मुलुकी ऐन, जबरजस्ती करणीको महलको १ र ३(४) नं. को कसुरमा सोही महलको ३(४) नं. बमोजिम ५(पाँच) वर्ष कैद र पीडित सुस्त मनस्थितिकी र अशक्त देखिएको हुँदा सोही महलको ३(क) नं. बमोजिम थप ५(पाँच) वर्ष गरी जम्मा कैद वर्ष १०(दश) हुने र पीडितलाई प्रतिवादीबाट क्षतिपूर्तिबापत सोही महलको १० र १०(ग) नं. बमोजिम रु.१५,०००।- (पन्ध्र हजार) भराई दिनेसमेत ठहर गरी उच्च अदालत दिपायलबाट मिति २०७५।०३।१३ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत: सदिक्षा नेपाल

इति संवत् २०७७ साल जेष्ठ २९ गते रोज ५ शुभम् ।

इजलास नं. १३

१

मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी र मा.न्या.श्री प्रकाशकुमार ढुङ्गाना, ०७२-CR-१९३५, ०७३-CR-०१७६, कर्तव्य ज्यान, मञ्जील नेम्वाङ वि. नेपाल सरकार, एम लिम्बू (परिवर्तित नाम) वि. नेपाल सरकार

प्रतिवादीहरू मञ्जील नेम्वाङ तथा एम लिम्बूले मृतक संजिव तुम्बापोको मृत्युपूर्व निजहरूसँग वादविवाद भएको तर आफूहरूले कर्तव्य गरी मारेको होइन भनी अनुसन्धान अधिकारीसमक्ष तथा अदालतमा इन्कार रही बयान गरेको भए पनि प्रतिवादी मञ्जील नेम्वाङले मृतक संजिव तुम्बापोसँग संजिवको आँखामा टर्चलाईट बालिदिएको विषयमा विवाद भएको र विवाद भएको केही समयपछि आफ्नो भाइ एम लिम्बू तथा सिरीप्रसाद नेम्वाङसमेतलाई लिई मृतकलाई खोज्दै गई मृतकसँग पुनः झगडा भएको र मृतक संजिवले प्रतिवादी मञ्जील नेम्वाङलाई हतियार प्रयोग गरी घाइते बनाएको विषयमा स्वीकार गरी बयान गरेको देखिन्छ । यिनै पुनरावेदक प्रतिवादीहरूको कारणबाट पुनः मृतकसँग झगडा भएको हो भनी अनुसन्धानमा बुझिएका मिलन नेम्वाङ, दिपेस नेम्वाङ, कमलप्रसाद बास्कोटा, विशाल श्रेष्ठ तथा मदन पोखरेलसमेतको बकपत्रबाट पुष्टि भएको देखिन्छ । अनुसन्धानमा कागज गर्ने प्रत्यक्षदर्शी कमलप्रसाद बास्कोटा तथा मदन पोखरेलको अदालतमा भएको बकपत्रबाट मृतक संजिव तुम्बापोको मृत्यु हुनुमा यी दुवै प्रतिवादीहरूको मिलेमतो तथा भूमिका रहेको छ भनी स्पष्ट लेखाएबाट यी प्रतिवादीहरू निर्दोष रहेछन् भनी मान्न मिल्ने अवस्था नदेखिने ।

मृतक संजिव तुम्बापोलाई पुनरावेदक प्रतिवादीहरूले नै कर्तव्य गरी मारेको हो भनी मृतककी आमा दिलकुमारी तुम्बापोले प्रतिवादीहरूउपर दिएकी किटानी जाहेरी र सोलाई समर्थन हुने गरी निजले अदालतमा

आई गरेको बकपत्र, मृतकको मृत्युको कारण, घटना विवरण कागज, अनुसन्धानमा बुझिएका मानिसहरूको कागज तथा निजहरूको अदालतमा भएको बकपत्रसमेतका आधारमा प्रतिवादीहरूको संलग्नतामा मृतक संजिव तुम्बापोको मृत्यु भएको अवस्था देखिँदा पाँचथर जिल्ला अदालतबाट प्रतिवादीहरूलाई अभियोग मागदाबीबमोजिमको कसुर कायम गरी सजाय गरेको फैसला सदर गरी गरेको पुनरावेदन अदालत इलामको फैसलामा अन्यथा भयो भनी भन्न सक्ने अवस्था नदेखिने ।

तसर्थ, अभियोग दाबीबमोजिम प्रतिवादीहरूमध्येका प्रतिवादी एम लिम्बू (परिवर्तित नाम) का हकमा मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलको १३(१) नं. बमोजिम सर्वश्वसहित जन्मकैद हुनेमा निज १४ वर्षको नाबालक भएकोले बालबालिकासम्बन्धी ऐन, २०४८ को दफा ११(३) बमोजिम आधा सजाय हुने भएकोले १०(दश) वर्ष कैदको सजाय हुने र प्रतिवादी मञ्जील नेम्वाङको हकमा ज्यानसम्बन्धी महलको १३(४) नं. बमोजिम जन्मकैदको सजाय हुने ठहर्‍याई मेला हेर्ने उद्देश्यका साथ मेला घुम्न गएका प्रतिवादीहरू र मृतकबिच अचानक विवाद उत्पन्न भई मृतकको मृत्युसमेत भएको अवस्थामा नाबालक र कलिलै उमेरका प्रतिवादीहरूलाई सर्वस्वसहित जन्मकैद गर्दा चर्को पर्न जाने हुँदा सजाय घटाउने गरी प्रतिवादी एम लिम्बू (परिवर्तित नाम) लाई ५(पाँच) वर्ष र प्रतिवादी मञ्जील नेम्वाङलाई १०(दश) वर्ष कैदको सजाय हुन राय लगाई भएको पाँचथर जिल्ला अदालतको मिति २०७१।६।२७ को फैसला सदर हुने ठहर्‍याएको मिति २०७२।८।१४ को पुनरावेदन

अदालत इलामको फैसला कानूनसम्मत मिलेकै
देखिँदा सदर हुने ।

इजलास अधिकृत : करुणा श्रेष्ठ

कम्प्युटर : रेखा भट्टराई

इति संवत् २०७६ साल फागुन १२ गते रोज २ शुभम् ।

२

मा.न्या.श्री पुरुषोत्तम भण्डारी र मा.न्या.श्री
सुष्मालता माथेमा, ०७३-CR-०३०२, मानव
ओसारपसार, भिमलाल श्रेष्ठ वि. नेपाल सरकार

पुनरावेदक / प्रतिवादी भिमलाल श्रेष्ठले
पीडितहरूलाई शोषण गर्ने उद्देश्यले नेपालभित्रको
एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा लैजाने सम्बन्धमा
गरेको कसुरको प्रकृति हेर्दा निजलाई सोही दफा
१५ (१)(च) बमोजिम १ (एक वर्ष) कैद सजाय
गर्न उपयुक्त देखिइरहेको अवस्थामा निजलाई
सोही दफा १५(१)(च) अनुसार २ (दुई) वर्ष कैद
हुने ठहर गरेको पुनरावेदन अदालत नेपालगन्जको
मिति २०६९/३/४ को फैसला सो हदसम्म
मिलेको देखिएन । साथै यी पुनरावेदक / प्रतिवादी
भिमलाल श्रेष्ठले मानव बेचबिखन तथा ओसार
पसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा ४(२)(ख)
बमोजिमको कसुर अपराध गरेको पुष्टि भएकोले सुरु
अभियोग दाबीबाट सफाइ पाउनुपर्छ भन्ने निजको
पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन नसकिने ।

अतः पुनरावेदक / प्रतिवादी भिमलाल
श्रेष्ठलाई मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार
(नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा ४ (२) (ख)
विपरीतको कसुर अपराधमा ऐ. ऐनको दफा १५
(१) (च) बमोजिम २ (दुई) वर्ष कैद हुने ठहर
गरेको पुनरावेदन अदालत नेपालगन्जको मिति

२०६९/३/४ को फैसला मिलेको नदेखिँदा केही
उल्टी भई निज प्रतिवादी भिमलाल श्रेष्ठलाई मानव
बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन,
२०६४ को दफा ४ (२) (ख) विपरीतको कसुर
अपराधमा सोही ऐनको दफा १५ (१) (च) बमोजिम
१ (एक) वर्ष कैद हुने ।

इजलास अधिकृत: शिवप्रसाद पराजुली

कम्प्युटर: हर्क माया राई

इति संवत् २०७६ साल भाद्र ४ गते रोज ४ शुभम् ।

इजलास नं. १४

१

मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ र मा.न्या.श्री
प्रकाशकुमार ढुंगाना, ०७७-CR-०५९८,
जबरजस्ती करणी, नेपाल सरकार वि. विनोद भन्ने
बेदराज डाँगीसमेत

प्रतिवादी वेदराज डाँगीले मौका र
अदालतमा बयान गर्दा पीडितको इच्छा सहमति
मन्जुरीमा शारीरिक सम्पर्क गरेको हुँ भनी भनेका
छन् । वारदातको प्रकृति हेर्दा दाडको लमहीदेखि
यात्रा गरी आएकी पीडित तनहुँको आँबुखैरेनी
अन्तिम गन्तव्यमा बस रोकिँदा सम्पूर्ण यात्रुहरू
ओर्लिँदा पीडित सहचालकसँगै बस्नु, सहचालकले
आबुखैरेनीबाट केही पर बस लिई जाँदा एकै साथ
हाँसी खुसी जानु र करणी गर्दाको अवस्थामा
सामान्य प्रतिकार गरेकोसम्म नदेखिनु, करणीपश्चात्
चालक पुग्दा गफ गरेर बस्नु र सहज रूपमा बसबाट
झर्नु आदि कुराले पीडित र सहचालकबिच भएको
सो कार्य इच्छाविपरीत जबरजस्तीसँग भएको भन्ने

नदेखिने।

प्रतिवादी विष्णु सापकोटाले प्रतिवादी वेदराज डाँगीलाई जबरजस्ती करणी गर्ने कुरामा सहयोग गरेको हो होइन भन्नेतर्फ हेर्दा, प्रतिवादी विष्णु सापकोटाले मौका र अदालतसमक्षको बयानमा पूर्ण इन्कार रही बयान गरेको देखिन्छ। पीडितले दिएको जाहेरी तथा अभियोग दाबीमा यी प्रतिवादीले यो यो बेहोराबाट अर्का प्रतिवादीलाई करणी गर्ने कार्यमा सहयोग गरेको भनी स्पष्ट उल्लेख भएको देखिँदैन। प्रस्तुत मुद्दामा घटना वारदात नै जबरजस्ती करणीको स्थापित नभएको अवस्था एकातर्फ छँदै छ, त्यसैले यस्तो अवस्थामा यी प्रतिवादीले जबरजस्ती करणीको कार्यमा सहयोग गरेको भन्ने पीडितको भनाइ विश्वासलायक नदेखिने।

जाहेरवालीको जाहेरी दरखास्त र अदालतमा गरेको बकपत्रको बेहोरालाई घटनास्थल प्रकृति मुचुल्का, पीडितको स्वास्थ्य परीक्षण प्रतिवेदन, मौका र अदालतसमक्ष प्रतिवादीहरूले गरेको बयान एवं परिस्थितिजन्य अन्य प्रमाणबाट स्वतन्त्र रूपले समर्थित हुन आएको नदेखिँदा प्रतिवादीहरूमध्ये विनोद भन्ने बेदराज डाँगीलाई आरोपित कसुरमा जबरजस्ती करणीको महलको ३ नं. को देहाय ५ नं. ले ५ (पाँच) वर्ष ६ (छ) महिना कैद गरी सोही महलको १० नं. ले रु.५०,०००।- (पचास हजार) क्षतिपूर्ति भराउने र सोही महलको ४ नं. ले विष्णु सापकोटालाई ६ (छ) महिना कैद सजाय गर्ने गरी सुरु तनहुँ जिल्ला अदालतबाट मिति २०७५।१२।२८ मा भएको फैसला बदर गरी प्रतिवादीहरूलाई अभियोग दाबीबाट सफाइ दिने गरी

उच्च अदालत पोखराबाट मिति २०७६।११।१२ मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत : जानकी रमण यादव

कम्प्युटर: कृष्णमाया खतिवडा (सुस्मिता)

इति संवत् २०७८ साल असार २३ गते रोज ४ शुभम्।

२

मा.न्या.श्री बमकुमार श्रेष्ठ र मा.न्या.डा.श्री मनोजकुमार शर्मा, ०७१-CI-१६६९, निर्णय दर्ता बदर हक कायम, शारदा श्रेष्ठसमेत वि. रामेश्वरी श्रेष्ठ

अंश बुझेको भर्पाई कागज खडा गरी नगदै अंश भाग बुझी लिई अंश बुझेको सो भर्पाई कागज रजिस्ट्रेसन अड्डाबाट पाससमेत गराएको र त्यसलाई कसैबाट चुनौती नदिई स्वीकार गरी बसेको अवस्थाले अंश बुझी लिई पाइसकेको भन्ने कुरा स्थापित भएको देखिन्छ। अर्को कुरा अंश बुझेको भर्पाई कागज २००३।१०।२७ मा भएको, त्यो पनि घरसारको नभई आधिकारिक निकाय रजिस्ट्रेसन अड्डाबाट पाससमेत भएको कुरालाई लिएर तथ्ययुक्त कानूनसङ्गत आधारको अभावमा धेरै समयको अन्तरालमा पर्न आएको हालको पुस्ताको फिराद दाबी प्रस्ट तथ्ययुक्त प्रमाण र कानूनी आधारको अभावमा युक्तिसङ्गत नदेखिने।

मिति २००३।१०।२७ मा भएको अंश बुझेको भर्पाईको सन्दर्भमा भएको व्यवहार के कस्ता रहेछन् ? भनी हेर्दा कृष्णमेहरको छोरा रामभक्त, कृष्णमेहरकै छोरा भक्तमान श्रेष्ठसमेत आगे भई चल अचल गैर श्री सम्पत्तिको बन्डा गरी लिनुपर्ने हो तापनि घरजग्गा टुक्राटुक्रा हुन जाने र त्यसबाट कसैलाई पनि पायक नपर्ने भएकाले कान्छा बाबु शंकरमान श्रेष्ठबाट जनही

मोहर रु. ४,७००।- गनी लिई आफ्नो भागको गैरसम्पत्तिमा हक छोडिदियो भनी उल्लेख भएको देखिन्छ । अंश नैसर्गिक हक हो । त्यस्तो नैसर्गिक हकबाट कसैलाई विमुख र वञ्चित गराउन मिल्दैन । अंशियार सबैले भाग शान्तिले आफ्नो आफ्नो अंशभाग पाएकै हुनुपर्दछ र सो कुरा प्रमाणबाट देखिनु पनि पर्दछ । यस परिप्रेक्ष्यबाट हेर्ने हो भने अंश छोडपत्र गर्दा कागजमा उल्लेख भएको परिणाम थाहा जानकारी राख्न सक्ने उमेर पुगेका व्यक्तिबाट आफ्नो अंशभागबापत घरजग्गा टुक्रिन्छ भन्ने कारण जनाई नगर्दै बुझलिएको अवस्था भई रजिस्ट्रेशन अड्डाबाट सो अंशबुझेको भर्पाई लिखत पारितसमेत भएको देखिँदा वादीको अंशहकमा आघात पऱ्यो कि भनी भन्न नमिल्ने ।

विवादमा रहेको जग्गाहरूको ख्रेस्ता शंकरमान श्रेष्ठको नाममा कायम रहेको भन्ने देखिएको छ । जग्गामा आफ्नो हकभोग देखाउने प्रयास तत्काल वादी पक्षबाट नभएको यस्तो अवस्थामा अधिल्लो पुस्ताले कानूनको रोहमा रीत पुऱ्याई गरेको व्यवहारलाई हालको वादीको पुस्ताले नकार्दैमा हुने पनि होइन । त्यसको लागि लिखत गरी भएको व्यवहार हुँदा त्यस्तै कानूनसङ्गत आधिकारिक लिखत प्रमाणको आवश्यकता पर्दछ । तर प्रस्तुत मिसिलमा सोअनुसारको प्रमाण वादी पक्षबाट प्रस्तुत भएको पाइँदैन । अधिल्लो पुस्तामै व्यवहार भई त्यसलाई पक्षहरूले कानूनी रूप दिएका र सोअनुसार नापी दर्ता किताबको कैफियत महलमा विवादित जग्गा शंकरमान श्रेष्ठको हो भन्ने जनाई त्यस कुरामा कुनै विवाद जनाएको अवस्थासमेत नदेखिँदा वादीको भनाइलाई विश्वास

गर्नुपर्ने नदेखिने ।

प्रस्तुत मिसिलमा अंश छोडपत्रको कागज भएको र सो कागज अन्यथा नभई यथावत् हालसम्म कायम रहेको देखिन्छ । अंश छोडपत्रको कागज भए पनि अंश जोडिएको भन्ने कुनै कागज प्रमाण प्रस्तुत भएको देखिँदैन । अंश छोडपत्र गरिदिने रामभक्त र भक्तमान दुवैको तर्फबाट कुनै विवाद उठाएको पाइँदैन । मिति २०६५।१२।२० को दर्ता फारी मुद्दामा भक्तमान स्वर्गे भएपछि ८ जनाको नाममा नामसारी भई दर्ता भएकोमा कृष्णमेहरपट्टिकाले २०६५।१२।२० मा मिलापत्र गर्दा आधा आधा गरेको देखिँदैन । मिसिलमा प्रमाण स्वरूप पेस भएको शंकरमान श्रेष्ठले भक्तमान श्रेष्ठलाई गरिदिएको २००४।४।६ को पारित राजीनामाको प्रमाणित प्रतिलिपिबाट शंकरमान र भक्तमानबिच आपसमा खरिद बिक्री भएको व्यवहारबाट समेत दुईबिच अंशबन्डा भएको भन्ने कुरा प्रमाणित भई स्थापित भएको ।

काठमाडौं जिल्ला, काठमाडौं महानगरपालिका, वडा नं.२४ को कि.नं. ३२९ को जग्गा भक्तमान, गोपालमान, प्रेममाया, नरेन्द्रमानसमेतका नाममा नापी भएको सन्दर्भलाई हेर्ने हो भने सामूहिक रूपमा कारोबार हुनै सक्दैन भन्ने होइन । आफ्नो आफ्नो अंशभाग लिई छुट्टी भिन्न भए पनि समूहमा कारोबार भयो भन्दैमा अंश नभएको भन्न मिल्ने पनि होइन । यसका साथै उक्त कि.नं. ३२९ को जग्गाको हकमा भएको मिलापत्रबाट जग्गा आधा आधा नगरी कृष्णमेहरको खलकपट्टिकाले २०६५।१२।२० मा ५ भागको १ भाग टिका पंगेनीलाई बिक्री गरेको भन्ने देखिएको

छ। उक्तमिलापत्रको बेहोराहेर्दा, “का.जि.का.म.न.पा वडा नं.२४ को कि.नं. ३२९ क्षेत्रफल ०-४-१-३ को घरजग्गामा उत्तरतर्फबाट पश्चिम हुने गरी ५ भागमध्ये ४ भागमा हामी वादीहरूसमेतको दर्ता तिरो हक भोग चलन कायम हुने र दक्षिणतर्फबाट पूर्व पश्चिम हुने गरी पश्चिम सडक मोहडातर्फ ८ फिट चौडा रहने गरी ५ भागमध्येको १ भागमा वादी टिका पंगेनीको दर्ता तिरो हक भोग चलन कायम हुने गरी” मिलापत्र भएको देखिन्छ। यसरी भएको व्यवहारबाट पनि पुनरावेदक वादी पक्षको भनाइ समर्थित भई पुष्टि भएको पाइँदैन। जहाँसम्म पुनरावेदक वादीहरूले लिएको पुनरावेदन जिकिरमा उल्लिखित ने.का.प २०४४, अड्क २, नि.नं.२९९५ र ने.का.प. २०६७, नि.नं.८४९७ को कानूनी सिद्धान्तको कुरा छ। त्यसतर्फ पुनरावेदक वादीका पुर्खा रामभक्त श्रेष्ठ र भक्तमान श्रेष्ठले मिति २००३।१०।२७ मा जनही मोहर रु. ४,७००।- गनी लिई आफ्नो भागको गैरसम्पत्तिमा हक छोडिदियो भनी अंश बुझेको भरपाई गरी अंश हकदाबी छोडिदिएको र सो अंश भरपाईलाई यी पुनरावेदक वादीहरूले समयमा कुनै चुनौती नदिएबाट उक्त अंश बन्डा कागजको कानूनी अस्तित्व कायमै रहेको अवस्थामा उक्त प्रतिपादित सिद्धान्त प्रस्तुत मुद्दाका सम्बन्धमा आकर्षित नहुने।

अतः २००३।१०।२७ मै वादीको पुर्खाले अंशबापतमा नगद बुझी अंश भरपाईको कागज गरिदिएको, रजिस्ट्रेसन पारित भएको सो अंश भरपाई कागज अन्यथा नभई अस्तित्वमै रहेको, मिति २०६५।१२।२० मा भएको मिलापत्रबाट ५

भागको १ भाग बिक्री गरेकोबाट आफ्नो अंशभाग लिई पाइसकेको कुरालाई वादीले व्यवहारबाट पनि स्वीकार गरेको, अधिल्लो पुस्ताको बिच भएको व्यवहार कानूनको रोहमा रीत पुन्याई भएको भन्ने देखिई सो कुरालाई वादी प्रतिवादीबिचमा भएको व्यवहारले समेत अंशभाग लिनु दिनु भएको कुरा स्थापित देखिँदा पुनरावेदक वादीहरूतर्फका विद्वान् कानून व्यवसायीको बहससँग सहमत हुन नसकिने।

तसर्थ: काठमाडौं जिल्ला फुटुङ गा.वि.स.२ वडा नं.२५, २६ र १२१ तथा ऐ.ऐ वडा नं. १ (ख) कि.नं ३९ र ४० का कित्ता जग्गा आधाको ४ भागको १ भागसम्म मालपोत कार्यालय डिल्लीबजारको मिति २०६७।१।१२ को निर्णय बदर गर्ने गरी भएको काठमाडौं जिल्ला अदालतको फैसला उल्टी भई फिराद दाबी पुन नसक्ने ठहर भएको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०७१/१०/१८ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने।

इजलास अधिकृत: शारदादेवी पौडेल

कम्प्युटर: पद्मा आचार्य

इति संवत् २०७७ साल फागुन ११ गते रोज ३ शुभम्। यसै लगाउका निम्न मुद्दाहरूमा पनि यसैअनुसार फैसला भएका छन् :

- ०७१-CI-१६६७, राजीनामा लिखत बदर, शारदा श्रेष्ठसमेत वि. रामेश्वरी श्रेष्ठसमेत
- ०७१-CR-१६६२, जालसाजी, शारदा श्रेष्ठसमेत वि. रामेश्वरी श्रेष्ठसमेत
- ०७१-CR-१६६३, जालसाजी,

- शारदा श्रेष्ठसमेत वि. रामेश्वरी श्रेष्ठसमेत
- ०७१-CR-१६६४, जालसाजी, विश्वभक्त श्रेष्ठसमेत वि. रामेश्वरी श्रेष्ठसमेत
 - ०७१-CR-१६६५, जालसाजी, विश्वभक्त श्रेष्ठसमेत वि. रामेश्वरी श्रेष्ठसमेत
 - ०७१-CI-१६६८, राजीनामा लिखत बदर, शारदा श्रेष्ठसमेत वि. रामेश्वरी श्रेष्ठसमेत
 - ०७१-CI-१६७०, निर्णय दर्ता बदर हक कायम, शारदा श्रेष्ठसमेत वि. रामेश्वरी श्रेष्ठ
 - ०७१-CI-१६७१, निर्णय दर्ता बदर हक कायम, विश्वभक्त श्रेष्ठसमेत वि. रामेश्वरी श्रेष्ठ
 - ०७१-CI-१६७२, निर्णय दर्ता बदर हक कायम, विश्वभक्त श्रेष्ठसमेत वि. रामेश्वरी श्रेष्ठ
 - ०७१-CI-१६७३, राजीनामा लिखत बदर, विश्वभक्त श्रेष्ठसमेत वि. नानीराम बोगटीसमेत
 - ०७१-CI-१६७४, राजीनामा लिखत बदर, विश्वभक्त श्रेष्ठसमेत वि. सरस्वती कोइरालासमेत